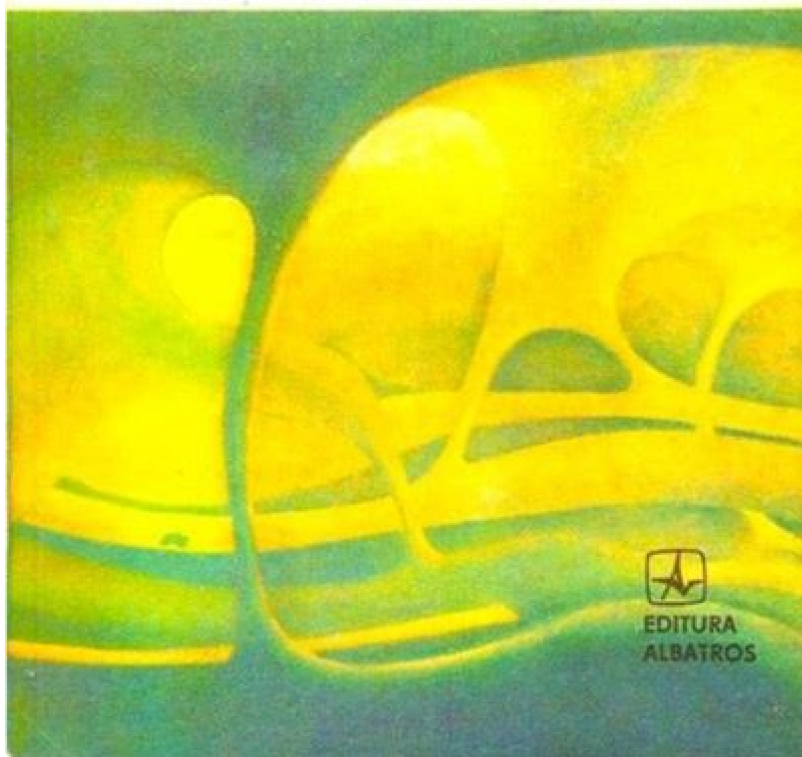
ION HOBANA

UN FEL DE SPAȚIU

EDITURA ALBATROS

FANTASTIC CLUB

ION HOBANA

UN FEL DE SPAŢIU

Versiunea digitală 1.0 – iunie 2025

Realizată după volumul apărut la Editura Albatros, Bucureşti, 1988

Ilustraţia copertei: Sergiu Nicola

COBORÂND ÎN ALBASTRU

Cerul e aproape, atât de aproape, încât i se pare că l-ar putea atinge cu vârful degetelor. Apoi privirea i se limpezeşte şi cerul se arată a fi un tavan albastru, de un albastru adânc, odihnitor. O lumină dulce, venind de pretutindeni şi de nicăieri, umple încăperea cu pereţi albaştri.

Încearcă să-şi ridice capul de pe pernă şi o săgeată de foc îl străpunge, întunecând totul în jur. Când negurile prind să se risipească, zăreşte un chip care se apropie şi se depărtează, plutind în văzduh. Apoi se statorniceşte lângă pat, dezvăluind un oval pur şi doi ochi albaştri, de un albastru adânc, odihnitor.

— Apă! şoptesc buzele arse. Apă!...

Un pahar lunecă spre gura lui Toma. Fiecare înghiţitură trezeşte durerea ascunsă undeva în plasa de neuroni a creierului.

— Mulţumesc...

Silabele se îmbină cu greutate, rostite parcă de o gură străină.

— Nu vorbi! N-ai voie să vorbeşti! Închide ochii şi dormi!...

Pleoapele se lasă încet. Cerul păleşte şi se stinge. Toma vede deodată peronul gării pariziene din care plecase spre Cherbourg. Şi se aude spunând: Ei, puştiule! Dă-mi un „Paris Soir”!

*

— Ei, puştiule! Dă-mi un „Paris Soir”!

Vânzătorul de ziare se întoarse brusc, lovind cu cotul un personaj care îl copleşi cu un potop de imprecaţii. Fără să-l bage în seamă, îşi croi drum până la Toma şi-i întinse foile încă ude de cerneală tipografică. Numără restul cu iuţeala unui prestidigitator şi se mistui în forfota peronului, lăsând să fluture deasupra capetelor strigătul său de luptă: „L'Intransigeant!” Mărturisiri senzaţionale în procesul stupefiantelor! „Combat!” Discuţii aprinse în parlamentul britanic! „Paris Soir”! O nouă expediţie oceanografică!

Toma deschise ziarul, citind titlul desfăşurat pe toată lăţimea paginii a patra: „Exploratorii adâncurilor”. Iar dedesubt, în chenar: „După cum anunţă agenţia France Presse, profesorul Morlet va folosi un nou aparat: elicopterul submarin. Au fost invitaţi reprezentanţi ai presei şi radioului din...”

Se opri, alarmat de vocea imperioasă a conductorului: „Poftiţi în vagoane!”. Se sui repede în automotorul care vibra abia simţit, trădând puterea închisă în dinamurile sale strălucitoare. Întârzie o secundă pe culoar, aşteptând pornirea, şi intră în compartiment.

Locul său era ocupat de o tânără care privea cu un aer concentrat pe fereastră. Toma se aşeză alături, desfăcând ziarul cu grijă, ca foşnetul să nu pară ostentativ. Apoi se lăsă furat de lectură şi, când îşi luă ochii de pe ultimul rând, constată că tovarăşa de drum aştepta de mult această clipă:

— Îmi împrumutaţi ziarul dumneavoastră?

— Vă rog! se grăbi Toma să i-l ofere.

Şi se rezemă de spătarul pluşat, privind clădirile pestriţe ale foburgurilor scăldate în soare. Când era gata să aţipească, necunoscuta începu să dea semne de enervare. În cele din urmă, izbucni:

— Cum e posibil să se publice asemenea inepţii?

Toma o privi foarte puţin încurajator.

— Iertaţi-mă! Citeaţi cu atâta încordare... Am crezut că vă interesează problema.

— Într-o oarecare măsură, da. Mai mult latura practică.

Tânăra se aprinse din nou:

— Tocmai despre latura practică e vorba! De unde au scos ei că „elicopterul” este un fel de submarin în miniatură? Dacă l-ar cunoaşte...

Toma o întrerupse, amuzat:

— Dumneavoastră îl cunoaşteţi, desigur, în amănunt.

— Nu chiar. După numai trei cufundări...

Zâmbetul de pe faţa lui Toma dispăru.

— Faceţi parte din echipa profesorului Morlet?

— Întrucâtva.

— Atunci iertaţi-mă şi îngăduiţi-mi să mă prezint: Toma Grigoriu, reporter al Radioteleviziunii române.

— Marie Parmentier, oceanolog. Vă număraţi, deci, printre invitaţii noştri. Veţi transmite un reportaj de pe „Calypso”?

Toma crezu că poate să-şi ia revanşa:

— Nu, domnişoară. Voi transmite un reportaj din adâncul oceanului. Profesorul Morlet a fost de acord să iau parte la o cufundare. Pe răspunderea mea, se înţelege.

— O, cât curaj!

Toma preferă să nu sesizeze accentul ironic al exclamaţiei:

— Se pare că mai multe primejdii înfruntă parizianul care traversează o stradă aglomerată.

— Credeţi? replică Marie, gânditoare. Avem de-a face, totuşi, cu un continent mai mare decât toate celelalte la un loc şi infinit mai puţin cunoscut.

— Poate pentru că eforturile noastre s-au îndreptat mai ales către stele, spuse Toma, aprinzându-şi o ţigară.

— Poate...

Marie șovăi o clipă, înainte de a relua:

— Nu sunt insensibilă la mirajul aventurii cosmice. Dar cred că mai întâi trebuie să ne explorăm planeta temeinic, în întregime. Și oceanul ascunde atâtea enigme...

— Vă gândiți, probabil, la șarpele de mare.

— Mă gândesc și la el, cu tot zâmbetul dumneavoastră ironic!

Toma se apără cu amândouă mâinile de învinuirea, vai, prea întemeiată, dar fata urmă, fără să-i dea atenție:

— De ce n-ar fi posibilă existența unui urmaș al vietăților marine din era secundară? Ați auzit, desigur, despre celacant...

— Să nu confundăm realitatea cu prezumția! protestă Toma. Celacantul a fost pescuit și studiat, iar dumneavoastră vă entuziasmați pentru o... legendă. Ca pasărea Phoenix. Sau ca licornul.

— Compatriotul dumneavoastră, Emile Racovitza, era de cu totul altă părere. Poate pentru că, numai în a doua jumătate a secolului trecut, „legenda” a fost observată de peste cincizeci de ori.

— Ar fi fost de ajuns pentru un portret-robot.

— Iată-l pe cel propus de profesorul Oudemans: „Lungime: douăzeci de metri. Capul mic, asemănător cu cel al unei foci, gura mare, ochii mari, negri, nările în vârful botului, aruncând două țâșnituri de vapori de apă. Corpul, ușor turtit (mai mult lat decât înalt), are două labe rudimentare în formă de înotătoare și se termină cu o coadă lungă, ascuțită la vârf. Pielea, mai deschisă pe pântece, este neagră, cu pete galbene.”

— Profesorul dumneavoastră are o imaginație bogată.

— Imaginație?... În 1898, canoniera „Avalanche” a întâlnit de trei ori un cuplu de animale marine semănând leit cu megofiasul lui Oudemans. Și vă închipuiți că echipajul nu citise o lucrare de strictă specialitate!

— Unde s-a întâmplat asta?

— În apele Tonkinului.

— Atunci e limpede! râse Toma. Echipajul citise în schimb povești cu dragoni!

Marie își schimbă brusc tonul:

— Ia ascultă, domnule, ții cu orice preț să mă scoți din sărite?

Toma vru să protesteze, dar asupra lui se prăbuși o avalanșă de argumente. Marie vorbea atât de repede, încât reporterul nu auzea decât frânturi de fraze:

— La 12 februarie 1904... Locotenentul Peron, de pe vasul „Chateaurenault”... la 24 februarie, locotenentul L’Eost, de pe vasul

„Décidée”... în 1905, iahtul „Valhalla”... lângă ţărmul brazilian... în 1917, „Hilary”... în sud-estul Islandei... în 1947, „Santa Clara”...

— Mă predau, rosti Toma, ridicând braţele. Şarpele de mare merită să existe măcar pentru pasiunea cu care-l aperi!

Ar fi vrut s-o împace cu această butadă, dar Marie nu păru dispusă să o guste:

— Spuneai că te cheamă Toma? Nici nu se putea un nume mai potrivit!... Îţi doresc să te întâlneşti cu obiectul necredinţei dumitale... şi să nu fie în toane bune!

— Şi dacă va trebui să mă însoţeşti?

— Nădăjduiesc să fiu scutită de această obligaţie.

— Asta sună ca o declaraţie de război!

— Ia-o cum vrei.

Toma socoti că merseseră prea departe:

— Totuşi, e ridicol să ne certăm pentru o reptilă... Fie ea şi preistorică!

— Dacă am suportat fumul ţigării dumitale, nu înseamnă că trebuie să-ţi suport şi conversaţia!

Şi Marie ieşi pe culoar, trântind uşa cu atâta indignare, încât Toma tresări.

*

Toma tresare. O voce străină şopteşte la căpătâiul lui:

— Fii mai atent, Roger! Pacientul are nevoie de linişte... Ai reglat umiditatea, domnişoară Hélène?

— Da, murmură glasul care-i ceruse cândva să nu vorbească, să doarmă...

Când fusese asta? După ce coborâse din tren, la Cherbourg? Sau în larg, pe „Calypso”?...

Nu simte înţepătura injecţiei. Ochii întredeschişi abia desluşesc o faţă ridată, cu câteva şuviţe de păr alb căzute pe frunte. Şi înainte de a aluneca în somnul binefăcător, schiţează un surâs către o rază de soare care străluceşte în ochelarii doctorului.

*

O rază de soare strălucea în ochelarii profesorului Morlet – una dintre ultimele raze pe care aveau să le mai vadă Toma şi Marie până la întoarcerea din călătoria submarină.

Toma măsură încă o dată din ochi sfera de material plastic, având deasupra două motoare auxiliare pentru deplasări orizontale, iar dedesubt partea cea mai grea, motorul principal şi elicea. Palele elicei se înşurubau în apă, trăgând sfera spre adânc.

— Şi ce se întâmplă în cazul unei pene de motor? întrebase corespondentul lui France Inter, un băiat plin de haz şi de pistrui, cu care Toma se împrietenise din prima zi.

Răspunsese Marie:

— Fiind mai uşor decât apa, „elicopterul submarin” coboară numai antrenat de elice. În împrejurarea de care se teme domnul Berthaut, aparatul ar urca încet la suprafaţă.

În sfârşit, pătrunseră în sfera străvezie. Toma verifică încă o dată emiţătorul cuantic şi îşi puse ochelarii meniţi să corecteze deformarea imaginilor produsă de peretele rotund. Trapa de acces fu închisă ermetic. Palancul aşeză sfera pe suprafaţa calmă a oceanului. Palele elicei începură să se învârtească.

Aparatul se cufunda lin în apa limpede – atât de limpede, încât, fără mişcarea înceată, dar continuă a acului batimetrului, ai fi putut crede că te afli într-un acvariu uriaş. Peşti nu se vedeau încă.

Niciodată până atunci, Toma nu se adresase unui auditoriu atât de vast: emisiunea era preluată de sateliţii geostaţionari şi tălmăcită simultan în zeci de limbi.

— Parcă ne-am afla pe o altă planetă, spunea el. O planetă unde aerul ar avea o ciudată culoare verzuie. Nu pot să asociez culoarea aceasta ierburilor crude, frunzişului pădurilor tinere, smaraldelor chiar – simboluri ale verdelui fără pată... Ne aflăm pe o altă planetă!

Apa devenea tot mai densă. La 60 de metri, apăru un peştişor alb, brăzdat de dungi negre, verticale. Marie îl clasifică în specia peştelui-pilot, Naucrates ductor. La 80 de metri, cârduri de peşti argintii trecură nepăsători pe lângă aparat, urmărind o pradă invizibilă. Aveau guri enorme, faţă de restul corpului, guri de fiare de pradă.

— Cyclothone signata, şopti înfiorată Marie.

— Şi iată un şarpe care vine spre noi! anunţă Toma, cuprins de febra descoperirii unei specii necunoscute. Îl văd cum îşi ondulează trupul negricios cu luciri de bronz...

— E doar o anghilă. Şi, dacă-ţi încordezi privirile, poţi desluşi, acolo, în stânga, şi larvele ei transparente.

— Dragi ascultători, domnişoara Parmentier are, desigur, dreptate... La marginea conului de lumină al reflectoarelor, evoluează forme obscure, nedefinite. Am ajuns la 170 de metri. Rezervoarele de oxigen şi absorbanţii bioxidului de carbon funcţionează normal. Respirăm cu aceeaşi uşurinţă ca la suprafaţă. Temperatura a scăzut cu 7 grade de la începutul cufundării.

...216 metri. Aş vrea să descriu culoarea stratului de apă pe care-l străbatem şi iarăşi n-am termeni de comparaţie. Am văzut reverberaţia razelor în cristalele de zăpadă de pe crestele Himalaiei, ghirlandele aeriene ale aurorei boreale, fosforescenţe stranii în timpul experienţelor din laboratoare. Nimic nu seamănă cu amurgul luminii în adâncul oceanului, cu albastrul acesta fluid...

*

— Albastrul acesta fluid... spune Toma, privind mai mult ochii Hélènei decât pereţii biotronului.

— Bravo, tinere! Dacă ai început să-i faci curte Hélènei, înseamnă că eşti pe cale să te vindeci! se bucură doctorul, ridicându-şi şuviţele de pe frunte.

Toma vrea să se vindece. În primul rând, ca să ştie ce s-a întâmplat acolo, în adâncul oceanului. Un văl translucid a coborât asupra memoriei lui, înecând totul într-o lumină moale, pufoasă, legănătoare.

Zilele trec şi vălul nu se ridică. Toate încercările par zadarnice. Dar, într-o dimineaţă, doctorul intră în camera lui Toma cu o figură radioasă. Aşază pe noptieră o valiză mică, galbenă, glumind ca să-şi ascundă emoţia:

— Am văzut-o pe Hélène cu un buchet de garoafe care seamănă leit cu cele din vaza dumitale. Să ştii că nu renunţ la cea mai bună asistentă!... Nu sunt destule fete frumoase în România?...

Între timp, meştereşte ceva la valiza al cărei capac deschis nu îngăduie să se vadă ce-i înăuntru. Şi Toma îşi aude deodată glasul puţin înfundat, venind parcă de departe:

— 590 de metri! Un peşte...

*

— 590 de metri! Un peşte trece cu atâta repeziciune, încât nu reuşesc să disting decât un şir de puncte luminoase – podoabă pentru un bal nocturn la palatul zeului mărilor.

— Simplă capcană pentru peştii atraşi de lumină.

— Încă o dată, domnişoara Parmentier m-a adus pe... era să zic pe pământ!

— Ascultătorii dumitale au nevoie şi de cunoştinţe exacte. Şi te sfătuiesc să-mi spui simplu: Marie – altfel o să-ţi iroseşti un sfert din reportaj tot repetând: domnişoara Parmentier, domnişoara Parmentier...

— Bine, Marie. O întrebare: în ochii fosforescenţi ai acestor sepii străluceşte scânteia inteligenţei sau e numai o închipuire?

(Câteva clipe de tăcere.)

— Mi-e greu să-ţi răspund. Cefalopodele au creier – şi încă închis într-o capsulă cartilaginoasă, ca un fel de craniu. Organele gustului, mirosului, auzului, organele tactile şi de echilibru sunt foarte dezvoltate. Sistemul lor circulator şi digestiv posedă atribute specifice animalelor superioare: inimă, gâtlej, esofag, stomac... Unele cefalopode nasc pui vii...

— Dar ochii, ochii aceştia care ne privesc cu interes parcă...

— Au o structură asemănătoare celei a ochilor noştri: retină, cornee, iris, cristalin, corp sticlos, strat de pigmenţi. Sunt capabili şi de acomodare – adică de fixare a vederii la distanţe diferite...

— Nu crezi că dacă ar fi ieşit pe uscat odată cu strămoşii noştri, peştii, am fi avut astăzi un rival redutabil?

— Ai citit prea multe cărţi de *science fiction*. Mai bine priveşte bătălia asta submarină!

— Dragi ascultători, Marie n-a exagerat deloc: un crustaceu...

— Acantefera purpurea...

— ...lansează o încărcătură de fluid luminos ca să-şi orbească adversarul, un peşte cu gura bine garnisită de dinţi.

— Fotostomias.

— Nu mă aşteptam să întâlnesc un aruncător de flăcări în adâncul oceanului!

— Aici e folosit numai pentru defensivă. În bezna abisurilor, explozia de lumină joacă acelaşi rol ca norul de cerneală pe care-l răspândeşte sepia în apa limpede de la mică adâncime.

— Iarăşi sepia? Nu mai vreau să aud despre acest concurent acvatic al oamenilor!... La ce adâncime ne aflăm?

— 1500 de metri.

— 1500!... Încerc să nu mă gândesc la presiunea uriașă care se exercită asupra aparatului nostru. Cifrele sunt însă încăpățânate și îmi strigă în creier că pe fiecare centimetru pătrat apasă o greutate de o sută cincizeci de kilograme.

(Pauză. Toma urmărește cu încordare banda îngustă care lunecă fără zgomot de pe o rolă pe cealaltă. În ochii lui se aprind luciri încă nesigure...

Doctorul îl privește cu o cută adâncă, verticală, săpată între sprâncene. Va reuși această ultimă încercare?...)

— Am ajuns la 2500 de metri și sub noi se conturează îngrămădiri haotice de piatră. Marie îmi șoptește că ne aflăm deasupra unui lanț de vulcani submarini stinși. „Elicopterul” își arată abia acum superioritatea față de greoiul batiscaf. Motoarele auxiliare au intrat în funcțiune, îngăduindu-ne să evităm colțurile de stâncă. Palele elicei se învârtesc din ce în ce mai încet... Alunecăm de-a lungul peretelui de bazalt în care se deschid gurile unor peșteri întunecate. Ce monștri se ascund aici, pândindu-și prada?

— „Concurenții” dumitale: caracatițe, calmari...

— Și șerpi, Marie! Privește-i pe cei doi care se rotesc acolo, în dreapta! Vezi ce dimensiuni respectabile au? Să știi că ți s-a împlinit visul: am întâlnit șarpele de mare – și încă în dublu exemplar!

— Să ne apropiem! Dă-mi aparatul de filmat!

(Pauză. Toma s-a ridicat în coate și expresia lui mărturisește efortul dureros de a înnoda firul rupt al memoriei. Nu vede cum Hélène se strecoară în cameră, nu vede cum doctorul o țintuiește în prag, cu un gest. O aude numai pe Marie rostind cu dezamăgire în glas:)

— Descoperirea dumitale e interesantă, dar nu e vorba decât de un calmar gigantic.

— Un calmar?

— Da. „Șerpii” sunt, de fapt, tentaculele de serviciu.

— Cum adică „tentacule de serviciu”?

— Când doarme, calmarul își pierde o mare parte din sensibilitate. Dar dușmanii lui nu-l pot surprinde. Unul sau două tentacule rămân de veghe și se rotesc fără oprire. Dacă le atingi...

— Atenție! Oprește aparatul! Oprește!...

*

— Opriţi aparatul! Opriţi!

Toma s-a lăsat să cadă pe pernă şi şi-a acoperit ochii cu braţul îndoit din cot. Strânge puternic pleoapele, vrând să strivească viziunea de coşmar care-i asaltează memoria. Zadarnic. Vălul translucid s-a ridicat. Imaginile se desfăşoară lent, ca într-un film rulat cu încetinitorul. Şi totul durează doar câteva zeci de secunde.

*

Totul a durat doar câteva zeci de secunde. Poate că sfera atinsese tentaculele de serviciu, poate că zgomotul sau vibraţiile motorului fuseseră de ajuns ca să-l trezească pe calmar...

O explozie de lumină îi orbi pe amândoi. Când deschiseră ochii, tentaculele îmbrăţişaseră sfera transparentă – două odgoane mai groase decât braţele unui halterofil, acoperite cu noduri şi umflături. Radiau un fel de lucire albastră care pulsa, crescând şi scăzând în intensitate. Din mijlocul ventuzelor enorme ieşeau la iveală gheare ascuţite.

Albastrul se preschimbă într-un roşu aprins, sângeriu.

— Acum îl vom vedea, murmură Marie.

În deschizătura stâncii apăru un ghem colcăitor, care se desfăcu lăsând să se desfăşoară opt tentacule cu sute de guri rotunde. Apoi un cioc enorm, ca de papagal.

Toma transmitea, încercând să-şi biruie tremurul vocii:

— Ochii imenşi, mai mari decât hublourile cabinei mele de pe „Calypso”, ne privesc cu o cruzime rece. Din nou mi se pare că descopăr în ei mai mult decât fixitatea lipsită de expresie a celorlalte vieţuitoare marine... Calmarul ne învăluie acum cu toate cele zece braţe ale sale. Ştiu că sfera nu poate fi strivită sau pătrunsă de ghearele ascuţite. Dar dacă ne duce în culcuşul lui din stâncă?

Marie spuse încet:

— Tocmai asta încearcă, blestematul! Şi numai cu motoarele auxiliare nu ne putem împotrivi.

— Poate că motorul principal...

— Dacă mărim turaţia... Cât arată batimetrul?

— 3100.

— Riscăm să ne izbim de fund. Şi totuşi, altă soluţie nu există. Peste câteva clipe va fi prea târziu!

Elicea porni să se învârtească din ce în ce mai repede. Dar calmarul nu voia să-şi abandoneze prada. Întregul aparat vibra sub acţiunea celor două forţe opuse.

Marie luă microfonul din mâna lui Toma şi-l apropie de buze:

— Profesore Morlet, mă auziţi?... „Elicopterul” trebuie prevăzut cu un mijloc de apărare. Poate...

— Marie! strigă Toma, sugrumat de o uluire mai puternică decât spaima.

Ţâşnind din întuneric, o lance uriaşă se înfipsese în trupul calmarului. Era ca un trunchi de copac presărat cu pete de un galben-cenuşiu. La capătul aflat în zona incertă a penumbrei se ghicea o siluetă imensă, cu contururi nedesluşite.

— Megofias? îngăimă Marie, care-şi lipise fruntea de peretele transparent, vrând parcă să fie cu câţiva centimetri mai aproape de viziunea apocaliptică.

Decapodul îşi desprinsese tentaculele din jurul sferei, încolăcind cu ele gâtul reptilei. Ventuzele cu gheare smulgeau bucăţi mari de piele, dar fălcile nemăsurate nu-şi slăbeau strânsoarea.

— Mai curând un plesiozaur, reluă Marie. Cu toate că asemenea dimensiuni...

O izbitură. Elicea încremeni. Un nor întunecat îi ascunse pe monştrii adâncurilor. Sfera se răsturnă şi porni să urce vertiginos.

*

— Cred că aşa a fost, spune doctorul, ştergându-şi ochelarii. Calmarul şi-a desprins tentaculele, ca să se împotrivească agresiunii neaşteptate. Eliberat de greutatea lui, aparatul, antrenat de elice, s-a izbit puternic de fundul oceanului. Axul elicei s-a rupt. Sfera a ţâşnit spre suprafaţă. Te-ai lovit cu capul de pereţii ei şi...

Doctorul îşi aşază ochelarii pe nas.

— Şi Marie? întreabă Toma, cu o undă de speranţă în glas.

Nu-i răspunde nimeni. Hélène îşi îngroapă obrazul în garoafele sângerii pe care mai strălucesc câteva boabe de rouă. Boabe de rouă?...

— Şi Marie? îngână el, pierdut.

Afară e un soare orbitor de august, care inundă pământul cu pâraie microscopice de aur topit. Indicatoarele biotronului au încremenit însă la „Primăvară”. Miroase a ierburi crude. Privirile lui Toma rătăcesc pe pereţii albaştri, stăruie o clipă în ochii albaştri ai Hélènei...

Nimic nu seamănă cu albastrul fluid în care algele îşi unduiesc tulpinile mustind de seva ce poate să hrănească si să vindece. Metale de preţ îşi risipesc acolo strălucirea în fărâmituri nevăzute, care strânse la un loc ar ridica spre cer munţi cu piscuri trufaşe. Şi şarpele de mare...

Doctorul spune ceva despre odihnă, despre medicamente.

Toma nu aude decât glasul Mariei, ca o chemare magică, purtându-l spre clipa în care valurile se vor închide asupra sferei străvezii şi el va coborî iar în amurgul albastru din adâncul oceanului.

LUMEA „TĂCERII”...

Clădirea scundă, cu pereţii dintr-un material translucid, era vizibilă numai dinspre mare.

— Centrul experimental „Infrason”, descifrase Virgil inscripţia de pe poarta zidului împrejmuitor. Ce-o mai fi şi asta, fraţilor?

Oancea se apropiase să vadă şi el inscripţia, tuşise de două ori inutil şi le ţinuse o mică prelegere. Până la urmă rămăseseră tot cu ceea ce învăţaseră cândva la lecţiile de fizică: infrasunetele sunt sunete de frecvenţe foarte joase, imperceptibile pentru urechea omenească.

— Eu mă declar satisfăcut, spuse Grig şi ceilalţi îşi manifestară adeziunea plonjând în întâmpinarea unui val impetuos.

Ar fi uitat, poate, de existenţa clădirii solitare dacă într-una dintre incursiunile lor în împrejurimi n-ar fi dat peste aceeaşi inscripţie modestă. De data aceasta era săpată pe o tăbliţă de alamă, prinsă pe poarta unei vile din apropierea taberei studenţeşti.

Vila era mai veche şi arhitectul dăduse frâu liber unei fantezii cam dezordonate. Acoperişul ţuguiat, ca al chaleturilor elveţiene, adăpostea o risipă de coloane şi arcade miniaturale – amintire a unei călătorii haotice prin albumele cu vederi din Granada. Privirile trecătorilor întârziau şi asupra unei instalaţii bizare, un fel de fagure uriaş, prins într-un cadru mobil... Vrând parcă să se ascundă de ochii lumii, această construcţie hibridă se înconjurase cu o palisadă de copaci tineri. Şi băieţii nu scăpaseră ocazia de a o boteza „Castelul din pădurea adormită”.

Castelul avea şi o stăpână, destul de frumoasă ca să îngăduie continuarea firească a jocului metaforelor. Uneori se plimba pe faleză, însoţită de un bărbat cu tâmplele albe. După ce o zărise într-o dimineaţă ieşind din valuri, Gelu Darie îi avertizase pe ceilalţi că e gata să se bată în duel cu oricine nu va recunoaşte farmecul ei inegalabil. Înflăcărările lui periodice nu mai produceau însă mare impresie.

Vacanţa la mare se desfăşura după un ritual statornicit parcă de veacuri. Plajă, înot, masă, odihnă, un meci de volei sau de tenis, un film sau o conferinţă urmată de dans. Gelu era destul de des prezent la asemenea manifestări mixte. Venea de obicei mai târziu, spre sfârşitul părţii „culturale” a programului.

Într-o seară, necăjindu-se îndelung cu netezirea unui guler de cămaşă rebel, plecă spre club la o oră la care dansul ar fi trebuit să înceapă de mult. Dar sala era încă plină de oameni care ascultau explicaţiile suplimentare ale conferenţiarului.

Enervat de incidentul vestimentar, Gelu avea mai puţin ca oricând chef de conferinţe. Era gata să facă stânga-împrejur, când recunoscu în cel care vorbea pe însoţitorul „Frumoasei”. Urmărind cu o ureche distrată consideraţiile lui despre comunicarea între vieţuitoarele mării, începu s-o caute din ochi. Îl văzu întâi pe Oancea („Se putea să lipsească de la o conferinţă?”, apoi o descoperi şi pe ea, îmbrăcată într-o rochie uşoară şi purtând un colier de scoici mici, sidefii.

Hotărât să nu scape ocazia de a o cunoaşte, Gelu se instală pe un scaun liber, resemnându-se să îndure supliciul unei desfăşurări de date şi fapte, aride ca o ecuaţie diferenţială. După primele cuvinte, deveni însă din ce în ce mai atent. Poate pentru că auzea lucruri care semănau mai curând cu o poveste pasionantă.

— Legenda se perpetuează şi astăzi, spunea conferenţiarul. Cousteau şi-a intitulat cartea „Lumea tăcerii”. Dar crabii de pe coastele Indiei ţârâie ca nişte greieri, doradele „bat toba”, peştele-soare geme surd şi scrâşneşte din dinţi când este scos din apă... În mările Chinei se aud sunete care par dangăte de clopote, acorduri de orgă şi de harpă... Sciaena aquila din Marea Mediterană emite vibraţii melodice care seamănă cu un cântec îndepărtat. Poate că aşa s-au născut sirenele în imaginaţia popoarelor antice... Niciodată şi nicăieri marea nu e mută, chiar atunci când glasul ei rămâne inaccesibil urechilor noastre. Dar despre asta vom sta de vorbă, poate, altă dată.

Gelu n-ar fi crezut că e în stare să aplaude cu atâta convingere o relatare dintr-un domeniu aparent atât de străin preocupărilor sale. Căci, încă înainte de a intra la Facultatea de filologie, hotărâse o dată pentru totdeauna că un poet nu are nevoie de balastul ştiinţelor exacte.

— Eşti un caraghios! îi spuneau colegii de clasă. Eminescu ştia astronomie – şi nu trăia, ca tine, în era cosmică!

— Şi eu ştiu că există stele care pier înainte ca lumina lor să ajungă pe Pământ! riposta el. Dar analiza spectroscopică a acestei lumini mă lasă rece.

Rămăsese pe poziţie şi acum încerca să-şi explice tresărirea de interes prin valenţele poetice ale ideii: „Glasul Mării... Un nou univers sonor care se deschide perceperii noastre!”

Conferenţiarul se pregătea de plecare, înconjurat de un grup de entuziaşti. Fata era lângă el. Şi cum magnetofonul îşi dezlănţuise cascadele ritmice, Gelu se apropie şi o invită la dans. Îşi pregătise cu minuţiozitate argumentele cu care să justifice această încălcare a convenienţelor. Era gata să pledeze îndelung pentru a-şi demonstra bună-creştere şi bunele intenţii. Dar fata nu-l refuză. Zâmbi doar, ironic:

— Nu dansez cu oameni care... nu mă cunosc. Elena Gal.

Şi-i întinse mâna.

Descumpănit, Gelu își rosti numele, bâlbâindu-se penibil. Nu fu în stare să folosească nicio iotă din repertoriul său destul de vast. Culmea, își mai și călcă partenera – el, care avea reputația de cel mai bun dansator al facultății.

Oftă ușurat când trâmbițele orchestrei nevăzute își sloboziră ultimul strigăt. Dar Elena era hotărâtă, pesemne, să nu-l cruțe.

— Profesorul a plecat și eu mai am chef de dans, spuse ea cu un aer foarte firesc. Cred că trebuie să te sacrifici...

Peste un ceas erau prieteni. Se tutuiau, își găsiseră preferințe comune și Gelu constată cu o plăcută uimire că se simte mai bine sporovăind cu ea degajat, decât făcându-i curte. Asta nu înseamnă că, privită de aproape, Elena și-ar fi pierdut farmecul. Avea însă o spontaneitate neprefăcută și o privire care nu făgăduia nicio clipă mai mult decât vorbele.

O conduse până la „castel", fără să afle prea multe despre ce se petrecea acolo. Fata răspunsese evaziv la câteva întrebări și până la urmă îi explicase:

— Ne aflăm încă în faza experimentală. Rezultatele de până acum sunt promițătoare, dar...

Gelu nu mai insistă. La despărțire vru să-i spună ceva, dar ea i-o luă înainte:

— Mi-ar face plăcere să ne mai vedem. Din păcate, zilele astea am un program foarte-ncărcat.

— Totuși!

Îl cântări o clipă din ochi, apoi se hotărî:

— Uneori, seara, mă plimb pe digul cel nou.

*

Gelu ar fi fost extrem de încurcat dacă cineva i-ar fi cerut să-și precizeze sentimentele față de Elena. A doua zi după ce o cunoscuse jucă volei toată după-amiaza și se culcă devreme, frânt de oboseală, cu gândul că uitase un lucru important. „Digul..." A treia zi o așteptă zadarnic, dădu târcoale „castelului" și avu insomnie. A patra zi plecă cu un grup de băieți la Mamaia și se întoarse după miezul nopții, ușor amețit. A cincea zi... Dintr-a cincea zi nu se mai dezlipi de dig. Se ducea doar la masă, suportând cu un aer absent înțepăturile de rigoare:

— Întristați-vă, fraților: l-am pierdut pe Darie!

— Cum așa?

— S-a-ndrăgostit de-o sirenă.

Îndrăgostit?... Gelu știa doar că simte nevoia să discute cu Elena despre ultima premieră cinematografică, despre racheta lansată spre Marte, despre buletinul meteorologic... Îi părea rău că n-au amintiri comune, ca să le depene întrerupându-se unul pe altul, aruncându-și detaliile ca pe niște

cuburi menite să se îmbine într-o imagine cunoscută. Şi atunci suprapunea chipul ei peste acela al unei foste colege, cu care împărţea odinioară gustarea de dimineaţă şi amărăciunea unui caiet pătat cu cerneală.

Elena îşi făcu apariţia abia la sfârşitul săptămânii.

— N-am putut veni decât luni şi miercuri, spuse ea. Am ajuns în faza finală a experienţelor şi avem multă bătaie de cap.

Luni şi miercuri! Tocmai zilele în care Gelu nu fusese pe dig.

— Ştii, eu...

— N-ai de ce să te scuzi. Spune-mi mai bine cum merge vacanţa.

Gelu era gata să-i mărturisească aşteptarea lui înfrigurată. Rezistă însă tentaţiei şi desfăşură focul de artificii al unui program imaginar. În încheiere, aminti şi despre ieşirea în larg pe care băieţii o proiectaseră, într-adevăr, pentru a doua zi.

— Nu ştiu dacă mâine... murmură Elena.

— De ce te-ai oprit?

— E târziu, Gelule. Să mergem. Şi dacă o fi ceva, îţi dau eu de veste.

*

...Ochiul roşu al stopului clipi ameninţător, dar Gelu era grăbit. Se uită în dreapta, în stânga şi porni să traverseze bulevardul. Ieşind în viteză dintr-o stradă laterală, o maşină se năpusti spre el, claxonând. Gelu se dădu înapoi cu un pas, dar de pretutindeni se iviseră automobile care păreau hotărâte să-l strivească. Şi toate claxonau asurzitor...

Gelu se trezi lac de sudoare şi opri soneria deşteptătorului. Peste un sfert de ceas era fixată ieşirea în larg a iahtului. Îşi puse capul sub robinet, îşi trase pantalonii scurţi şi tricoul şi se prăvăli pe scări. Portarul îi întinse un bilet:

— L-a adus o tovarăşă. Spunea că-i urgent.

Nimic nu putea fi mai urgent decât întâlnirea cu băieţii! Băgă biletul în buzunar şi o luă la goană spre golful miniatural în care era ancorat iahtul.

Cu toată graba, ajunse cel din urmă şi fu întâmpinat cu o ploaie de glume:

— Cine se culcă târziu...

— Ce culoare avea luna aseară, Gelule?

— Lăsaţi, mă, băiatul! Ce-aveţi cu el! se miră Virgil, ipocrit.

— Sunt geloşi, Virgile! oftă Grig. Ştiu ei ce ştiu!...

Numai Oancea îi luă, indirect, apărarea:

— Ar fi timpul să pornim. Acuşi începe căldura!

Aducându-şi aminte că nu s-au sculat mai devreme ca de obicei doar ca să râdă de Gelu, băieţii se năpustiră spre pânzele care aşteptau să fie ridicate în bătaia brizei de coastă. Alunecând, chicotind, îmbrâncindu-se, isprăviră

până la urmă treaba. Virgil dădu comanda de plecare şi iahtul se desprinsese de ţărm când sus, pe faleză, se ivi Elena.

Se vedea că fugise întins până acolo. Nu mai putea să-şi tragă răsuflarea şi părul, pieptănat de obicei cu grijă, i se desfăcuse în zeci de şuviţe rebele. Nedumeriţi, băieţii aşteptau să vadă ce se întâmplă.

— N-ai citit biletul? strigă în sfârşit fata, fără introducere.

Biletul!... Gelu se scormoni zadarnic prin buzunare. Îl pierduse, pesemne, în timp ce fugea spre iaht.

— Cam tiranică juna copilă, murmură Grig la urechea lui. Nu putea s-aştepte până te-ntorci?

Gelu îl dădu la o parte, iritat. Îi părea rău că nu curmase de la început insinuările şi se simţea ca şi cum ar fi rostit el însuşi o minciună înjositoare. Răspunse, desfăcându-şi braţele într-un gest de scuză:

— L-am pierdut! Iartă-mă!

— Nu-i nimic! Bine că am ajuns la timp, să vă previn: peste câteva ceasuri începe furtuna!

— Furtuna? repetă Gelu, buimăcit.

Văzduhul era limpede şi marea dormea sub sărutul încă timid al soarelui. Pe deasupra, barometrul indica „timp frumos". Dar Elena nu păru deloc impresionată de acest argument:

— Barometrul nu poate prevedea un uragan care se naşte acum pe ţărmul opus al Mării Negre sau chiar în Marea de Marmara!

Încordarea băieţilor se topi brusc într-un val de râsete şi strigăte vesele:

— Mai tare ca barometrul!

— Ghiceşti în cafea sau în stele?

— Nu-mi faci şi mie zodiacul?

Gelu încercă să-i potolească, fără prea mare convingere. Fata mai strigă ceva care se pierdu în larma generală şi renunţă, dându-şi seama că, oricum, iahtul a ajuns prea departe de ţărm ca să se poată face auzită.

*

Nu erau la prima ieşire în larg şi lucrurile se desfăşurau după o anumită rânduială. Virgil se plimba pe punte, cu o caschetă marinărească aşezată pe-o sprânceană, Grig stătea la cârmă trăgând dintr-o lulea, iar ceilalţi jucau şah sau se prăjeau la soare. Erau tineri, sănătoşi, veseli şi ştiau că încă mulţi ani aveau să se bucure de aer, de apă, de lumină.

Gelu se aşezase într-un colţ mai retras. Căuta justificări pentru atitudinea lui şi ajungea mereu la concluzia că se purtase incalificabil. Teama de ironiile băieţilor îl făcuse să trădeze o prietenie pe care o simţea

închegându-se mult mai trainic decât un flirt ocazional. Şi-apoi, era atât de neîntemeiat avertismentul Elenei?...

Oancea trecu pe lângă el, potrivindu-şi pe cap un coif de hârtie. Gelu îl apucă de picior:

— Stai jos o clipă!

— Ce s-a-ntâmplat?

— Spune, tu crezi că... crezi că e chiar imposibil să prevezi furtuna înaintea...

— La asta mă gândeam şi eu, îl întrerupse Oancea. Am citit ceva şi nu izbutesc să...

Freamătul de pe punte le curmă discuţia. Ajunseseră destul de departe în larg şi Virgil socotise că pot să treacă la fapte. Iahtul se prefăcu îndată într-un imens arici împungând văzduhul cu ţepii inegali ai undiţelor.

Băieţii sperau să se întoarcă acasă cu o pradă bogată. Grig, campionul necontestat al tuturor enormităţilor, îi asigurase că, în urmă cu un an, o expediţie asemănătoare – la care *aproape* că luase şi el parte – prinsese un morun de trei sute de kilograme. Şi cum pescarii şi vânătorii îşi dispută exclusivitatea biblicului. „crede şi nu cerceta”, minţile mai înfierbântate vedeau de pe acum la remorca iahtului o uriaşă balenă australă, rătăcită pe meleagurile Pontului Euxin.

După un ceas, nu prinseseră nici măcar o aterină.

— Să ştiţi că ne-a deocheat juna copilă! declară solemn Grig.

Peste o clipă, ţinut de mâini şi de picioare de patru băieţi zdraveni, fu silit să se pocăiască pentru încercarea de a semăna panică în rândul echipajului, sub ameninţarea aruncării peste bord. Cu asta însă nu se schimbă nimic. Peştii fugiseră parcă pe alte tărâmuri ori „se ascunseseră în adâncul mării, înspăimântaţi de faima celor mai vestiţi pescari ai secolului douăzeci” cum declară Virgil.

— În adâncul mării, repetă Oancea şi se lovi cu palma peste frunte: Asta-i! Fata avea dreptate!

— Te-a ajuns şi pe tine deochiul? râse careva. Înşfăcaţi-l!

— Nu-i de glumă, băieţi! Să ne-ntoarcem cât mai e timp!

— Ei nu, că ai haz! se burzului Virgil. Vrei să ne stricăm ziua fără să ştim măcar de ce?

Gângăvind de emoţie, Oancea le spuse că infrasunetele se propagă la mii de kilometri, mai iute decât cel mai rapid uragan, vestind apropierea furtunii. Şi înainte ca barometrul să dea vreun semn, peştii şi meduzele coboară la adânc, acolo unde nu se mai tem de zbuciumul valurilor...

— Înţelegi, Virgile? Iar fata lucrează la Centrul experimental „Infrason”! In-fra-son! silabisi Oancea.

— Mda... Şi noi am fost cam măgari, trase concluzia Virgil.

Ariciul îşi strânse ţepii, îmboldit de primii vestitori ai furtunii. Vântul crescuse pe nesimţite, şuierând printre parâme. De la marginea zării, un nor pornise la asaltul cerului. Urca, masiv şi întunecat, trimiţându-şi înainte iscoadele – fâşii înguste de aburi care se destrămau sub săgeţile soarelui.

Băieţii erau marinari de timp frumos şi primejdia îi făcu să-şi piardă cumpătul. Vrând să simtă cât mai curând pământul sub picioare, se repeziră buluc la pânze, încurcându-se reciproc şi întârziind o operaţie a cărei repeziciune putea fi, în clipele acelea, hotărâtoare. În sfârşit, iahtul începu să gonească spre ţărm. Dar furtuna gonea şi mai repede. Norul înghiţi soarele, ajunse deasupra lor, îi întrecu şi cuprinse tot cerul. Şuieratul intermitent al vântului se prefăcuse într-un vaier continuu. Un fulger dezlănţui şi rafalele ploii.

Situaţia n-ar fi fost încă deznădăjduită, dar roata cârmei juca în mâinile lui Grig, care-i asigurase la plecare că şi-ar putea lua oricând brevetul de timonier. Simţindu-i parcă nesiguranţa, iahtul se rotea în cercuri frânte, aplecându-se până aproape să atingă apa cu catargul. Apoi, cu un zgomot sec, pânza cea mare se desprinse şi se mistui în văzduh. Iahtul începu să se cutremure sub izbiturile valurilor care cutreierau puntea ca un imens tăvălug.

„Sfârşitul, îşi spuse Gelu. Datorită unor glume stupide. Şi pentru că m-am purtat ca un laş."

Un val îl proiectă în spinarea lui Grig. Căzură amândoi şi se încleştară de postamentul cârmei. Ceilalţi se agăţaseră de ce le era mai la îndemână: catargul, un capăt de parâmă, lanţul ancorei...

— Dacă scăpăm, am să-i cer iertare în genunchi! strigă Grig, ca să acopere vuietul furtunii.

Gelu nu răspunse. Ceva alb trecu pe lângă ei, zvâcnind ca o aripă uriaşă. Încă o pânză...

Nu mai ştiau de câtă vreme se luptă cu valurile, arcuindu-se ca să reziste izbiturii, lipindu-se de punte ca să nu fie târâţi peste bord. Când auziră mugetul sirenei, li se păru întâi o halucinaţie. Apoi, undeva în stânga, apăru şi o luminiţă. Abia în clipa aceea îşi dădură seama că luminile de poziţie ale iahtului nu sunt aprinse şi că nava necunoscută poate să treacă pe lângă ei fără să-i observe în vânzoleala turbată a furtunii.

— Felinarul! urlă Gelu în urechea lui Grig.

Se târâră amândoi spre felinarul de la babord. Gelu izbuti să se ridice în picioare şi să facă din trupul lui o pavăză împotriva vântului şi a ploii. Bricheta scăpără o dată, de două ori, şi lumina roşie a felinarului începu să danseze odată cu iahtul.

Sunetul sirenei se apropie. Un reflector despică perdeaua mohorâtă a ploii.

— Feriţi-vă de lumină! strigă o voce de dincolo.

Băieţii se traseră în lături. Un fulger scurt, o bubuitură – şi o săgeată-proiectil se înfipse în lemnul punţii, exact în centrul petei albe a reflectorului. De ea era legată o parâmă şi de parâmă un odgon pe care, împleticindu-se sub şfichiuirile furtunii, izbutiră să-l înfăşoare în jurul cabestanului. Motorul puternic al navei de salvare dudui, odgonul se întinse şi iahtul porni din nou, de astă dată cu o ţintă precisă.

— Ghinionul tău, Grig! O să trebuiască să te ţii de cuvânt!

Celălalt n-apucă să răspundă. Un glas cunoscut răsună peste ape, înăsprit de pâlnia de metal a portavocei:

— Ei, vitejilor, vă mai arde de glume?

*

Văzut de aproape, fagurele de pe acoperişul „castelului" se arăta a fi alcătuit din sute de pâlnii cu gurile larg deschise spre mare.

— Aerofoanele, partea exterioară a receptorului infrason, le explică Elena. De fapt, sunt nişte microfoane extrem de sensibile, construite pentru frecvenţe sub 50 de perioade pe minut. Ele colectează infrasunetele şi le transmit aparatelor de înregistrare.

— Atunci prevederea furtunii e o problemă rezolvată! se entuziasmă Virgil. N-avem decât să instalăm pe fiecare navă un receptor infrason!

— Şi fabricarea aurului în laborator e o problemă rezolvată. Numai că aurul sintetic e mai scump decât celălalt.

— Nu e acelaşi lucru! obiectă Gelu.

— Desigur. Dar instalaţiile infrasonice sunt încă prea delicate şi costisitoare ca să se poată trece la producţia de masă. Probabil că se vor construi staţii fixe care îşi vor difuza avertismentele prin radio.

— În orice caz, Centrul dumneavoastră şi-a dovedit utilitatea! exclamă Grig, convins. Fără el, floarea studenţimii române...

— Trage-l de mânecă, Gelule! şopti Virgil, destul de tare ca să stârnească o reacţie veselă în lanţ.

Se despărţiră de „castel" şi de stăpâna lui, făgăduindu-şi să urmărească şi de departe activitatea „vânătorilor de tăcere" – cum îi botezase Grig pe colaboratorii Centrului, într-un moment de inspiraţie.

Elena veni din nou în seara aceea pe dig. Se-ntunecase de-a binelea şi Gelu, culcat pe spate, cu ochii la stele, n-o văzu trecând. Abia într-un târziu i se păru că zăreşte o siluetă neclară. Porni într-acolo şi se opri la câţiva paşi de ea, uluit.

Fata stătea pe un bloc de piatră, privind cu încordare suprafaţa apei. Din când în când ducea la gură un fluier – după înfăţişare, un fluier obişnuit, de copil. S-ar fi zis că suflă în el cu putere, dar Gelu nu auzea nimic în afara clipocitului valurilor. Şi, totuşi, avea senzaţia netă că se întâmplă ceva.

Peste câteva secunde apărură delfinii, arcuindu-şi trupurile negre la numai câţiva metri de dig. În lumina ireală a lunii i-ai fi putut lua drept nişte fantome iscate din aburul mării. Dar cozile puternice izbeau apa cu un zgomot care nu lăsa nicio îndoială asupra materialităţii lor.

Elena luă fluierul de la gură. Delfinii se mai rotiră de câteva ori şi se făcură nevăzuţi. Stânjenit de parc-ar fi surprins fără voie o taină, Gelu se pregătea să le urmeze exemplul. Începu să se retragă în vârful picioarelor.

— Poţi să rămâi.

Elena nu-şi întorsese capul nicio clipă şi continua să privească marea. Râse încet:

— Nu, nu-s vrăjitoare... Ţi-am văzut umbra pe apă.

Gelu se aşeză alături de ea, pe piatra care păstrase o fărâmă din căldura zilei. N-o întrebă nimic, dar fata se simţi datoare să-i explice:

— Prevederea furtunii e doar o latură a muncii noastre. Pescarii ne vor fi în curând recunoscători...

Gelu revăzu delfinii gonind spre chemarea fluierului infrasonic, arcuindu-şi trupurile negre deasupra valurilor. Şi îşi închipui nesfârşite cârduri de peşti supunându-se chemării fluierului infrasonic.

— Şi mai este ceva, spuse Elena, după o pauză. Formele vieţii sunt infinite ca însuşi Universul. Poate că astronauţii vor întâlni cândva făpturi comunicând prin infrasunete...

Tăcu – şi Gelu nu îndrăzni să tulbure tăcerea înfiorată de gândul necunoscutului. În văzduh plutea parcă o aşteptare. Iar oglinzile mării răsfrângeau – superbă făgăduinţă – aburul de stele al Căii Lactee.

FURTUNĂ ÎN ADÂNCURI

La Vama Veche se poate ajunge fie pe şosea, fie pe o potecă îngustă care se supune tuturor capriciilor falezei. Lăsând şoseaua vehiculelor grăbite, drumeţii bat poteca, degustând peisajul. În dreapta, viile îşi leagănă ciorchinii în bătaia brizei; în stânga, marea distilează miresme ameţitoare ca vinul. Marea care, aici, nu seamănă cu aceea văzută de pe plajă. Înălţimea falezei îi subliniază nesfârşirea şi stâncile, presărate până departe de ţărm, se războiesc mai violent cu valurile. Uneori, pe fundalul acesta mobil se desenează şi siluetele bărcilor de la cherhana – oază cu miros de votcă şi de ciorbă pescărească.

Lângă această oază îşi aşezase tabăra echipa profesorului Grindeanu, la sfârşitul unei veri cu toane care-i puneau în încurcătură pe meteorologi. Înnorat dimineaţa, cerul se însenina către prânz; apoi se pornea o ploaie torenţială, pentru ca peste jumătate de ceas canicula să fie în toi. Amatorii de plajă duceau într-o mână cearşaful şi costumul de baie, iar în cealaltă impermeabilul sau umbrela. Priveliştea avea, desigur, hazul ei – dar nu pentru cei cărora norii le astupau reflectorul natural, soarele.

În primele zile, operatorii trebuiseră să se familiarizeze cu dimensiunile noi şi stranii ale universului submarin. Datorită particulelor în suspensie, vastul orizont terestru se preschimbă sub apă într-o sferă cu o rază de cel mult câteva zeci de metri. Sticla vizorului face şi ea ca lucrurile să pară mai apropiate, mai mari. Se produce astfel o răsturnare a liniilor şi perspectivelor, determinată şi de aparenta dispariţie a gravitaţiei.

Îndată ce coborau în adâncuri, operatorii se simţeau eliberaţi de obsesia verticalei. Bătând apa cu labele de cauciuc, zburau pe deasupra stâncilor submarine şi făceau acrobaţii pe care le mai îngăduie doar imponderabilitatea pe bordul navelor cosmice...

Isprăvindu-şi ucenicia, începuseră adevărata muncă de vânători de imagini. Plecau în fiecare zi, cu şalupa, către „platoul de filmare”. Coborau sub supravegherea atentă a lui Grindeanu, în echipe de câte doi.

Radu Gheorghiu îşi cunoscuse colegii abia în tabără, unde venise imediat după absolvirea unui institut de cinematografie din străinătate şi după un concediu petrecut – spunea el – în satul natal din Munţii Apuseni. Se legase mai mult de coechipierul său, Nelu Brujan, un uriaş căruia hainele îi pocneau mereu pe la cusături. Altfel, băiat sensibil, de o timiditate uneori agresivă.

În după amiaza aceea, rezemat de balustradă, Brujan îşi fuma ultima ţigară dinaintea cufundării. Era un ceas de linişte tulburată numai de ţipetele slabe ale pescăruşilor. Auzea parcă răsuflarea adâncă a mării;

pătruns de o fericire calmă, se legăna odată cu şalupa, sub mângâierea leneşă a hulei din larg.

— Ce faci, Nelule? Nu vii să ne îmbrăcăm?

Glasul lui Radu îl smulse din visare. Înţelese că a venit clipa să coboare din nou în împărăţia „lui” submarină şi se repezi spre cabina în care se aflau costumele şi aparatele. Îşi scoase tricoul cu dungi albastre – cumpărat de la un fost „lup de mare”, acum angajat al Salvamarului – şi se chinui îndelung cu strâmtul combinezon de cauciuc. Apoi îşi prinse în spate baloanele cu oxigen, îşi puse centura cu plumb, înotătoarele semănând cu două labe de gâscă uriaşe, ceasul şi batimetrul-brăţară. Radu, care isprăvise de mult, se învârtea în jurul lui ca un bondar, zorindu-l.

În sfârşit, ieşiră pe punte, purtând pe umeri velocamerele argintii. Aparatele acestea de locomoţie şi filmare submarină sosiseră cu trei-patru zile în urmă, ambalate în lăzi cu inscripţia „Fragil”. Aduceau la înfăţişare cu nişte torpile lungi de un metru şi nu prea groase.

Cu o zi înainte, lui Brujan i se păruse că aparatul îl cam trage spre fund. Se apropie deci de compresor şi trimise o porţie suplimentară de aer comprimat în rezervorul velocamerei. Grindeanu se interesă imediat ce se întâmplase şi-i făcu morală pentru neatenţie, încheind ca de obicei:

— Şi, mai ales, nu coborâţi sub treizeci de metri!

Verificând încă o dată legăturile baloanelor cu oxigen, Brujan mormăi, cu o politeţe cam plictisită:

— N-aveţi nicio grijă, tovarăşe profesor!

Îşi potriviră pe faţă măştile cu un singur vizor şi coborâră repede scăriţa de fier ale cărei ultime trepte se pierdeau sub valuri.

Se cufundau încet, pătrunzând parcă într-un văl de ceaţă alburie. Velocamera lui Brujan avea acum prea mult aer. Dacă n-ar fi fost centura lestată...

Privi la batimetrul-brăţară: şase metri adâncime. Velocamera zvâcnea de parcă ar fi fost vie, încercând să-i scape din mână. Apăsă pe butonul de contact şi din pântecele aparatului începu să se audă un bâzâit molcom. Elicea cu trei pale se puse în mişcare, învolburând uşor apa. Prinzând zdravăn în palme mânerele de direcţie, aprinse reflectorul şi se lăsă purtat la voia întâmplării, iscodind împrejurimile.

Într-o lumină de vis, meduzele unduiau ca nişte uriaşe clopote diafane, colorate în galben, portocaliu, violet. Când le zărise prima oară, crezuse că sunt niscaiva plante ciudate, desprinse din rădăcini de furia valurilor şi purtate aiurea de vânturi şi de curenţii marini. Apoi le văzuse de aproape, strângându-se şi desfăcându-se ritmic, cu mişcări pline de graţie, şi-i înţelesese pe cei din vechime, care le spuneau „plămânii mării”...

Învârti în jos mânerul din stânga. Supunându-se comenzii, velocamera își înclină botul şi începu să lunece pe un plan înclinat. Apa își schimba neîncetat culoarea, căpătând nuanţe tot mai întunecate. Şi deodată, lumina puternică a reflectorului scoase la iveală covorul de alge de pe fund: foi mari și crestate pe margini, altele drepte ca niște săbii, filamente înguste, răsucite în chip straniu... Fără să se uite la batimetru, Brujan își dădu seama că se afla la hotarul primejdios al celor treizeci de metri, unde ultimele alge verzi se întâlnesc cu avanposturile algelor brune şi roşii.

Se pregătea să urce, când îl opri o viziune de coşmar. Câţiva crabi încremeniseră, pândindu-se cu o atenţie feroce. Împlătoşaţi în carapacea lor de culoarea bronzului, cu cleștii puternici întinşi amenințător înainte, păreau niște cavaleri aşteptând semnalul de începere a unui sângeros turnir. Cel mai mic dintre ei încercă, prudent, o mişcare de retragere. În aceeaşi clipă, adversarul său îl înşfăcă zdravăn cu cleştii şi se apucă să-i sfarme carapacea. Croindu-şi astfel drum către carnea lui, își înfipse în ea labele încârligate şi porni să se înfrupte cu lăcomie, fără să se mai sinchisească de ceea ce se întâmplă în jur. Dar abia își începuse festinul şi un alt crab, mai mare şi mai puternic, îl prinse cu cleştii, exact în acelaşi fel, pătrunzându-i cu aceeaşi sălbăticie în adâncul măruntaielor. În tot acest timp, victima continua să smulgă şi să înghită din carnea primului crab, până ce fu ea însăşi devorată în întregime.

Brujan văzuse destule scene de „canibalism” submarin şi filmase chiar peşti prădalnici dând iama în cârdurile de hamsii şi chefali. Asta întrecea însă orice închipuire!...

Porni spre suprafaţă, pe acelaşi plan înclinat, cu reflectorul încă aprins. Se opri în faţa unui tufiş de alge în care își găsise sălaşul o colonie de căluţi de mare. Cu cozile încolăcite în jurul firelor verzi, tremurându-şi fără încetare înotătoarele mici şi transparente, abia vizibile, peştişorii se legănau vertical ca niște graţioase figuri de şah. Filmându-i, Brujan se roti în jurul tufişului. Şi, când ajunse în spatele lui, jetul de lumină decupă brutal, pe solul submarin, o siluetă umană.

*

— Şi spui că nu s-a găsit niciun act? întrebă Radu, cu un interes care părea mai mult politicos decât pasionat.

— Probabil că le avea în portvizit, împreună cu banii, presupuse unul dintre comeseni, luându-i-o înainte lui Brujan.

Se aflau la Mangalia, pe terasa restaurantului de pe faleză. Mistuit de propria lui dogoare, soarele își pleca fruntea la apus. Băieţii n-aveau însă ochi pentru el.

— Să-l fi dus în larg numai ca să-l jefuiască în voie? se miră Sandu Pantea, un lungan care avea în cap o întreagă bibliotecă de romane poliţiste. Aici e altceva la mijloc!

— Miliţia nu s-a prezentat încă la raport, îl informă Brujan, cu un aer foarte serios.

— Bine că-ţi mai arde de glume, mormăi celălalt, îmbufnat.

— Vrei să plâng pentru că mi s-a confiscat velocamera?

— Temporar, Nelule, temporar, îl potoli Grindeanu, oprindu-şi o clipă în aer mâna cu care ducea paharul la gură. Până se developează filmul.

— Asta poate să dureze câteva zile! replică Brujan, trădându-şi nervozitatea ascunsă până atunci de o falsă dezinvoltură. Iar eu am să vă fac semne cu batista, de pe ţărm.

Grindeanu tuşi scurt şi se uită la ceas.

— Să facem plata, hotărî el. Mâine vă scol mai devreme.

— *Mai* devreme? suspină cineva.

— Studioul ne grăbeşte, băieţi.

— Aş vrea să-i văd pe ăia grăbiţi în locul nostru! izbucni Brujan.

— Ei, n-o lua aşa...

— Da' cum s-o iau, maestre? Uşor de zis: faună rară, scene tari... Mă rog, o scenă tare am filmat eu azi-dimineaţă. Da-n rest, unde te-ntorci numai guvizi şi meduze. M-am săturat de meduze!

— Dacă am coborî sub treizeci de metri... începu Radu.

— N-am nevoie de operatori decoraţi post-mortem! i-o reteză profesorul. Ia vedeţi pe unde-i ospătarul!

Ospătarul nu era nicăieri. Căutându-l din ochi, Radu descoperi în schimb o fată frumoasă. Specia aceasta e destul de răspândită pe litoral – şi Radu nu-şi pierdea cumpătul uşor. Privirea îi rămase totuşi aţintită asupra chipului cu trăsături aproape severe, încadrate de părul lung, lăsat să cadă ca două aripi negre.

Necunoscuta era la o masă cu trei bărbaţi. Doi dintre ei se abandonaseră deliciilor unor fripturi apetisante. Al treilea – un om bine clădit, între două vârste – demonstra ceva gesticulând cu eleganţă.

Şeful orchestrei se apropie de microfon şi lansă inevitabilul „Vă invităm la dans!”. Urmărind privirea lui Radu, Pantea îi dădu un ghiont amical:

— Ce-aştepţi?

— Fii serios, Sandule! Doar nu suntem la bal!

Amatorul de romane poliţiste surâse şi se ridică, încheindu-se la haină. Făcu doi-trei paşi, se opri lăsând să treacă spre ring câteva perechi de dansatori şi, când să se încline ceremonios, descoperi că necunoscuta valsează cu interlocutorul ei de mai înainte.

Radu pufni în râs. Fata îl privi o clipă, apoi întoarse capul, ostentativ. Din fericire, ospătarul îşi făcuse în sfârşit apariţia.

*

A doua zi, Grindeanu le dădu o veste neplăcută. Directorul Centrului experimental „Infrason”, un vechi prieten, îi anunţase o furtună apropiată. Asta însemna o zi pierdută – şi cei de la Bucureşti îi bombardau cu telegrame.

Hotărâră să folosească fiecare minut de lucru. Înainte de a coborî pe scăriţa de fier a şalupei, Radu aruncă o privire spre larg şi zări o siluetă prelungă, nemişcată. Nu le-o arătă celorlalţi – probabil ca să nu piardă timp cu comentariile.

Se cufundă repede, cu toate că velocamera, la a cărei stabilitate veghea de obicei cu multă grijă, părea să aibă prea mult aer. O durere vie îl săgetă în urechi. Înghiţi de câteva ori, cu putere. Durerea se schimbă într-o senzaţie de apăsare şi se pierdu apoi cu totul.

În lipsa lui Brujan, Radu se bucură de tovărăşia unei bande neastâmpărate de lufari, care îi astupau mereu vizorul, privindu-l cu ochii lor rotunzi şi bulbucaţi. Îi gonea mişcând din cap; ei se risipeau o clipă şi se strângeau iarăşi, vrând parcă să dezlege cu orice preţ misterul fiinţei acesteia venite din altă lume.

Îşi consultă busola şi porni spre larg, ceea ce-i oferi prilejul de a filma câţiva delfini urmărind un cârd de scrumbii. Niciunul dintre operatori nu izbutise încă acest adevărat tur de forţă. Căci delfinii se numără printre cele mai rapide vieţuitoare marine.

Radu manevră mânerele de direcţie, mărind totodată viteza. Elicea începu să se învârtească din ce în ce mai repede şi bâzâitul motorului crescu, făcând să vibreze întregul aparat.

Neliniştiţi, delfinii îşi părăsiră prada. Înteţind ritmul loviturilor de coadă, ei încercară să scape de urmărire coborând spre adânc. Radu trase până la capăt maneta de viteză şi velocamera se cabră ca un armăsar nărăvaş, smucindu-l înainte. Apa se îndesise parcă, opunându-i o rezistenţă crescândă. Sângele îi bătea dureros în tâmple. În sfârşit, delfinii se risipiră, evadând din conul luminos al reflectorului.

Radu încetini viteza aparatului, încercând să se orienteze. Era foarte aproape de fundul mării, acoperit cu o adevărată pajişte de alge sângerii. Lunecând fără grabă, fâşia albă smulgea din întuneric holoturii, semănând cu nişte castraveţi înfundaţi în nămol, şi scoici, nenumărate scoici, acoperind cu cochiliile lor întinderi uriaşe.

Urechile îi vâjâiau şi avea un gust de cocleală în gură. Îl cuprinsese o senzaţie stranie. I se părea că e dintotdeauna acolo, înconjurat de fiinţe familiare. O pisică de mare trecu încet pe lângă el, fâlfâind din tot trupul. Încercă să-i facă un semn prietenesc, dar braţul îi era ca de plumb. „De ce mi-o fi aşa de somn?... Şi tubul ăsta gros pe care-l ţin cu amândouă mâinile mă încurcă, mă trage în sus... Ar trebui să-l las şi să dorm, să dorm, să...”

O arsură bruscă îl dezmetici. Mânerele velocamerei se înfierbântaseră, silindu-l să-şi descleşteze palmele. Cu o mişcare instinctivă, înainte ca lumina reflectorului să se piardă în înălţimi, privi batimetrul şi-l cuprinse groaza: urmărind delfinii, ajunsese la aproape şaizeci de metri adâncime.

Şaizeci de metri!... Atunci gustul de cocleală şi ameţeala asta plăcută se datorau narcozei azotului... „beţiei adâncurilor”...!

Scuturându-se din amorţeală, Radu porni spre suprafaţă. Apa începu să-şi recapete culoarea albastru-verzuie. Izbuti să vadă că indicatorul batimetrului ajunsese la cifra 38. Peştii se distingeau din ce în ce mai bine. Dar ce fel de peşti sunt aceştia care înoată pe spate? Şi nici măcar nu înoată, ci urcă şi ei, cu burta în sus, încercând zadarnic să-şi reia poziţia firească?!

Strânse tare pleoapele, vrând să se încredinţeze că e treaz. Ameţeala îi dispăru brusc. Şi, când privi din nou în jur, peştii se întorseseră cu burta în jos, dovedindu-se a fi stavrizi, hamsii şi zărgani pe care-i poţi afla în borşul şi pe plita oricărui pescar vrednic de pe coastă. Să fi fost o halucinaţie?...

Urcând mereu, întâlni iarăşi nesfârşitul cârd de scrumbii, curgând ca un fluviu albastru-argintiu în matca străvezie a mării. Deodată, fluviul acesta viu se învârteji, desfăcându-se în nenumărate şuviţe. Apa se întunecă şi, ridicând ochii, Radu văzu deasupra capului o umbră uriaşă, statornică. O forţă căreia nu i se putea împotrivi îl smuci, îl trase, îl aspiră ca o ventuză uriaşă. Încercă să se elibereze, făcând mişcări deznădăjduite cu picioarele, cu braţele – dar îşi irosea zadarnic puterile.

Cuprins de un val de slăbiciune, încetă să se mai zvârcolească. În faţa ochilor i se înfiripă un cerc roşu, care se topi într-un alt cerc, galben... Apoi culorile începură să se amestece, rotindu-se într-un vârtej ameţitor, până ce nu mai văzu şi nu mai simţi nimic.

*

— S-a trezit!

Făcu un efort ca să-şi dezlipească pleoapele şi zări deasupra lui, într-un halo de ceaţă, chipul fetei de la restaurant. Avea acum părul strâns într-un coc greu şi era îmbrăcată într-un halat alb, care-i sublinia bronzul cald al pielii.

Radu simţi cum o brăţară îngustă îi prinde încheietura mâinii stingi. Încercă să se ridice, să vadă ce se întâmplă, dar nu găsi energia necesară. O voce impersonală, metalică, pronunţă rar, de undeva din stânga:

— U-ER 5. Comoţie nervoasă consecutivă unei narcoze cu azot. Puls normal. Vindecat.

— Bravo, tinere! bubui o altă voce, joasă şi vibrantă. Alţii ar fi zăcut nu ştiu cât după o asemenea tâmpenie... Iartă-mă, Magda!

Radu îşi întoarse capul spre stânga, cu precauţie, convins că stăpânul unei astfel de voci nu poate fi decât o matahală de felul lui Brujan. Văzu însă un omuleţ rubicond, cu pince-nez, care tocmai îi desprindea brăţara de la încheietură. Şnurul de care era legată brăţara se pierdea într-un dulăpior pe rotile: uşiţele deschise lăsau să se vadă un panou împănat cu manete, cadrane şi beculeţe.

— Cred că nu mai aveţi nevoie de mine, spuse fata, ridicându-se de pe scaun.

— Nu. Să ştii însă că ţi-ai greşit cariera. Ai fi fost o doctoriţă... adorabilă!

— Mă faceţi să roşesc...

Magda îşi scoase halatul, îl atârnă într-un cuier şi ieşi, fără să privească îndărăt. Radu rămase o clipă cu ochii la uşa glisantă, apoi începu să cerceteze încăperea. Nu semăna cu o cameră de spital. Mobilă elegantă, cărţi, flori... Nicio fereastră vizibilă – şi totuşi, lumină de zi.

— Unde mă aflu? Ce mi s-a întâmplat?

Încercă să se ridice, din nou fără succes.

— Ai răbdare! îl certă doctorul, întorcând un comutator dinăuntrul dulăpiorului. N-ai auzit concluzia cibernosticului? Comoţie nervoasă...

Se aplecă spre Radu, cu o mişcare bruscă:

— Erai la prima scufundare?

— Nu.

— Atunci cum naiba...?

Se opri, clătinând din cap, închise uşiţele aparatului şi-l împinse într-un colţ. Apoi scoase din buzunarul vestei un ceas cu capace de aur.

— Am întârziat!... Închide ochii şi încearcă să aţipeşti.

Se repezi spre uşă, dar se opri la jumătatea drumului, lovindu-se cu palma peste frunte. Din doi paşi fu iar lângă pat şi-i întinse lui Radu o pastilă învelită în celofan.

— O iei când te trezeşti. Apă găseşti alături, în baie.

Ca să-l oprească, tânărul îl prinse, copilăreşte, de poala halatului:

— Spuneţi-mi măcar cum am ajuns aici!

— Ai nimerit în zona pompei de absorbţie şi...

— Pompa de absorbţie?

În cameră se auzi o sonerie de apel. Ecranul videofonului se lumină și imaginea Magdei îl apostrofă pe doctor:

— De obicei sunteți punctual!

— Am zburat!

Și omulețul dispăru.

*

— Cât crezi că mai rezistăm?

— Trei-patru luni.

— Stăm chiar atât de prost?

— N-am nicio vină, sir. Cargourile atomice umblă de două ori mai repede ca ale noastre. Și-apoi, de când cu boicotul...

— Mda...

Bătrânul tăcu, sprijinindu-și bărbia în mâinile împreunate. Privirea lui înghețată trecu peste planisfera împânzită de liniile roșii ale itinerarelor maritime, întârzie asupra ferestrei îndărătul căreia se ghiceau siluetele vapoarelor din port și se întoarse la omul din fața biroului.

— Dumneata vezi vreo ieșire, Doyle?

Omul își trecu mâna prin păr, nesigur:

— Sir Francis, eu... Nu știu dacă...

Bătrânul continuă să-l fixeze în tăcere și Doyle păru să se hotărască brusc:

— Cargouri atomice au numai americanii și rușii. Americanii abia așteaptă să ne vadă crăpând. Vreți să faceți o comandă în Rusia?

— Nu-mi plac glumele proaste, Doyle.

— Atunci nu rămâne decât...

Warming râse. Un râs ciudat, care-i întindea fără zgomot buzele subțiri, palide.

— Cât ți-au dat cei de la „Over-Seas"?

Un val de sânge inundă chipul lui Doyle, care rămase câteva clipe țintuit în fotoliu, ca o statuie a indignării. Apoi se ridică încet:

— Mă bănuiți de vânzare? Eu, care de nouă ani...

Warming scoase de undeva un casetofon minuscul. Apăsă pe o clapă și în difuzor se auzi o voce străină:

„— Dacă-l convingi, primești încă pe-atâta.

— Și dacă mă miroase? întrebă vocea lui Doyle. E dat dracului, babalâcul!...

— Te sui în primul avion și vii încoace. Îți găsim noi ceva."

Warming opri casetofonul și spuse calm:

— Regret, Doyle. Va trebui să te mulțumești cu prima rată.

— Să vă explic, sir!

Dar Warming se cufundase într-un dosar de pe birou.

Doyle ieşi, încrucişându-se cu secretara – o femeie de vreo treizeci de ani, îmbrăcată cu o sobrietate dezminţită de neastâmpărul şoldurilor şi de licărul ochilor verzi.

— M-aţi chemat?

— Caută-l, te rog, pe domnul Grayson. Aş dori să fie aici peste cinci minute.

Privirea îngheţată urmări lunecarea către uşă a secretarei şi se întoarse asupra unei file din dosarul deschis. Era un text dactilografiat pe două coloane – în stânga originalul românesc, în dreapta traducerea:

„S-a constatat de multă vreme că energia cheltuită de un vas pentru a obţine o anumită viteză este cel puţin de zece ori mai mare decât aceea cheltuită de un animal marin. Superioritatea animalelor se datoreşte facultăţii de a-şi modifica formele în raport cu curenţii provocaţi de deplasarea lor. Aplicarea acestui principiu la construcţia navelor ar însemna o adevărată revoluţie.”

Warming se lăsă pe spate, sprijinindu-se de spătarul înalt al jeţului său din lemn de palisandru.

*

Radu găsise într-un dulap din perete un costum care i se potrivea, cu oarecare indulgenţă. Din oglindă îl privea acum un tânăr palid, încercănat, potrivindu-şi gulerul prea larg al bluzei.

— Arăţi cam prost! îl certă el, şi tânărul îi repetă mişcarea, ameninţându-l cu degetul.

Dincolo de uşa glisantă era un coridor larg, cu pereţii lăcuiţi. Porni de-a lungul lui, fără grabă, simţind sub paşi moliciunea mochetei albăstrii. Desfăcu draperiile în spatele cărora nădăjduia să găsească o fereastră şi dădu peste o uşă. O întredeschise încet şi zări o încăpere cu fotolii şi măsuţe joase. Printre cei dinăuntru îi recunoscu pe doctor şi pe Magda, care se întrerupse la jumătatea unei fraze:

— Pentru depistarea zăcămintelor de uraniu...

Se întoarseră toţi spre uşă. Radu era gata să se retragă, dar doctorul îl încurajă:

— A, pacientul nostru! Intră fără teamă! E o discuţie liberă...

Se aşeză mai în spate, în timp ce un bărbat, în care-l recunoscu pe partenerul de dans al Magdei, repeta cu un glas de bariton în concediu:

— Pentru depistarea zăcămintelor...

— ...ar trebui explorate zonele de maximă concentraţie a microbilor purpurii, continuă fata. Profesorul Kriss...

— Dă-mi voie, dragă Magda! o întrerupse un bătrânel înalt şi slab, cu o coroană de păr alb în jurul cheliei lucitoare. Dumneata extrapolezi cu prea multă uşurinţă! Kriss, vorbind despre „nucleele radioactive”...

— Dacă-mi îngăduiţi, interveni un tânăr cu ochelari, cred că ar trebui să stabilim mai întâi ce înţelege Kriss prin „nuclee radioactive”.

— Exact ce-ai învăţat la cursurile mele, dragă Toncu. Iar dacă vrei definiţii...

Radu se resemnase să asculte şi o lecţie de fizică, după un schimb de replici care i se păruse la fel de limpede ca sensul inscripţiilor etrusce. Îl salvă însă posesorul unei coame sure şi al unor sprâncene foarte mobile.

— Nu e cazul, profesore, spuse el, masându-şi fruntea cu un gest reflex. Iar ipoteza Magdei merită oricum atenţie.

— În definitiv, dragă Stoia – cedă celălalt – câteva contoare Geiger pe un cablu...

— Pe un cablu? Când avem la îndemână...

Radu nu apucă să afle ce aveau la îndemână participanţii la această discuţie pentru el fără cap şi coadă. În încăpere răsună soneria videofonului şi pe ecran apăru chipul unui tânăr încruntat, care citi fără să-şi ridice ochii:

— Radiogramă urgentă: *„Se semnalează o erupţie cromosferică solară de mari proporţii. Cantitatea de raze cosmice creşte într-un ritm fără precedent. E de aşteptat întreruperea temporară a legăturilor radiofonice.”*

— Rămâi pe recepţie, spuse un bărbat chipeş, îmbrăcat într-o uniformă impecabilă.

Apoi schimbă legătura.

— Vă ascult, tovarăşe comandant, gânguri pe ecran o blondă melancolică, arcuindu-şi buzele ca pentru un sărut.

— Prognoza, ceru comandantul, tăios.

— Masele de aer rece care au pătruns...

— Concluzia!

— Vânt, ploaie, ceaţă, suspină fata, muzical.

— Mulţumesc.

Ecranul se stinse. Comandantul stătu o clipă în cumpănă, apoi întrebă:

— Ce facem, Şerbane?

— O să alergăm după doi iepuri, răspunse Stoia: razele cosmice şi zonele de maximă concentraţie a microbilor purpurii. Dar, mai înainte, să prindem ceva puteri.

*

Sufrageria părea desprinsă dintr-un film de anticipaţie: câteva mese aşezate pe un singur picior rotund – de fapt, tubul unui lift miniatural, prin care urcau tacâmurile şi farfuriile cu mâncare. Curat, modern, practic.

Există o teorie – discutabilă, desigur – potrivit căreia la masă oamenii îşi dezvăluie caracterul. Oricum, agitaţia perpetuă a doctorului îşi găsea corespondentul în repeziciunea cu care ciugulea de ici, de colo, trimiţând farfuria înapoi aproape plină. Contrastul flagrant îl oferea profesorul Arghir: îşi legase un şervet la gât şi diseca meticulos fiecare bucăţică de carne, căutând parcă definiţia peptonei. Toncu, Stoia şi comandantul erau cu gândul în altă parte – probabil la razele cosmice, sau la microbii purpurii. Iar „dansatorul”, ziaristul Porojan, îi făcea curte Magdei.

În acest context, Radu hotărâse că momentul cel mai prielnic pentru a afla totul despre accidentul care-l adusese aici va fi la desert. Dar odată cu salata de fructe îşi făcu apariţia un lungan, care anunţă placid:

— Am isprăvit, tovarăşe comandant.

— Bravo, Cosmine! Apoi, către ceilalţi: Am o surpriză pentru dumneavoastră. Ne întâlnim peste un ceas, în salon.

— Dacă vine furtuna... începu Arghir.

— Vine precis, dar ce ne priveşte pe noi? se miră comandantul.

Şi, salutând circular, ieşi împreună cu Cosmin, lăsând în urmă o adiere de after shave. Arghir şi Toncu îi urmară, discutând cu aprindere despre nucleele radioactive. Doctorul se ridică şi el:

— Atunci, ne vedem peste...

— Nu uitaţi că îmi sunteţi dator o explicaţie! îl întrerupse Radu.

— Să-ţi explic eu, cu specialista de faţă? Ar fi un sacrilegiu!...

Şi ieşi.

— Mă întrebam cât o să mai aştepţi, zâmbi Magda.

Radu ridică din umeri:

— Cu discuţiile dumneavoastră savante...

— Să recapitulăm, îl opri Magda. Te aflai sub apă...

— ...cuprins de „beţia adâncurilor”, declamă ziaristul, care nu-şi părăsise fotoliul.

Radu intui un accent ironic şi preciză, aproape brutal:

— Eram intoxicat în asemenea hal, încât mi se părea că peştii s-au întors cu burta în sus. Dacă nu m-ar fi ars mânerele velocamerei...

— La ce adâncime s-a întâmplat asta? se interesă Magda.

— Cam la patruzeci de metri. M-am uitat chiar atunci la batimetru şi...

— Patruzeci de metri!

Magda se ridică brusc, îl apucă de braţ şi-l trase după ea, spre uşă. Trecură pe un alt coridor şi se opriră în faţa unui bec roşu aprins. Magda ridică o plăcuţă şi îşi apropie buzele de microfonul care devenise vizibil:

— Viorel!

— Lucrez! răspunse vocea lui Toncu, uşor deformată de difuzor.

— De asta am şi venit!

Becul roşu se stinse, uşa lunecă fără zgomot în lăcaşul ei din perete şi se închise apoi în urma celor trei – pentru că Porojan nu-i slăbise o clipă.

Viorel Toncu stătea la o masă în formă de potcoavă, în faţa unui perete acoperit cu draperii. Îşi ridică pe frunte ochelarii negri, de la care porneau două fire subţiri, şi-i privi nedumerit pe intruşi. Magda se repezi la un dulăpior pe rotile, asemănător robotului medical, şi îl împinse către peretele acoperit cu draperii, lăsând să se desfăşoare în urma lui un cablu. Îi deschise uşiţele, întoarse un comutator şi pe ecranul rotund din mijlocul panoului se ivi o lucire mată, verzuie.

— Televiziune? întrebă Radu.

— Draperiile! comandă Magda, de parcă nici nu l-ar fi auzit.

Viorel vru să-şi coboare ochelarii negri de pe frunte. Dar Magda îi opri gestul:

— Şi cu oaspeţii ce facem?

Tânărul încercă să se împotrivească:

— Ai vorbit cu profesorul? Folosirea filtrului...

— Pe răspunderea mea!

— Mă rog.

Trase o manetă şi lumina din încăpere începu să scadă. Draperiile se desfăcură foşnind. Dincolo de ele era o suprafaţă mată, care începu să-şi piardă treptat opacitatea.

— Filtru de ultraviolete, explică Magda.

— La ce foloseşte? se interesă ziaristul.

— Lumina obişnuită influenţează comportamentul faunei marine, mormăi Viorel, afectat pesemne de tonul autoritar al colegei sale.

Fauna marină evolua dincolo de peretele acum străveziu. Erau tot vechile cunoştinţe ale lui Radu, dar unghiul nou din care le privea – spectator şi nu participant, fie şi temporar, la viaţa subacvatică – le înzestra cu un farmec inedit pentru el.

Magda întoarse un alt comutator. În centrul ecranului se ivi o linie luminoasă orizontală, care vibra mărunt. Din ea crescură câteva ridicături ca nişte dinţi de ferăstrău. Radu se aplecă să le vadă mai bine, dar Magda îl apucă de umeri şi-l răsuci către perete.

Operatorul scoase o exclamaţie de surpriză: mişcările peştilor îşi pierduseră graţia firească: tot mai mulţi urcau cu burta în sus, cuprinşi de convulsii inexplicabile. Acelaşi tablou din adâncul mării – dar de data aceasta nu mai putea fi vorba de o halucinaţie.

— Dacă ar şti profesorul... începu Viorel, lăsându-şi fraza în suspensie.

— Ce să ştie? îl îndemnă Magda să continue.

— Pe ce irosim curentul.

— Şi dacă ţi-aş spune că domnul Gheorghiu a văzut scena asta la patruzeci de metri adâncime?

— Patruzeci!?

— Şi nu numai atât! urmă fata, oprind aparatul şi eliberând peştii de sub acţiunea forţei invizibile. A avut senzaţia că mânerele velomotorului îl ard!

— Asta s-a întâmplat cam la şaizeci de metri, simţi Radu nevoia să precizeze.

— Erau de metal? întrebă Viorel, cu o voce brusc răguşită.

— Da. Cred că da... Dar ce rost au toate astea? începu să se supere Radu. În loc să mă lămuriţi unde mă aflu şi cum am ajuns aici, îmi arătaţi peştii din acvariu şi...

— Acvariu? repetară ceilalţi, privindu-se cu o nedumerire amuzată.

În aceeaşi clipă, vocea comandantului făcu să vibreze difuzoarele ascunse:

— Atenţiune! Atenţiune! Către toţi membrii expediţiei! Pornim spre zona imersiunii abisale.

Aparent, nu se schimbă nimic. Radu nu simţi nicio trepidaţie şi podeaua îi rămase la fel de dreaptă sub picioare. Doar marea începu să curgă din ce în ce mai repede îndărăt, dincolo de peretele străveziu...

Viorel împinse maneta şi peretele redeveni opac. Draperiile acoperiră iar suprafaţa lui mată. Şi în tot timpul acesta lumina izvorăşte de undeva, inundând acum încăperea.

— Totul e foarte simplu, spuse Viorel, pivotând cu scaun cu tot spre oaspeţi. Cu ajutorul ultrasunetelor, descoperim cârdurile de peşti şi urmărim cărările nevăzute ale migraţiilor. Experimentăm totodată pescuitul ultrasonic...

— Asta ce mai e? întrebă Porojan, care nota febril într-un carneţel cu scoarţe de piele.

— Sub acţiunea ultrasunetelor, peştii îşi pierd simţul echilibrului şi sunt aproape paralizaţi. Este ceea ce aţi văzut adineauri. Folosind o pompă de absorbţie...

— Acum înţeleg ce spunea doctorul! exclamă Radu, surescitat. Dar de ce s-au înfierbântat mânerele?

Magda nu mai putu să rămână o simplă spectatoare.

— Pentru că ultrasunetele provoacă încălzirea metalelor, explică ea, cu un aer de parcă ar fi trebuit să demonstreze că Pământul e rotund. Numai că la adâncimea aceea... Înseamnă că generatorul nostru e mai puternic decât ştiam. Toată stima pentru Arghir!...

Ziaristul puse punct şi desenă titlul cu creionul în aer, scandând:

— „O nouă biruinţă a ştiinţei româneşti!"

Apoi închise carneţelul şi vru să-l bage în buzunar, în timp ce continua:

— Pagina-ntâi, cu aldine! Poate dăm şi o fotografie!...

Dar Magda îi reteză elanul, întinzând spre el mâna, cu palma în sus. Porojan nu înţelese – sau nu vru să înţeleagă. Fata rămase însă neclintită, până ce primi carneţelul. Îl răsfoi, găsi ceea ce căuta şi rupse două pagini, pe care le băgă în buzunarul pantalonilor ei pescăreşti.

— Duduie Magda! exclamă ziaristul.

— Aparatul e în faza experimentală. E prea devreme să ne lăudăm...

Porojan părea însă atât de dezolat, încât fata adăugă:

— Îţi promit că vei avea prioritate, când va fi cazul...

— Deocamdată aveţi despre ce scrie, îl consolă şi Viorel.

— Da' de unde! Cum întreb ceva despre submarin, mi se răspunde cu acelaşi refren: „fază experimentală", „încă nu e cazul", „aşteaptă sfârşitul croazierei"...

— Răbdarea e una din virtuţile capitale! rosti Magda, sentenţios.

— Depinde de miză! replică Porojan, privind-o, şi nu părea să se refere la informaţiile promise.

*

Căpitanul Danteş făcea eforturi desperate pentru a stabili identitatea mortului de pe fundul mării, care nu avea cazier judiciar. Îşi răspândise subordonaţii pe litoral şi vizitase el însuşi câteva hoteluri, înarmat cu o copie a aceleiaşi fotografii. La Mangalia, norocul îi surâse. Fata de la recepţia hotelului „Marea Neagră" îşi aducea parcă aminte de un cetăţean care...

Danteş o sui în maşină şi o duse la morgă. Îndată ce văzu chipul victimei, fata nu mai avu nicio îndoială.

— A luat o cameră acum trei-patru zile, spuse ea. Pe ce nume, nu mai ştiu. Să ne uităm în registru, poate vă descurcaţi dumneavoastră.

*

Comandantul Ionaşcu şi profesorul Şerban Stoia stăteau aplecaţi asupra unei scheme, în cabina celui dintâi. O schemă complicată, cu linii în mai multe culori, reprezentând sistemul de locomoţie al submarinului.

— Proba de foc, murmură Stoia, ridicându-se şi începând să se plimbe prin cabină.

— Ai emoţii?

— Nu se vede?

— Dar încercările preliminare...

— Acum se decide totul.

— Ascultă, Şerbane – se enervă celălalt – vrei să spui că n-ai încredere în aparatul ăsta care... Da' stai odată jos, că am ameţit eu de când te tot învârţi în jurul mesei!

Stoia se opri, clătinând din cap:

— Măi băiete, cu tine nu-i a bună! Ai repezit-o şi pe fata aia, care-ţi face ochi dulci...

Ionaşcu se scutură, scârbit:

— Poate nu ştii că e logodită cu Sorin...

— Radiotelegrafistul?

— Da... şi prostul ăsta vine la mine să mă ia pe departe: că el are intenţii serioase, că ea e un suflet curat, dar naiv...

Stoia părea să se amuze copios:

— Şi ce-ai făcut?

— Ce era să fac? L-am felicitat şi aşa, în treacăt, i-am arătat fotografia nevesti-mi.

— Argument zdrobitor... Când vine Anca?

— Dacă termină filmările, o găsim la întoarcere, la Constanţa.

Tăcură amândoi. Stoia îşi frecă gânditor bărbia:

— Neplăcută chestie...

— Care anume? tresări Ionaşcu din reveria căreia i se abandonase câteva clipe.

— Asta cu radiotelegrafistul.

— Foarte neplăcută. Am şi cerut la bază să mi-i schimbe pe amândoi. Aştept răspunsul – cifrat, se-nţelege.

Stoia deschise gura să mai spună ceva, dar se răzgândi şi începu să fluiere tare şi fals „Ramona", bătând măsura cu degetele, în scaun. Suferind vizibil, comandantul încercă să-l atragă pe un făgaş mai puţin zgomotos:

— Ce spui de povestea cu bacteriile şi zăcămintele uranifere?

— E o ipoteză de lucru, declară Stoia, întrerupându-se o clipă.

— „Ipoteză de lucru"! îl îngână comandantul, strâmbând din nas. Parcă ţi-aş fi cerut un referat cu parafă şi ştampilă!

Stoia se lăsă prins în cursă şi îşi suspendă concertul, ca să riposteze:

— Ce vrei să-ţi spun? Sunt om de ştiinţă, nu amator de fantasmagorii.

— Va să zică, tu crezi...

— Nu cred nimic. Deocamdată mă preocupă elastitul. Chiar voiam să te rog să urcăm la suprafaţă.

— E o vreme cam afurisită.

— Tocmai! Trebuie să verific încă o dată cu cât scade viteza. Dacă am putea compensa vârtejurile datorite diferenţei de densitate dintre apă şi aer...

Trase spre el schema cu linii colorate şi, înainte de a se apleca iar asupra ei, spuse repezit, de parcă Ionaşcu ar fi susţinut contrariul:

— Şi să ştii că ipoteza Magdei e foarte interesantă!

*

Chipul lui Grayson devenise inexpresiv pentru că aşa-i cerea meseria. Învăţase să-şi ascundă sub pleoape ochii iscoditori, renunţase la mustaţa ambiţiilor juvenile şi îşi înecase buclele rebele într-un ocean de briantină. Acum îi spunea lui Warming, cu o voce neutră:

— Omul nostru a trebuit să recurgă la mijloace extraordinare...

Bătrânul înlătură, cu un gest neglijent, acest amănunt:

— Important e că a ajuns acolo. Bineînţeles, dacă merita osteneala.

— Avem informaţii sigure, sir. De altfel, şi articolul... Îmi daţi voie?

Grayson luă de pe birou textul dactilografiat pe două coloane, îl parcurse rapid şi se opri la pasajul care-l interesa, citind rar şi apăsat:

„Poate că rezolvarea problemei o va da noua masă plastică produsă în laboratoarele uzinei de la Săvineşti. Botezată *elastit* datorită excepţionalei sale elasticităţi, ea are totodată un coeficient de rezistenţă foarte ridicat. Încercările efectuate până acum au dat rezultate deosebit de promiţătoare."

— Nădăjduiesc să ai dreptate, Grayson. Am compensa concurenţa cargourilor atomice... şi ocolul pe care trebuie să-l facă vasele noastre, de când cu boicotul...

Warming deschise cutia de pe birou şi scoase o ţigară de foi. O mirosi, o învârti între degete şi îi vârî capătul într-o mică ghilotină de aur.

— Pot să plec, sir?

— Da. Să nu uiţi de Doyle!

— A recunoscut?

— Mai era nevoie?

— Atunci...

Cuţitul ghilotinei căzu, cu un mic zgomot sec.

*

Încăperea cu care începuse Radu explorarea submarinului fusese transformată în sală de proiecţie. Un întreg perete era acoperit cu un ecran alb, metalic. În faţa lui, fotoliile rânduite în semicerc.

— Suntem toţi? întrebă comandantul.

Se încredinţă însă singur, din ochi, şi ridică mâna, aşezându-se şi el într-un fotoliu. Pesemne că operatorul îi pândise gestul. Lumina se stinse. Pe ecran se ivi un tufiş de alge.

— Mi-aţi developat filmul! se alarmă Radu.

— Am fost siliţi, replică Ionaşcu. Velocamera a avut şi ea un mic accident... Dar nicio grijă: Cosmin e un adevărat maestru!

Între timp, imaginea de pe ecran se schimbase, stârnind rumoare în sală: pe solul submarin apăruse o siluetă umană.

Se auzi glasul Magdei:

— Credeam că e vorba de un film documentar.

— Am luat velocamera lui Brujan, murmură Radu şi-i răspunse fetei: E o poveste ciudată...

— S-o auzim! exclamă doctorul.

— Nu ştiu dacă am dreptul. Câtă vreme miliţia...

— Ce naiba, tovarăşe Gheorghiu! interveni Porojan. Te afli între oameni de încredere!

Explicaţiile lui Radu fură primite cu un sentiment general de stupefacţie. Doar ziaristul se arătă entuziasmat:

— Ce superb început de roman!

— Nu pierde ocazia! ripostă Magda. Nu se ştie de unde sare Nobelul.

— Mulţumesc pentru idee. Dar deocamdată trebuie să scriu despre dumneavoastră. Şi nu s-ar spune că vă face mare plăcere...

— Exagerezi, tovarăşe Porojan! interveni Stoia. Prudenţa noastră are cu totul alte cauze.

— Ştiu, dădu din cap ziaristul şi începu să numere pe degete: „faza experimentală”, „nu avem încă destule date”, „să aşteptăm sfârşitul croazierei”... Am ajuns să cunosc refrenul pe dinafară!

Se întoarse către Radu, cu o mişcare bruscă:

— Şi dumneata trebuie să fii prudent?

— Nu prea-nţeleg...

— Mă gândesc la un articol despre filmarea sub apă. Că-n ce-i priveşte pe dumnealor, slabă nădejde!

— Mă rog, încuviinţă Radu. Cu toate că mare lucru...

*

— Deocamdată trebuie să aşteptăm, îşi încheie raportul căpitanul Danteş. Când vom primi răspunsul de la Bucureşti – şi-l vom primi curând...

— Şi filmul? îl întrerupse colonelul Preduţ, continuând să deseneze pe blocnotesul deschis. L-aţi developat?

— Fără folos, tovarăşe colonel. Am cerut velocamera lui Brujan şi am primit-o, se pare, pe cea a lui Gheorghiu.

Preduţ îşi ridică privirea, întrerupând finisarea unui dragon cu aripi de liliac şi coadă de păun:

— O regretabilă confuzie. Sau o tentativă de a întârzia identificarea cadavrului.

— Credeţi cumva că...?

Preduţ îl întrerupse:

— L-ai invitat pe... Se uită în blocnotes, pescuind dintre două contururi nedefinite numele de care avea nevoie... Profesorul Grindeanu?

— Dacă-i punctual, va fi aici peste cinci minute.

— Să sperăm că-i punctual. De altfel, probabil că nici n-au ieşit astăzi în larg.

Şi arătă cu capul spre fereastra prin care se vedea cerul acoperit cu un zăbranic de plumb.

*

Păhărelele se ciocniră cu un clinchet prelung.

— Pentru romanul dumitale!

— Pentru cea de-a şaptea artă! răspunse ziaristul. Până la fund!

Radu goli dintr-odată păhărelul, cu un gest stângaci, şi începu să tuşească.

— Ai să te obişnuieşti, îl încurajă ziaristul.

— Trebuie neapărat?

— Un lup de mare...

— De acord! Dar nu un operator cinematografic.

— Am cunoscut nişte colegi de-ai dumitale care-ar ţine piept unui echipaj de piraţi!

— Or fi lucrând pe uscat.

Porojan vru să-i umple din nou păhărelul, dar se răzgândi şi-şi turnă numai lui, mormăind:

— Mai bine să nu te vadă comandantul ameţit. Ce-a păţit bietul Sorin...

— Sorin?

— L-ai văzut pe ecranul videofonului. Radiotelegrafistul.

Radu îşi potolea arsura cu un pahar mare cu apă, aşa că nu putu să încuviinţeze decât dând din cap.

— E logodit cu fata de la staţia meteorologică. Iar gurile rele spun că ea şi comandantul...

Radu puse paharul pe masă, cu mai mult zgomot decât ar fi fost firesc.

— Bârfelile... începu el.

— Nici vorbă! se grăbi ziaristul să-l aprobe. Ţi-am spus-o doar aşa...

Sorbi ultima picătură de votcă din păhărel şi schimbă discuţia:

— Ai văzut „Lumea tăcerii”? Continuă, fără să aştepte răspunsul: Ce secvenţe admirabile!... Ce colorit!...

— Pasiune şi experienţă, murmură Radu.

— Şi totuşi, colegul dumitale l-a tăiat pe Cousteau! declară solemn Porojan.

— Să nu exagerăm.

— Scena cu cadavrul de pe fundul mării e absolut genială! Parcă tot nu-mi vine să cred că e filmată „pe viu”.

— Adică am minţit? se burzului Radu.

— Nici nu mi-a trecut prin cap!

Şi, ca să-şi dovedească bunele intenţii, vru să-i toarne votcă. Radu întinse mâna să-l oprească, dar nu mai fu nevoie. Cabina se plecă brusc într-o parte şi gâtul sticlei se ciocni de pahar, răsturnându-l.

— Ce-a fost asta? întrebă operatorul.

— Primul sol al furtunii.

— Are maniere cam brutale. Dacă şi stăpână-sa o fi la fel...

— Biruitorul adâncurilor se teme de furtună?

— În adâncuri e linişte, suspină Radu.

Îşi reprimă un căscat, repetând:

— Linişte...

— Mi-e teamă că n-ai să prea dormi, clătină din cap ziaristul.

*

Căpitanul Danteş se întinsese pe divanul de piele din biroul său, încercând să aţipească. Presimţea că va avea de petrecut o noapte albă şi voia să prindă puteri. Dar gândurile îi roiau în jurul acestui caz neobişnuit, căutând o explicaţie pentru ceea ce părea inexplicabil.

Victima fusese narcotizată, legată şi dusă în larg. Acolo – sau poate pe mal? – i se goliseră buzunarele şi fusese aruncată în mare, cu un bolovan de gât. Îşi revenise în contact cu apa şi făcuse eforturi supraomeneşti ca să se elibereze. Legăturile îi săpaseră adevărate şanţuri în carne.

„Jaf?” Era o soluţie prea facilă. În definitiv, cadavrul fusese găsit printr-o întâmplare. „Dacă operatorul acela nu s-ar fi oprit să filmeze căluţii de mare...”

Gândurile i se învălmăşiră, încercând să exploreze simultan pistele pe care le întrezărise: „Trupul a fost scufundat numai pentru a face să dispară dovada crimei? Sau asasinul urmărea şi altceva – de pildă, să-şi asigure pentru un timp libertatea de acţiune?... Şi riscase el să transporte trupul cu o barcă?”

Danteş sări de pe divan şi alergă la telefon. Formă febril numărul Institutului meteorologic, trânti receptorul în nasul unei domnişoare care-i mărturisise că-i „casă particulară”, dar că se plictiseşte singură şi nimeri, în sfârşit, la meteorologul de serviciu. Convorbirea nu-l satisfăcu decât pe jumătate. Vru să cheme plantonul de pe sală, se răzgândi şi telefonă acasă. Află de la soţia lui că în urmă cu două nopţi fusese lună plină şi că, dacă memoria nu i-ar fi fost supraîncărcată cu „istorii criminale”, şi-ar fi amintit de plimbarea lor pe faleză. Îi ceru scuze, o asigură că nu uitase niciuna dintre clipele petrecute împreună şi o sărută, cu îngăduinţa centralei automate. Apoi îşi aranjă ţinuta şi se năpusti spre biroul colonelului, ca să-i comunice că trupul nu putuse fi transportat decât pe sub apă şi că, deci...

— Citeşte, replică scurt Preduţ, întinzându-i două radiograme.

*

Radu se trezi pe jos, în mijlocul cabinei. Abia reuşise să se ridice, agăţându-se de un scaun, şi se văzu silit să descrie ciudate figuri de dans, ca să-şi păstreze echilibrul. Trăia un adevărat coşmar; podeaua îi juca sub picioare, căutând parcă să-l răstoarne cu orice preţ, pereţii se aplecau gata să-l strivească, trosnind din toate încheieturile. Şi mai înfricoşător era vuietul care venea de pretutindeni, mereu acelaşi sunet adânc şi grav, crescând şi scăzând cu aceeaşi ritmică si exasperantă monotonie: U-u! U-u! U-u!...

După multe bâjbâieli zadarnice, izbuti să-şi găsească hainele şi să se îmbrace pe dibuite. Renunţase la gândul de a aprinde lumina, ceea ce ar fi însemnat o nouă şi riscantă expediţie în căutarea comutatorului. În sfârşit, ieşi pe coridor, sprijinindu-se de pereţi şi se îndreptă spre turelă.

La lift se întâlni cu Magda şi cu Porojan.

— Ţi-am spus eu că n-o să fie chip de dormit! râse ziaristul.

— Asta numai pentru că Stoia vrea să mai facă o verificare, replică Magda. Dacă am fi navigat în imersiune...

Din turelă se vedeau luminile de poziţie ale submarinului şi fâşia strălucitoare a proiectorului, care mătura întunericul din faţa navei. La răstimpuri scurte, se auzea şi mugetul puternic al sirenei de alarmă.

Radu se încleştase de parapet. Totul se zbuciuma în jurul lui: valurile, urcând la înălţimi de necrezut, aerul prefăcut într-o forţă care căuta să-l doboare, norii de smoală, întrezăriţi la pâlpâirea înfricoşată a fulgerelor...

— Cred că-i de ajuns, spuse Stoia, într-un moment de acalmie.

— Mulţumit? se interesă comandantul.

— Oarecum. Viteza n-a scăzut sub limita previzibilă.

— Şi ce-ai fi vrut mai mult? Am pulverizat toate recordurile!

— Mda...

— Am spus eu că exagerezi! Voicule!

Secundul se apropie în tăcere.

— Intrăm în imersiune. Spune-i lui Sorin să transmită coordonatele la bază. Să anunţe că întrerupem legătura pentru câteva ceasuri.

Voicu intră în lift şi vru să închidă în urma lui uşa dublă, etanşă. Comandantul îl opri:

— Cobor şi eu!

Stoia îl urmă. Porojan se întoarse către Magda:

— Vii?

— Nu-ncăpem toţi.

— Atenţie la tangaj!

Liftul începu să coboare.

— Îl cunoşti mai demult? întrebă Radu.

— Pe Porojan? De două zile. De când a venit la noi.

— Credeam că... E atât de familiar cu... cu toată lumea...

— Aşa-s ziariştii: se adaptează rapid la mediu.

— Mi se pare că şi mediul s-a adaptat la...

— Ţi se pare! tranşă Magda, deschizând uşa liftului care revenise.

Şi nu mai scoase o vorbă până ce ajunseră în holul unde se strânseseră toţi membrii expediţiei.

— Să facem planul de bătaie, spuse Stoia. Submarinul va coborî la mare adâncime. Trebuie să deschidem ochii! Aparatele se pot lipsi de supravegherea noastră.

Voicu ieşi din cabina radiotelegrafistului, cu o hârtie în mână şi se apropie de Ionaşcu.

— Totul e în ordine, tovarăşe comandant.

— Şi asta? întrebă Ionaşcu, arătând cu capul spre hârtie.

— O „cifrată" de la Constanţa.

Ionaşcu o luă, o învârti pe toate părţile şi-i spuse încet lui Stoia:

— Ar putea fi răspunsul în chestiunea despre care ţi-am vorbit. Apoi, tare, către Voicu: Preia comanda imersiunii, cât timp descifrez!

— Am înţeles! Preiau comanda imersiunii!

Secundul se răsuci pe călcâie şi plecă spre postul de comandă. Ionaşcu se îndreptă grăbit către cabina lui, iar Stoia îşi ridică în dreptul ochilor braţul îndoit de la cot şi hotărî:

— Ne întâlnim în sala filtrului, exact peste zece minute. Să ne potrivim ceasurile! E ora zece şi jumătate.

*

Pe cadranul pendulei moderne, acele arătau ora zece şi treizeci şi unu. Colonelul Preduţ stătea în fotoliu, cu capul rezemat de spetează şi cu ochii închişi.

Respectându-i parcă odihna, soneria interfonului scoase un sunet slab, înăbuşit. Preduţ deschise ochii, bâjbâi pe birou după ochelari şi apăsă o clapă.

— Da. Cum?... Să se trimită imediat o nouă radiogramă, cu acelaşi conţinut! Raportezi de executare! Notează să se transmită în clar „F.F. Urgent”!

Închise aparatul, murmurând:

— Numai de-ar ajunge la timp...

Se lăsă iar pe spate, dar după câteva clipe nu mai avu răbdare să aştepte nemişcat un răspuns îndoielnic. Se ridică, se apropie de fereastră şi o deschise. Vântul umfla perdelele albe şi aducea în răstimpuri stropi de ploaie care-i răcoreau fruntea înfierbântată.

Interfonul bâzâi iar.

— Submarinul nu răspunde, comunică o voce în care tremura o undă de nelinişte. Probabil că a intrat în imersiune imediat după ce a transmis coordonatele.

— Mulţumesc, rosti maşinal Preduţ. Şi formă imediat un număr de telefon. Se auzi soneria de la celălalt capăt al firului, un declic... La aparat, colonelul Preduţ. Dă-mi-l, te rog, pe tovarăşul contraamiral!... Ce şedinţă? Nu pot să aştept! E o chestiune de maximă urgenţă!

*

Domnişoara Norton urmase conservatorul de artă dramatică din Capetown, înainte ca falimentul tatălui său – „Norton and Norton, Instrumente muzicale” – să o determine să-şi caute o slujbă. Acest amănunt cântărise greu în cumpăna alegerii ei dintr-un grup de postulante: în îndepărtata lui tinereţe, înainte de a emigra în Uniunea Sud-Africană, Warming jucase rolul lui Hamlet pe scena unui teatru de amatori.

La ora zece şi treizeci şi şapte, domnişoara Norton citea cu glas tare unul dintre sonetele lui Shakespeare. Era lectura preferată a lui Warming, care asculta punctând fiecare sfârşit de vers cu un gest al mâinii lui mici, îngrijite.

Secretara îşi trase răsuflarea şi începu sonetul XXII.

— O clipă, domnişoară! o opri Warming. Şi repetă primele două versuri:

„Cum îmi voi citi bătrâneţea în oglindă,
Când Tu şi Tinereţea veţi fi mereu surori?”

Fosta elevă a conservatorului roşi feciorelnic, spunându-şi că patronul ar trebui să fie mai întreprinzător. Vru să continue, dar Grayson o întrerupse chiar de la prima silabă, precipitându-se în încăpere, fără să bată la uşă:

— Am primit...

Văzu că bătrânul nu e singur şi se opri brusc.

— Mulţumesc, domnişoară, spuse Warming. Vom continua altă dată.

Secretara închise cartea şi ieşi, filtrând o privire enigmatică printre genele ei false. Grayson se apropie de birou şi rosti încet:

— Submarinul a intrat în imersiune. Radiograma cu coordonatele a fost interceptată.

— Să se acţioneze imediat ce va fi putinţă!

*

La ora zece şi patruzeci, membrii expediţiei se aflau în faţa peretelui transparent. Nu se vedea decât pustietatea lichidă a mării.

— E un spectacol dezolant, declară Porojan, care stătea între Magda şi Radu. Citisem undeva că fauna şi flora persistă la cele mai mari adâncimi.

— Nu în Marea Neagră, răspunse Magda. Sub două sute de metri, formele complexe de viaţă dispar datorită hidrogenului sulfurat.

Ziaristul se răsuci spre ea, cu mirare:

— Atunci de ce ne pierdem timpul?

— *Noi* nu ne pierdem timpul!

— A, da... microbii purpurii...

Radu hotărî că e mai bine să-şi mărturisească ignoranţa, decât să nu înţeleagă nimic din ceea ce se întâmplă:

— V-aş fi recunoscător dacă m-aţi lămuri ce-i cu microbii ăştia. „Discuţia liberă” era la un nivel inaccesibil pentru mine.

— Foarte simplu! se grăbi ziaristul să-i explice. Savantul sovietic A.E. Kriss a ajuns la concluzia că microbii purpurii îşi extrag energia din descompunerea nucleelor radioactive. Un fel de... radiosinteză! Apoi, pe alt ton, către Magda: Am învăţat bine lecţia?

Radu nu părea însă mulţumit:

— Bine, dar radiaţiile sunt dăunătoare! Sau e vorba de o doză inofensivă?

— Microbii purpurii nu constituie singura excepţie, interveni Magda. Au fost descoperite bacterii până şi în apa grea din interiorul reactoarelor nucleare. Şi acolo, radiaţiile sunt...

Ceea ce o făcuse să se întrerupă era apariţia unei forme nelămurite dincolo de peretele transparent. Un fel de substanţă globulară care pulsa, modificându-şi mereu conturul. Submarinul îşi continuă coborârea şi globul rămase undeva, deasupra.

— Să oprim! strigă Arghir, gângăvind de emoţie. Să ne întoarcem! Nu poate fi o meduză!

Vocea i se stinse. Dincolo de peretele transparent se iviseră alte globuri mobile. Păreau să aibă o luminiscenţă stranie, pâlpâitoare.

— Stingeţi reflectoarele! comandă Stoia. Ridicaţi filtrul! Cuplaţi contoarele exterioare!

Peste declicul slab al manetelor se suprapuse pârâitul contoarelor Geiger. Suna ca o nesfârşită salvă de mitralieră, vestind prezenţa unor corpuri radioactive în întreaga masă de apă înconjurătoare.

Apoi, universul întunecat al mării se preschimbă într-o feerie de constelaţii. Pretutindeni pulsau globuri translucide şi lumina pulsa odată cu ele, crescând parcă din adâncul lor misterios.

— E un vis, murmură Arghir.

— Contoarele nu visează, remarcă Viorel Toncu.

— Dar ce să caute aici profuziunea asta de organisme pluricelulare? Gândeşte-te că ne aflăm la... De fapt, la ce adâncime ne aflăm?

Se auzi un declic şi o voce pronunţă rar, cu sonorităţi metalice:

— O mie şase sute treizeci de metri. O sută şaizeci şi trei de atmosfere. Nouă grade. Salinitatea, treizeci şi cinci de grame. Viteza curentului, zero.

— O mie şase sute de metri! exclamă Arghir. De opt ori sub limita recunoscută de...

— Nu vă daţi seama că e o nouă formă de viaţă? izbucni Magda, ridicându-se din fotoliu şi făcând un pas către peretele transparent. Metabolism pe bază de sulf, energie extrasă din descompunerea nucleelor radioactive...

— Să nu ne pripim cu concluziile! o întrerupse Toncu. Mai întâi fotografii, probe, analize... delimitarea zonei...

Stoia bâjbâi prin întuneric până la videofon. Peste o clipă, pe ecran apăru chipul întrebător al secundului.

— Dă-mi-l pe comandant! ceru Stoia.

— Nu e cu dumneavoastră? se miră Voicu. Doar nu i-or fi trimis un rebus, de la Constanţa!

— Sună-l dumneata şi spune-i că-l aşteptăm.

— Îndată, tovarăşe profesor.

Ecranul se stinse. Stoia se-ntoarse într-acolo unde ar fi trebuit să se afle Toncu:

— Draperiile, Viorel!

Becurile ascunse înviară. Membrii expediţiei se priveau cu o expresie de neîncredere în ochi.

— Da, murmură Stoia, ca pentru sine. Va trebui să ne revizuim părerile.

Cuvintele lui spulberară vraja. Începură să se încrucişeze exclamaţii, opinii, rezerve.

— Descoperirea asta e chiar atât de copleşitoare? o întrebă ziaristul pe Magda, cu jumătate de voce.

— Ar putea să însemne că viaţa se întemeiază şi pe alte principii decât cele pe care le cunoaştem.

— Îmi place înflăcărarea dumitale! Oamenii de ştiinţă sunt de obicei mai prudenţi.

— Prudenţa nu are nimic de-a face cu conservatorismul. Şi dacă unii...

O întrerupse soneria videofonului.

— Comandantul nu răspunde la apelul sonor, îi anunţă Voicu. L-am căutat peste tot. Nu poate fi decât în cabină – şi uşa e încuiată. Am bătut, am strigat... Să mai încerc.

Secundul era atât de agitat, încât uită să închidă aparatul.

— Şi dacă i s-a făcut rău? interveni ziaristul.

Doctorul avea ureche fină. Cu toate că se afla în celălalt capăt al camerei, împreună cu Toncu, se întoarse şi ripostă:

— Aşa, din senin? Nu mi s-a plâns niciodată de nimic!

— Ciudat! Nu ştiu dacă am dreptul să... Doctore, vino te rog. Şi dumneata, profesore!

Ieşiră toţi trei pe coridor.

— Dacă e vorba de secretul profesional... începu Porojan.

Doctorul era gata să se supere:

— Nu înţeleg de ce insişti! Am spus şi o repet: comandantul...

— Atunci n-are rost să fiu discret. Am un prieten la Institutul de oncologie. M-a condus la aeroport şi... În sfârşit! Comandantul nu trebuia să se îmbarce înainte de a primi rezultatul unei biopsii!

Chipul îi oglindea îngrijorarea. Ceilalţi doi încremeniseră.

— Să mergem! îi îmboldi ziaristul. Mi-e teamă ca nu cumva radiograma...

Se repeziră spre cabina lui Ionaşcu, ciocnindu-se cu secundul care îşi desfăcu braţele, neputincios:

— Nu răspunde.

Porojan încercă uşa. Era, într-adevăr, încuiată. Îl întrebă pe Voicu:

— De unde se stinge lumina pe coridor?

— Comutatorul e chiar lângă uşă, în dreapta dumitale.

Când se obişnuiră cu întunericul, zăriră o licărire slabă în gaura cheii. Porojan ezită o clipă, murmurând:

— Nu-i prea elegant, dar...

Se aplecă brusc, privi şi scoase un ţipăt înăbuşit, ridicându-se. Stoia îl dădu la o parte şi se aplecă, la rândul lui, ca să-l vadă pe Ionaşcu prăvălit peste birou.

*

Preduţ trase draperia, cu un gest sec şi precis. Lumina din spatele hărţii Mării Negre se aprinse, reliefând liniile albe ale pătratelor şi liniile albastre ale curbelor de adâncime.

— Danteş.

— Ordonaţi!

— Poziţia dinaintea imersiunii!

Căpitanul se apropie, scoase din buzunar carnetul în care-şi notase coordonatele transmise de submarin şi începu să apese clapele cu cifre ale unei claviaturi încastrate în rama hărţii. Când isprăvi, un punct roşu, strălucitor, se ivi destul de departe de linia ţărmului.

Preduţ trase la loc draperia şi se uită la ceas.

— Peste zece minute să fii în port, cu doi oameni! Până atunci îşi termină pregătirile şi pilotul. Spune-i să se grăbească! Şi, când ajungeţi, ştii ce ai de făcut!

Danteş salută şi vru să plece.

— Stai! N-ai o ţigară?

— Tovarăşe colonel!

— Măcar jumătate!

Danteş clătină din cap, mustrător, scoase un pachet de „Jubiliare” şi rupse în două o ţigară, întinzându-i lui Preduţ partea cu filtru.

— Ăsta-i un sfert! protestă colonelul.

Danteş rămase neclintit. După plecarea lui, Preduţ privi multă vreme „sfertul”, ca şi cum gândurile i s-ar fi învârtit doar în jurul lui. Până la urmă, îi dădu un bobârnac, exclamând furios:

— Şi totuşi, cifrata trebuie să fi ajuns înaintea imersiunii!... Ce naiba or fi făcut cu ea?

*

Warming prinsese pe scurte „Missa Solemnis" şi-i părea rău că n-o reţinuse pe domnişoara Norton, ca să asculte împreună. Fata asta era un amestec excitant de rafinament şi candoare. Avea şi un nume straniu: Enid. Cum ar fi sunat „lady Enid Warming"?...

Tresări, dându-şi seama că interfonul lansase câteva apeluri, îl deschise şi auzi vocea lui Grayson:

— Nu vom avea ştiri decât peste câteva ore, sir. Blestemata asta de erupţie solară...

— Eşti îngrijorat?

— Am pregătit totul cu atenţie, sir.

— Nu uita că răspunzi de oamenii dumitale! Dacă dau greş...

Difuzorul rămase mut.

— Ce se aude cu Doyle? reluă Warming.

— N-o să se mai audă nimic, sir!

Peste acordurile grave ale orgii se suprapuse ţipătul alămurilor unei orchestre de jaz. Warming se grăbi să regleze butonul aparatului de radio, bombănind:

— Ce barbarie!

— Aţi spus ceva, sir?

— Nu vorbeam cu dumneata, Grayson. Ai lucrat bine în cazul Doyle.

— Şi oamenii mei se descurcă, sir.

— Nădăjduiesc, Grayson! Pentru ei... şi pentru dumneata!

*

Originalul radiogramei dispăruse. Când mecanicul deschise, în sfârşit, uşa încuiată pe dinăuntru, o hârtie lunecă de pe biroul lui Ionaşcu până la picioarele ziaristului. Acesta o ridică, o citi şi i-o întinse lui Stoia. Erau doar câteva cuvinte, scrise cu litere de tipar: „REZULTAT NEFAVORABIL. OPERAŢIA ABSOLUT NECESARĂ".

Împins nu numai de instinctul profesional, doctorul se repezise spre trupul comandantului. Dar chiar înainte de a ajunge, înţelese că nu mai e nimic de făcut.

Rămase nemişcat, împietrit, privind fotografia de pe birou. Chipul femeii îmbrăcate într-un costum de epocă îi era cunoscut de undeva. Ca o reacţie involuntară la şocul care-l ţintuise, începu să-şi scormonească memoria. Îşi aminti că o văzuse jucând principalul rol feminin într-un film istoric şi că o chema Anca Marosin Ionaşcu.

Auzi zgomot de paşi, ţipătul înăbuşit al Magdei şi se întoarse. O clipă, i se păru că între Porojan şi Voicu se află un străin. Apoi îl recunoscu pe Stoia,

gârbovit dintr-odată, tras la faţă, încercănat ca după o noapte de nesomn. Ştia că fusese prieten cu comandantul. Abia acum însă îşi dădu seama ce însemnase pentru el această prietenie.

Se hotărî să acţioneze şi spuse, pe un ton care nu admitea replică:

— Vă rog să mă lăsaţi singur! Trebuie să întocmesc raportul medical!

Stoia părea să nu-l fi auzit. Ziaristul îl luă de braţ şi îl scoase încetişor din cabină. Plecară şi ceilalţi, afară de secund.

— Am şi eu de întocmit un raport, rosti el cu greutate, arătând cu capul spre seiful deschis.

Doctorul ridică din umeri şi se îndreptă spre cadavru. Avea de îndeplinit o simplă formalitate. Găsiseră uşa încuiată pe dinăuntru şi cu cheia în broască; radiograma explica, dacă nu justifica, gestul fatal; arma, din care lipsea un glonţ, se afla în mâna lui Ionaşcu şi-i aparţinea – după mărturia secundului. Pe deasupra, văzuse de la prima aruncătură de ochi că marginile rănii erau arse şi înnegrite de pulbere, aşa cum se întâmplă când glonţul e tras de foarte aproape.

Aceste elemente ar fi fost de ajuns pentru un prim raport, mai ales că doctorul nu practicase niciodată medicina legală. Examenul pe care-l întreprinse scoase însă la iveală că poziţia degetelor pe revolver era cam nefirească. A doua observaţie, mai subtilă, se întemeia pe o amintire din anii facultăţii. În urma cercetării unui mare număr de cazuri, s-a stabilit că este foarte greu pentru cineva să se împuşte în tâmplă, dacă nu ţine arma întoarsă. Altfel, reculul determină ridicarea ţevii şi glonţul zgârie doar pielea capului. Admiţând o excepţie, glonţul ar fi trebuit să iasă prin creştet. Or, rana arăta că pătrunsese de sus în jos.

Stoia, care revenise, clătină din cap cu îndoială:

— Iartă-mă, doctore, dar argumentele dumitale mi se par fragile, pe lângă dovezile sinuciderii: revolverul, radiograma, uşa încuiată pe dinăuntru... Pe unde ar fi putut să iasă... asasinul? Doar nu suntem într-un castel cu trape şi coridoare secrete!

— Totuşi...

În clipa aceea, Magda dădu buzna în cabină. Îşi întoarse ochii de la trupul acoperit cu un cearşaf şi spuse, dintr-o suflare:

— Comandantul nu s-a sinucis!

Se aştepta, desigur, la cu totul altă reacţie decât întrebarea lui Stoia:

— Ai vorbit cu doctorul?

— De ce să vorbesc? Nu-i nevoie de diplomă ca să-ţi dai seama că un stângaci n-ar fi ţinut revolverul în mâna dreaptă!

Raţionamentul acesta simplu avu mai mare efect decât demonstraţia doctorului. Stoia începu să-şi frângă mâinile, traumatizat din nou:

— E de neconceput! Cine putea să...? Şi în ce scop?

— M-am gândit şi eu la asta, murmură doctorul şi se adresă secundului: Ce-i cu seiful?

— Nu lipseşte nimic: documentele de bord, cifrul, banii...

Alarmat deodată, Stoia aproape se năpusti asupra lui:

— Şi planurile? Planurile sunt la locul lor?

— În raftul de sus, dreapta.

— Atunci...

Stoia voia să abandoneze, dar îl săgetă deodată amintirea discuţiei pe care o avusese cu Ionaşcu înaintea imersiunii. Radiotelegrafistul!

— Mulţumesc, Magda, spuse el, foarte calm. Te rog să nu vorbeşti cu nimeni despre descoperirea dumitale!

— Dacă asta poate folosi la ceva...

Cum se închise uşa, secundul sări de pe scaun:

— Trebuie să punem mâna pe el!

— Pe cine anume, să pui mâna? întrebă doctorul, cu îngrijorare în glas.

— Poate că am eu un indiciu, spuse Stoia, încet.

Ezita încă, la gândul că ar putea să acuze un nevinovat. Şi atunci, o tulburătoare asociaţie de idei îl făcu să tresară. Vru să-i verifice imediat consistenţa şi reluă:

— Să nu subestimăm rolul radiogramei.

— Dacă nu e vorba de o sinucidere... începu secundul.

— Stai puţin! îl întrerupse doctorul, surescitat. Dacă înţeleg bine, profesorul se referă la posibilitatea ca asasinul să fi profitat de sosirea radiogramei pentru a înscena sinuciderea!

— Ar fi trebuit să ştie despre ce-i vorba în radiogramă, ripostă secundul.

— Poate că ştia! aruncă Stoia.

Îl priviră amândoi cu încordare, aşteptând precizări. Profesorul bătu iar în retragere:

— Să presupunem că ştia.

Secundul ridică din umeri:

— Doar dacă a intrat în cabină *după* descifrare.

— Deci codul de cifru...

— Un singur exemplar, închis în seiful comandantului. E intact.

— Atunci m-am înşelat, recunoscu profesorul. Credeam că şi radiotelegrafistul...

— De ce tocmai el? se miră Voicu.

Stoia nu mai avu încotro şi le relată discuţia lui cu Ionaşcu. Avansurile pe care le făcea meteorologa comandantului nu erau un secret pentru cei de pe submarin. Nu le dăduseră importanţă, ştiind că rămân fără urmări. Dar

intervenţia radiotelegrafistului căpăta o greutate neaşteptată, în lumina tragică a crimei.

— Nu pot să cred! exclamă secundul. Îl cunosc pe Sorin de zece ani. Am fost colegi de institut. Poate să fie orbit de pasiune, dar nu să...

— Impulsivitatea... începu Stoia.

— Tocmai asta-i! sări doctorul. Un impulsiv n-ar fi înscenat cu atâta minuţiozitate sinuciderea!

— Minuţiozitate? Revolverul pus în mâna dreaptă a unui stângaci...

Voicu avu deodată o revelaţie:

— Şi dacă asasinul îl cunoştea pe comandant de prea puţină vreme ca să fi reţinut acest amănunt?

Tăcură câteva clipe, înfioraţi, explorând noua pistă. Simţeau cum se pierd într-un hăţiş de ipoteze, căutând zadarnic cheia pe care le-ar fi dat-o numai cunoaşterea mobilului crimei.

Stoia îi întoarse pe tărâmul solid al faptelor:

— Dumneata, doctore, îl cunoşti mai demult pe comandant, ca şi mine, de altfel.

Doctorul încuviinţă, cu un gest.

— Şi, totuşi, Magda a fost aceea care ne-a semnalat nepotrivirea!

Secundul se înclină, recunoscându-şi înfrângerea.

— Asta nu-nseamnă că Sorin e singurul culpabil posibil! se grăbi Stoia să adauge. Cred însă că n-are rost să mai continuăm jocul deducţiilor. Să-i lăsăm pe specialişti să-şi facă meseria.

— În cât timp ajungem la suprafaţă? întrebă doctorul.

Voicu făcu un rapid calcul mental:

— O mie şase sute de metri... Cam un sfert de ceas!

— Şi la Constanţa?

— Cu viteza maximă, în trei ore. Dar îi putem chema să ne iasă în întâmpinare. Şi, prevăzând obiecţia lui Stoia, secundul continuă: Mă descurc şi eu cu radioemiţătorul.

— Bine, atunci să pornim, hotărî profesorul.

Voicu se ridică, îşi luă chipiul şi se îndreptă spre uşă. Era atât de grăbit şi încă atât de tulburat, încât se împiedică de un scaun. Ca să-şi păstreze echilibrul, făcu câţiva paşi repezi şi răsturnă coşul de hârtii, din care se rostogoli pe podea un pachet de ţigări. Blestemându-şi stângăcia, aşeză coşul la locul lui. Când luă şi pachetul, îl văzu nedesfăcut şi-l simţi parcă prea greu. I-l întinse lui Stoia, care nu înţelese:

— Vrei să mă apuc de fumat?

— Nici comandantul nu fuma...

Doctorul crezu că e momentul să mai destindă atmosfera:

— Cum văd, investigaţiile continuă.

Secundul rezistă tentaţiei de a zvârli pachetul la coş. Îl desfăcu, vru să scoată o ţigară, nu reuşi, se încăpăţână şi trase din ambalaj un paralelipiped de material plastic şi metal, având montate pe partea superioară capete de ţigări.

— Ce-i asta? se precipită doctorul.

Voicu era prea ocupat ca să-şi ia revanşa. Spuse, încruntându-şi sprâncenele:

— Un microfon ultrasensibil. Cineva a ascultat toată discuţia noastră.

— Şi ascultă încă, murmură Stoia.

*

Submarinul îşi începuse ascensiunea şi secundul se afla la postul de comandă, când Radu veni să-i anunţe dispariţia velocamerei şi a echipamentului, care îi fuseseră încredinţate după proiecţie.

— O veste proastă, spuse Voicu. Foarte proastă!

— Cred şi eu! încuviinţă Radu, furios. Ar trebui să facem o percheziţie generală!

— Cine le-a luat nu le ţine în cabina lui!

Radu se răsuci pe călcâie, bombănind.

— O clipă! îl opri secundul. Cu velocamera şi echipamentul se poate ajunge la ţărm?

— Depinde de distanţă.

— Să zicem... două sute de kilometri.

— În niciun caz! În butelii mai este aer comprimat pentru cel mult o jumătate de oră.

Secundul simţea că-i plesneşte capul. Hoţul şi asasinul păreau să fie aceeaşi persoană. Dispunea poate de o barcă pneumatică pliabilă, cu care spera totuşi să ajungă până la ţărmul străin. Către cine să-şi îndrepte bănuielile? L-ar fi şters pe Radu Gheorghiu de pe lista suspecţilor, cu toate că vizita lui putea fi doar o manevră îndrăzneaţă, menită să-i asigure retragerea. „Ar fi trebuit să mă gândesc la asta şi să-i cer velocamera şi echipamentul. Dar la ce să te gândeşti mai întâi?... În definitiv, tot zevzecul de Sorin e mai...”

Hotărî să cerceteze toate locurile de acces public, în căutarea lucrurilor dispărute şi ordonă unui om de încredere să supravegheze cu discreţie deplasările radiotelegrafistului. Continua să creadă în nevinovăţia lui, dar nu voia să-şi reproşeze, poate, mai târziu, că nesocotise avertismentul lui Stoia.

*

Radu vru să intre în sufragerie. Auzi însă zgomot de voci şi trecu mai departe, spre cabina lui Porojan. Îl găsi privind fotografia unui adolescent care-i semăna leit şi îşi ceru iertare pentru vizita neaşteptată.

— Ia loc, te rog! îl pofti ziaristul. O votcă?

— Nu, mulţumesc! Ai văzut-o cumva pe Magda?

— Acum un sfert de ceas. Dar de ce...?

Radu nu-l lăsă să sfârşească. Întrebă, arătând spre fotografie:

— Fratele dumitale?

— Băiatul.

— Parc-aţi fi gemeni... E student?

— La biologie. Pasiunea mea din tinereţe.

— O pasiune statornică, replică Radu, văzând pe masă un microscop portativ.

— Mă mai apucă, din când în când.

Operatorul trase spre el microscopul şi începu să urmărească sarabanda fiinţelor minuscule dintr-o picătură de apă. Părea pe deplin satisfăcut de această ocupaţie, dar ziaristul nu se lăsă înşelat:

— Şi-acum, spune-mi ce ai pe suflet.

— Ce să am? protestă Radu, cu o vehemenţă cam suspectă.

— Mă rog, poate m-am înşelat.

Radu îşi dezlipi ochiul de ocular şi împinse microscopul, cu o mişcare bruscă:

— Pe dumneata nu te irită atmosfera asta?

Porojan îşi aprinse o ţigară, lăsă chibritul să ardă până la capăt şi-l aruncă, odată cu un rotocol de fum:

— Mai puţin ca pe alţii.

— Ce vrei să spui? strigă, aproape, operatorul.

— Vreau să spun că eşti suspectul numărul unu.

— Suspect?

Uluirea lui Radu era atât de reală sau atât de bine jucată, încât ziaristul se aplecă spre el, pândindu-i reacţia:

— Chiar nu ştii că Ionaşcu a fost ucis?

— Ucis? repetă operatorul. E absurd!

— Aşa i-am răspuns şi eu... persoanei de la care am aflat. Se pare însă că există dovezi.

— Bine, dar ce legătură am eu cu...?

— Ce legătură? îl întrerupse ziaristul. Să presupunem că accidentul dumitale era voit. Un submarin care face o sută cincizeci de kilometri pe oră merită o uşoară comoţie, nu?

— Şi mai departe? Ce să fac cu namila asta? S-o ascund în buzunarul de la vestă?

— Trebuie să fie nişte planuri, pe undeva.

— Mda... Şi de ce l-aş fi omorât pe comandant?

— Pentru că radiograma cifrată te demasca. Haide, trebuie să recunoşti că felul în care ai apărut...

Radu păru să cântărească raţionamentele ziaristului şi spuse, mai calm:

— După toate astea, mă mir că nu ţi-e frică să stai de vorbă cu mine.

Porojan râse:

— Dacă n-aş fi înghiţit un vagon de romane poliţiste...

— Nu văd legătura.

— Există o regulă fundamentală: personajul cel mai suspect e nevinovat.

— Să lăsăm gluma!

— S-o lăsăm. De fapt, pur şi simplu, intuiţia îmi spune că nu eşti dumneata. De asta ţi-am şi împărtăşit ceea ce constituie deocamdată un secret.

Operatorul trase din nou spre el microscopul, ca să învârtească fără noimă rozetele de metal.

— Cine poate fi? reflectă el cu voce tare.

— Oricine! Stoia, Toncu, Arghir... Radiotelegrafistul, cu gelozia lui maladivă...

— Nu-mi place filosofia asta! Să n-ai încredere în nimeni...

— Eşti tânăr, operatorule!

Radu se ridică de pe scaun, oftând:

— De-am ajunge mai repede la Constanţa...

— De-am ajunge! accentuă ziaristul.

*

În sufragerie nu se mai afla decât chelnerul, care ştergea mesele rotunde.

— Bună dimineaţa, spuse Radu, intrând.

— Măcar de-ar fi mai bună ca noaptea asta blestemată! Doriţi ceva de mâncare?

— Dacă se poate...

— Bucătarul a pregătit sandvişuri şi cafea fierbinte. Luaţi loc la o masă şi...

Făcu gestul apăsării pe buton.

— Ştiu, spuse operatorul, lăsându-se să cadă pe un scaun.

— Bine că nu v-aţi aşezat alături!

— E rezervată? încercă Radu să glumească.

— Aş rezerva-o eu pentru cine-a rupt butonul şi n-a suflat o vorbă! Acu' trebuie s-aştept pân-oi găsi vreun mecanic liber.

Radu începu să mestece alene un sandviş. Părea cu totul lipsit de vlagă, dar, cum rămase singur, se repezi la masa cu butonul rupt. Scoase un creion, cu care făcu contactul. Se auzi bâzâitul gros al motoraşului electric suprasolicitat şi din deschizătura centrală răsăriră încet velocamera şi piesele echipamentului de scafandrier autonom.

*

Prima imagine pe care o zări Voicu prin periscop fu aceea a unui vas în flăcări. Bărcile de salvare fuseseră coborâte pe apă şi oamenii începuseră să vâslească pentru a se depărta de locul dezastrului.

Când submarinul se apropie, se putu vedea că incendiul nu coborâse mai jos de suprastructura vasului, al cărui nume strălucea auriu, la prova: „Santa Maria”. Secundul ordonă radiotelegrafistului să transmită, sub supravegherea lui, două radiograme. Una cifrată, pregătită încă din timpul imersiunii, prin care anunţa bazei moartea comandantului, şi alta vestind tuturor vaselor dimprejur incendiul de pe „Santa Maria”. Primiră imediat două răspunsuri. Baza le cerea să aştepte sosirea unui hidroavion aflat în zbor către ei, iar cargoul sovietic „Tbilisi” îi înştiinţa că se îndreaptă spre locul catastrofei, cu maximum de viteză.

Uşurat, Voicu ieşi în turelă, împreună cu Porojan, Toncu şi Arghir. Bărcile înţesate de oameni se apropiau rapid de submarin.

— Rămâneţi pe loc! spuse el, la megafon. Nu vă putem lua la bord. Marea e liniştită şi un vas e pe drum.

Abia isprăvise, când întreaga porţiune incendiată a vasului se prăbuşi în mare, lăsând să se vadă suprastructura intactă şi un tun cvadruplu aţintit

asupra submarinului. Iar lângă tun, un bărbat îmbrăcat într-o pelerină neagră, care strigă prin portavoce:

— Vă sfătuiesc să vă resemnaţi! Altfel...

Şi bătu cu palma una din ţevile lucitoare.

Cei din turelă, ca şi Magda şi Radu, care urcaseră după ei şi rămăseseră în lift, amuţiseră. Doar Toncu exclamă:

— Ce facem? Nu putem sta cu mâinile-n sân!

— Dac-am avea măcar o mitralieră! scrâşni Porojan şi, înnebunit parcă de o furie neputincioasă, se repezi la megafon, urlând: O să putreziţi în închisoare, ticăloşilor!

Radu nu-l mai ascultă. Se aplecă spre Magda şi o întrebă în şoaptă:

— Ultrasunetele se propagă şi în aer?

Fata se uită la el, neştiind ce să creadă:

— Da, dar...

— Şi generatorul poate fi adus în turelă?

Magda tresări şi o sclipire de înţelegere i se aprinse în ochi. Închise încet uşa liftului – din fericire, erau mascaţi de ceilalţi – şi apăsă pe butonul de coborâre.

— Ne trebuie un cablu, spuse ea. Ştiu unde să-l caut!

Liftul ajunse jos. Îl lăsară cu uşa deschisă şi porniră în fugă pe coridor. Magda se opri în faţa unei uşi.

— Adu generatorul!

Şi dispăru.

Radu goni mai departe, până la sala pe care o cunoştea, intră, aprinse lumina, căută din ochi generatorul şi-l scoase pe coridor. Dulăpiorul de metal luneca uşor pe rotile. Îl împinse către lift şi-i găsi acolo pe Magda şi pe Cosmin. Un cablu şerpuia pe podea şi se pierdea în cabina din care ieşiseră. Celălalt capăt, cu o rezervă de multe zeci de metri, se afla în mâna lui Cosmin.

Cei doi bărbaţi urcară generatorul în lift şi abia atunci îşi dădură seama că uşa nu se poate închide din pricina cablului. Magda, care se urcase şi ea, îşi frângea mâinile, dar Radu scoase din buzunar creionul-minune şi făcu contactul:

— Daţi-i drumul!

Liftul începu să se înalţe – mult prea încet faţă de nerăbdarea celor doi tineri. Ca să câştige timp, Magda întoarse comutatorul şi pe ecran se aprinse lucirea verzuie. În sfârşit, ajunseră la capătul drumului. Radu întredeschise uşa etanşă, în timp ce Magda întorcea al doilea comutator.

Porojan se izolase de ceilalţi şi privea spre una dintre bărci, care ajunsese chiar lângă submarin. Auzi un zgomot în spate, se-ntoarse şi văzu

generatorul. Îşi aduse aminte de experienţa la care asistase, simţi primejdia şi duse mâna la buzunarul interior al hainei, mârâind:

— Lăsaţi prostiile!

Dar Magda mări intensitatea, cu o mişcare imperceptibilă. Porojan începu să se clatine. Secundul şi Toncu îl imobilizară.

Dimineaţa era destul de rece. Cei din turelă se simţeau însă cuprinşi de o febră care le împăienjenea privirea. Arghir îşi trecu dosul palmei peste fruntea îmbrobonată de sudoare şi scoase un strigăt: carcasa metalică a ceasului îl arsese de parcă ar fi fost încinsă în foc. Iar doctorul îşi juca ochelarii în palme ca pe un porumb copt care-ţi frige degetele, dar nu te înduri să-l arunci.

Radu era şi el ameţit, dar, la semnalul Magdei, împinse generatorul afară din lift şi-l îndreptă asupra celor care se pregăteau să se urce pe submarin. Răsunară câteva serii de împuşcături. Cei din turelă se ghemuiră, crezând că se trage asupra lor. Dar împuşcăturile conteniră şi unul dintre ocupanţii bărcii strigă spre „Santa Maria”:

— Automatele s-au descărcat singure! Ce facem?

— Vă tremură mâinile, lepădăturilor! răcni „şeful”, aplecându-se peste parapet. Urcaţi, că vă ia dracu!

Încet, fără voie, oamenii porniră să urce pe scara de fier. Primul, ajuns la mijlocul scării, îşi luă mâinile de pe barele care-l frigeau şi căzu în apă. Al doilea, la fel.

— Va să zică „tovarăşii” rezistă! urlă „şeful”. Dacă nu vă băgaţi minţile-n cap, vă dăm hrană la peşti!

Vasul se apropie şi mai mult de submarin. Încurajaţi de prezenţa lui, cei din barcă se pregătiră din nou de asalt.

— Vizez tunul şi dau intensitatea maximă, spuse Magda, cu faţa golită de sânge.

— E primejdios, replică încet Arghir. Generatorul nu e perfect izolat.

— Trebuie să încercăm! izbucni Toncu. Doar n-o să-i lăsăm pe bandiţii ăştia...

— Dă-i drumul, Magda! hotărî secundul.

Se retraseră toţi în spatele generatorului. Porojan făcu un efort desperat şi inutil ca să scape din strânsoare. Apoi Magda răsuci butonul până la refuz.

Omul cu pelerină neagră făcu doi paşi spre tun, se împletici şi căzu, strigând: „Foc!” Dar servanţii nu se putură atinge de comenzile care-i ardeau şi se rostogoliră şi ei pe punte. Asta îi salvă. Căci obuzele din încărcătoare începură să explodeze, aruncând în văzduh frânturi din învelişul lor de alamă.

Cu ochii înceţoşaţi şi buzele uscate, Magda opri generatorul.

— Cu ăsta ce facem? întrebă Toncu, arătând spre falsul ziarist.
— Îl închidem într-o cabină, hotărî Voicu. Dar cum naiba coborâm?
— Arată-le tu, Radule! spuse Magda.
Jos îl găsiră pe Cosmin foarte agitat:
— Ce se-ntâmplă acolo? Am auzit strigăte, împuşcături!
— Acum totul e în ordine, răspunse Voicu. Vedeţi ce faceţi cu canalia asta! Eu mă duc să dau o radiogramă. Ia revolverul, Toncule!
Secundul plecă în fugă. Ceilalţi doi ezitară o clipă.
— Să-l ducem în cabina mea, propuse Cosmin. E mai aproape.
Străbătură holul şi se opriră în faţa unei uşi. Cosmin descuie şi lăsă cheia în broască. Toncu îl împinse înăuntru pe Porojan cu ţeava revolverului şi spuse, fără să-l piardă din ochi:
— Percheziţionează-l!
Cosmin goli pe masă buzunarele falsului ziarist. Strânse la un loc tabachera, stiloul, bricheta, batista, pieptenele şi-i întinse portvizitul lui Toncu:
— Îl predaţi dumneavoastră celor în drept. Şi-acum să-l legăm.
Îşi roti privirile prin cabină şi se opri asupra cravatei lui Porojan. I-o desfăcu de la gât fără menajamente şi-i încercă tăria.
— Mătase naturală, încercă falsul ziarist să braveze.
— Ce ţi-aş mai pune una de frânghie! scrâşni Cosmin, legându-i mâinile la spate, foarte strâns.
Apoi deschise dulapul din perete şi luă o curea cu care legă şi picioarele lui Porojan, trântindu-l pe pat, ca pe un obiect oarecare.
— Cam asta ar fi, declară el, satisfăcut.
Ieşiră pe coridor.
— Rămâi deocamdată aici, spuse Toncu, dându-i revolverul. Încuie şi uşa. Dinăuntru tot nu poate fugi. N-are decât să se dea cu capul de toţi pereţii!
Cosmin întoarse cheia de două ori în broască.
La lift, Toncu îl găsi pe secund.
— Am luat legătura cu hidroavionul, îi comunică acesta. Trebuie să sosească în câteva minute. Ce-aţi făcut cu...?
— Fii fără grijă! N-are cum să scape!

*

Falsul ziarist îşi blestemă gustul pentru cravatele de mătase naturală. Încercase zadarnic să-şi rupă sau măcar să-şi slăbească legătura şi acum zăcea extenuat, gâfâind. Privirile lui, care scotoceau febril cabina, în căutarea unei soluţii, se opriră asupra brichetei.

Cu mişcări penibile, rostogolindu-se, târându-se pe podea, izbuti să ajungă lângă masă şi să se sprijine de ea, ridicându-se în picioare. Se întoarse cu spatele şi bâjbâi cu vârful degetelor până ce apucă bricheta. O aprinse, inspiră o dată adânc şi puse mâinile legate deasupra flăcării. Cravata luă foc, arzându-i şi pielea, dar Porojan rezistă, încleştându-şi dinţii ca să nu ţipe. În sfârşit, legătura cedă. Fără să ţină seama de arsuri, Porojan se aplecă şi desfăcu şi cureaua.

Aşteptă să-i treacă amorţeala, se descălţă şi smulse branţul unuia dintre pantofi. Într-un lăcaş săpat în talpa dublă se afla un cleşte lung şi subţire, pe care-l scoase cu băgare de seamă. Se apropie fără zgomot de uşă, introduse cleştele în broască, apucă strâns capătul cheii şi răsuci uşor spre dreapta.

*

Palancurile vasului ridicaseră bărcile pe punte. Rămăsese una singură: cea care făcuse tentativa de abordare a submarinului. Se afla şi ea destul de aproape de „Santa Maria", când în văzduh se auzi un zgomot de motor.

— Ai noştri! strigă Voicu, agitând braţele frenetic.

Omul cu pelerină neagră văzuse şi el hidroavionul. „Santa Maria" începu să descrie o curbă largă, depărtându-se de submarin şi, totodată, de barca ai cărei ocupanţi vâsleau cu deznădejde. Unul dintre ei se ridică în picioare şi ameninţă cu pumnul:

— Porcilor! O să vă dăm în gât!

Pe puntea vasului-pirat, „şeful" duse la umăr o carabină. Cei de pe submarin auziră împuşcătura după ce-l văzură pe omul din barcă bătând aerul cu mâinile şi prăbuşindu-se în mare.

— Ăştia nu-s oameni! scrâşni Magda, răsucind încă o dată până la capăt butonul de intensitate.

„Şeful" zvârli carabina şi se mistui în adâncul vasului.

— Trebuia să nu-i slăbesc nicio clipă! reluă Magda, continuând să ţintească vasul.

Hidroavionul trecu în zbor razant pe deasupra bărcii şi ameriză. Din pântecul lui se desprinse o barcă pneumatică. Peste câteva secunde, Danteş urcă rapid scara de fier, împreună cu doi ostaşi înarmaţi cu automate. Salută scurt, întrebând:

— Unde-i Porojan?

— Într-o cabină, sub pază, răspunse Voicu.

— Duceţi-mă la el!

Coborâră cu liftul, recurgând din nou la serviciile creionului lui Radu, străbătură holul şi o parte din coridor şi se opriră în faţa cabinei. Secundul se înnegură:

— Cosmin şi-a părăsit postul...

Îl strigară fără succes. Şi, cum cheia dispăruse şi ea, mai pierdură timp căutând alta care să se potrivească. Pătrunseră, în sfârşit, în cabină. Pe pat, o formă încremenită. Secundul răsuflă uşurat. Dar, când aprinse lumina, îl văzu pe Cosmin, legat fedeleş cu şnurul de la draperii şi cu un căluş în gură.

După expresia feţei lui Voicu, Danteş îşi dădu seama de cele întâmplate.

— Mai există vreo ieşire? întrebă el, nerăbdător.

— Două. La provă şi...

— Le putem supraveghea din turelă?

— Da.

Ajunseră în turelă în clipa în care Porojan, îmbrăcat în costumul de scafandrier autonom şi cu velocamera în mână, sărea în mare.

— A şters-o, blestematul! exclamă Voicu.

Danteş smulse automatul unui ostaş şi-l armă. După plonjon, falsul ziarist reapăru la suprafaţa apei, bătând zadarnic apa cu înotătoarele. Danteş ridică la umăr automatul.

— Nu trageţi! N-are cum să scape! strigă Radu.

Danteş îl privi nedumerit.

— Centura cu balast e la mine! explică operatorul.

*

— Ideea tovarăşului Gheorghiu a fost excelentă, spuse Preduţ. Spionul ne trebuia viu!

— Acum, că toate s-au sfârşit cu bine... începu Arghir.

— Toate? suspină Magda.

În încăpere pluti, o clipă, chipul comandantului.

— Nu-nţeleg cum a reuşit Sotir! exclamă Voicu. Doar comandantul ştia cu cine are de-a face! Ori nu descifrase încă radiograma?

Preduţ deschise un dosar aflat pe birou, îl răsfoi şi scoase din el o foaie de hârtie dactilografiată:

— Vă citesc un pasaj din depoziţia lui Sotir: „După proiecţia filmului, am înţeles că demascarea mea e doar o chestiune de timp. Primirea radiogramei m-a hotărât să acţionez. Am intrat în cabina comandantului şi i-am cerut să-mi aprobe să transmit un articol prin staţia de emisie a submarinului. M-a refuzat, dar i-am întins totuşi stiloul, pentru semnătură."

Colonelul se opri, lăsă foaia pe masă şi scoase din sertar un stilou. Continuă, arătându-l celorlalţi:

— Nimeni nu se aşteaptă ca din el să ţâşnească o mică săgeată, cu vârful muiat într-un narcotic cu efect fulgerător. Sotir a folosit arma asta şi cu adevăratul Porojan.

Radu se cutremură, închipuindu-şi trupul crispat în încercarea deznădăjduită de a rupe legăturile care-l condamnau la o moarte cumplită. Vru să spună ceva, dar Stoia fu mai iute:

— De ce n-a luat Sotir planurile submarinului, din seif?

— Sunteţi sigur? zâmbi Preduţ, punând stiloul la loc în sertar.

Secundul sări de pe scaun:

— Le-am văzut cu ochii mei! în raftul de sus, dreapta!

— Desigur, desigur, îl potoli Preduţ. I-ar fi fost şi greu să umble cu planurile în buzunar. Pe când aşa...

Luă din dosar o fotografie şi le-o arătă. Radu se aplecă s-o vadă mai bine.

— Băiatul lui Porojan... adică Sotir! exclamă el.

— Sotir n-are copii, preciză colonelul. E o fotografie de-a lui, din tinereţe. Cercetaţi-o cu atenţie!

Fotografia trecu din mână în mână.

— Nimic deosebit, rezumă Toncu opinia tuturor.

— Şi totuşi, e singurul lucru găsit într-un buzunar impermeabil al spionului, în momentul arestării.

Se stârni rumoare. Capetele se aplecară din nou asupra fotografiei.

— Nu vă mai chinuiţi, spune colonelul. Ochii dumneavoastră nu pot concura cu microscopul.

Ceru fotografia şi indică un punct, cu vârful creionului:

— Iată planurile dumneavoastră, tovarăşe Stoia!

Profesorul zâmbi, ca şi cum ar fi auzit o glumă bună.

— Vreţi să veniţi o clipă?

Stoia se apropie de birou şi se uită la copiile mărite pe care i le întindea colonelul. Zâmbetul i se şterse de pe chip.

— O tehnică destul de complicată, spuse Preduţ. În primul rând, e nevoie de o emulsie cu grăunte atât de fin, încât microscopul să n-o disocieze. Apoi, cu un microscop întors, se face o reducţie fotografică a obiectului, până la jumătate de milimetru pătrat. Această reducţie se plasează în locul lăsat anume liber pe o fotografie.

— Ingenios, murmură Stoia.

Se înserase. Danteş se ridică şi aprinse lumina. Oaspeţii colonelului se treziră parcă dintr-un vis rău, risipit odată cu penumbra din încăpere. Secundul îşi aprinse o ţigară, urmat fără întârziere de Toncu. Stoia îşi trecu de câteva ori mâna prin păr. Magda deschise poşeta şi se uită pe furiş în oglindă. Numai doctorul socoti că tăcuse prea mult şi exprimă cu glas tare gândul poate nelămurit al celorlalţi:

— Cum de n-a izbutit un plan atât de bine pus la punct?

Colonelul răspunse cu o întrebare:

— Cunoaşteţi povestea „cărţii perfecte”?... Se spune că un editor hotărâse să scoată o carte fără nicio greşeală de tipar. Tocmi pe cei mai buni corectori şi-i puse să citească şi să recitească fiecare rând, fiecare cuvânt din şpalturi. Paginile fură supuse şi ele aceluiaşi examen minuţios. În sfârşit, cartea intră sub teascurile tipografiei şi apăru pe piaţă. Nu cuprindea, într-adevăr, nicio greşeală – în afară de o eroare grosolană chiar în titlul scris cu litere de-o şchioapă pe prima pagină. Era atât de bătătoare la ochi, încât niciunul dintre nenumăraţii corectori nu o băgase în seamă.

Preduţ îşi turnă apă într-un pahar, bău puţin şi continuă:

— Ţinând seama de rapiditatea cu care a trebuit să acţioneze, Sotir s-a dovedit un adevărat maestru al amănuntelor. Cadavrul lui Porojan a fost descoperit doar printr-o întâmplare. Apoi, când întâmplarea l-a servit şi pe spion, arătându-i pe ecran că precauţiile lui au fost zadarnice, lucrurile s-au precipitat. Sosirea radiogramei l-a determinat pe Sotir să comită o nouă crimă şi să pregătească într-un timp uluitor de scurt o înscenare aproape perfectă. Gândiţi-vă la psihoza creată de radiograma falsă şi de povestea cu cancerul. Dacă doctorul ar fi fost mai puţin conştiincios, dacă tovarăşa Magda s-ar fi lăsat copleşită de acest eveniment tragic... Sotir ascunde un spion electronic în cabina crimei, într-un mod care mă face să cred că a citit *Scrisoarea furată* a lui Poe. Apoi, îşi pregăteşte o eventuală retragere, cu ajutorul aparatelor tovarăşului Gheorghiu.

Preduţ se întrerupse iar, ca să-şi umezească buzele.

— Deci, amănuntele s-au înlănţuit aproape fără greş. Dar, la fel ca în povestea „cărţii perfecte”, Sotir a făcut o eroare grosolană. El n-a crezut că veţi fi în stare să descoperiţi crima şi ascunzătoarea aparatelor furate. Iar împotrivirea dumneavoastră finală l-a surprins şi l-a silit să se demaşte cu un minut mai devreme. L-a surprins, deoarece i se părea o nebunie să-ţi rişti viaţa pentru altceva decât pentru bani.

Tăcu, obosit.

— Îmi permiteţi, tovarăşe colonel? spuse Danteş, de lângă uşă.

— Poftim.

— Până acum i-am lămurit noi pe savanţi. Ar trebui ca savanţii să ne lămurească, la rândul lor, misterul respingerii banditilor de pe „Santa Maria”!

— Nu-i niciun mister, răspunse Magda. Ultrasunetele au provocat o asemenea încălzire a cartuşelor şi obuzelor, încât pulberea s-a aprins fără a se mai acţiona asupra focoaselor.

— Ar putea fi o extraordinară armă defensivă! exclamă Radu. Închipuiţi-vă că încărcătura unei rachete ar exploda în văzduh, la mare înălţime, departe de ţintă!

— Eh, tinereţe înflăcărată! suspină glumeţ Arghir. Generatorul a acţionat pe o rază de treizeci-patruzeci de metri, poate ceva mai mult...

Preduţ îl ameninţă cu creionul:

— Datorită lui aţi scăpat de la moarte! În barca pe care am capturat-o se afla un explozibil foarte puternic. Banditii aveau de gând să scufunde submarinul cu întreaga expediţie, ca să-şi acopere mârşăvia. Bineînţeles, după ce ar fi luat câteva mostre de elastit.

— Şi n-am pus mâna pe toţi! strigă doctorul. I-am lăsat să ne scape!

— N-o să le meargă prea bine, îl asigură Preduţ. Vasul a fost reţinut, la cererea noastră. Echipajul va fi judecat pentru piraterie. Şi-apoi, cei care i-au trimis nu tolerează eşecul!

*

Warming citea actul de fuzionare cu „The Over-Seas Company”. Vizitatorul său îşi scosese haina şi stătea pe birou, folosind ventilatorul ca un duş de mână. Mesteca chewing gum şi vădea o colosală lipsă de tact:

— Neplăcută chestie. Am auzit că au apărut şi nişte articole în presa străină.

Warming îi aruncă o privire scârbită şi se întoarse la „Dispoziţiunile finale”, murmurând:

— Ar trebui să apară nişte articole de lege împotriva pirateriei în afaceri.

— Bună! hohoti celălalt. Ai haz! Mă bucur că o să fim asociaţi!

Bătrânul lepădă actul pe birou:

— Asociaţia dintre cal şi jocheu.

— Am fost destul de generos! protestă americanul. Cargourile dumitale nu mai sunt bune decât pentru cabotaj!

Warming vru să riposteze, dar se răzgândi. Detesta discuţiile inutile.

— În forma asta, accept cu o singură condiţie, spuse el. Vreau să te ocupi de Grayson şi de cei de pe „Santa Maria”.

— Aşa cum te-ai ocupat dumneata de Doyle, nu? preciză celălalt. Nicio grijă! Fuzionarea se extinde şi asupra datoriilor de onoare!

*

Colonelul îi conduse până în stradă, oftând:

— Ce vă pasă, fericiţilor! Vă întoarceţi la feeria voastră submarină!

— Eu nu, suspină Radu. Filmul e gata. Redevenim tereştri. Cine ştie când o să mai cobor în adâncuri!

— Depinde numai de dumneata, spuse Stoia.

Radu se-ntoarse spre el, întrebător.

— Abia acum vom începe cercetarea universului radioactiv din adâncul mării, continuă profesorul. Şi avem neapărată nevoie de un operator cinematografic.

Radu privi în jur, căutând parcă un sprijin. Întâlni ochii Magdei şi câteva clipe nu mai ştiu că trebuie să dea răspunsul – singurul răspuns.

După două ceasuri, obosisem de atâtea culori şi miresme. Ghidul meu (benevol) a înţeles şi mi-a propus să încheiem explorarea celebrului Golden Gate Park. Am acceptat, cu mai multă grabă decât s-ar fi cuvenit după canoanele bătrânei Europe şi ne-am îndreptat spre parcajul unde lăsasem „Mercedes”-ul albastru. La început de noiembrie, era cald ca în plină vară românească.

— Normal, a zâmbit Dolora. Suntem pe ţărmul Pacificului. Până la Marea Neagră e o veşnicie. Sau o jumătate de zi de zbor...

Însoţitoarea mea îşi amintea cu nostalgie de Mamaia şi de pădurile Bucovinei, pe care le cunoscuse în 1972:

— Câtă linişte, câtă frumuseţe, a suspinat ea. Ca în Muir-Woods. Păcat că n-ai timp să mergem şi acolo.

N-aveam timp, într-adevăr. A doua zi plecam la Hollywood, unde mă aştepta Forrest Ackerman. Forry şi vila lui transformată într-un muzeu unic al science fiction-ului mondial.

Dolora şi-a consultat ceasul-brăţară, apoi m-a privit cu ochii ei căprui-închis, care mi se păruseră, la început, negri:

— E aproape 1! Nu ştiam de ce mi-e foame.

S-a instalat la volan şi mi-a deschis portiera, anunţându-mă:

— Lunch la Cliff House. O să-ţi placă!

Ne-am oprit la marginea falezei, în faţa unei clădiri cu aspect funcţional.

— Aici era înainte un hotel. A ars până la temelie.

Gustul americanilor pentru catastrofe...

Chiar de la intrare m-a întâmpinat orbitorul „smile” al fostelor şi actualelor glorii ale ecranului care au onorat restaurantul cu prezenţa lor. L-am regăsit în sala de mese, unde fotografiile tapetau literalmente pereţii. M-aş fi oprit să citesc câteva dedicaţii, dar Dolora m-a luat de braţ, conducându-mă către o masă liberă.

— E locul cel mai potrivit ca să admiri Seal Rocks.

Din foci n-a mai rămas decât numele. Cele trei stânci adăposteau acum câteva colonii de pescăruşi. În timp ce le priveam, o chelneriţă ne-a adus lista şi ne-a turnat în pahare apă de la gheaţă. Am comandat catfish şi o sticlă de Chablis, în dorul Muscatului de acasă.

Savuram peştele şi garnitura lui, un mare cartof copt, cu un bulgăre de unt, când Dolora mi-a atras atenţia asupra unui bărbat care stătea nu departe de noi. M-a izbit contrastul dintre coroana de păr alb, strălucitor şi faţa arsă de soare.

— Profesorul Seaman, mare specialist în biologia marină. Vrei să-l cunoşti?

Am ridicat din umeri:

— Crezi că am avea ce discuta?

— E un conviv fermecător, m-a asigurat Dolora. Când trăia tata, venea des pe la noi. Fuseseră colegi de an şi de echipă.

— Fotbal?

— Baseball. Îmi aducea scoici si corali. Îmi spunea...

— Hallo, Doll!

Am tresărit. Cel despre care vorbeam se apropiase pe nesimţite de masa noastră.

— Hallo, Bill! Îţi prezint un oaspete din România.

M-am ridicat, ne-am strâns mâinile şi l-am invitat să ia loc. Am vrut să-i torn vin, dar m-a oprit:

— Nu schimb băutura.

Ivită nu ştiu de unde, chelneriţă săvârşise ritualul umplerii paharului cu apă şi aştepta comanda.

— Un scotch dublu, te rog, i-a spus profesorul şi s-a întors spre mine: Ce face Nasty? Mai participă la turnee?

— Nasty?

— Aşa-i spunem noi lui Nastaz, a intervenit Dolora. Bill e mare amator de tenis.

— Şi eu sunt. Dar voi ar trebui să ştiţi mai bine ce face Năstase. La Bucureşti îl vedem rar.

— Am fost plecat multă vreme într-o expediţie, s-a scuzat profesorul. Şi n-am prea avut timp pentru emisiunile sportive.

Apoi a sosit whisky-ul şi am început să discutăm despre expoziţia *Leonardo go back to Vinci,* pe care o văzusem cu o zi înainte la Berkeley. Pe Seaman îl izbiseră schiţele care subliniau similitudinile dintre capetele de oameni şi cele de animale. Remarcasem şi eu această preocupare obsesivă, întrebându-mă cum o tolera Inchiziţia... Subiectele nu ne lipseau. Am vorbit despre greva controlorilor de zbor (decolasem de la Chicago cu o întârziere de două ori academică), despre *Undeva în timp* (filmul preferat al Dolorei), despre naveta spaţială (se anunţase o lansare iminentă). După al treilea pahar, profesorul m-a privit solemn şi mi-a declarat că vrea să-mi arate cât mă preţuieşte:

— Mergem la mine să ascultăm o înregistrare incredibilă.

— Nu se poate, Bill, s-a împotrivit Dolora. L-am invitat pe Ion la cină. Vino şi tu, cu înregistrare cu tot. Marsha o să se bucure.

— Dar n-am caseta la mine.

— O luăm în drum.

Peste jumătate de oră, eram o picătură în şuvoiul de automobile de pe Golden Gate. Dincolo, în Marin County, peisajul mi-a amintit de Stresa: fundalul împădurit, serpentinele, vilele risipite în verdeaţă...

Dolora locuia în Tiburon. Din livingul spaţios vedeam oraşul, pe ţărmul dimpotrivă, estompat de ceaţa subţire. Mă cufundasem într-un fotoliu de piele şi ascultam zgomotele uşoare iscate în bucătărie, unde Dolora şi fiica ei, Marsha, pregăteau cina. Profesorul nu mai avea chef de vorbă. Stătea în picioare, lângă uşa-fereastră, răsfoind albumul pe care-l adusesem gazdei. A tăcut şi în timpul mesei. Apoi, când Marsha s-a retras ca să vadă serialul, a scos din buzunar caseta.

— Câteva cuvinte, ca să înţelegeţi ce va urma, ne-a spus el. Întâmplarea s-a petrecut în Oceanul Indian, toamna trecută. Colegul meu, profesorul Evans, voia să demonstreze utilitatea căştii cu membrană respiratoare în cercetarea subacvatică. El...

— O clipă, Bill, l-a întrerupt Dolora. Ce-i cu membrana asta?

— Ai să afli imediat, a liniştit-o Seaman. Aşadar, Evans şi-a început imersiunea la ora unsprezece dimineaţa. În afara echipamentului obişnuit, luase un aparat de filmat şi un harpon electric. Din momentul în care a dispărut sub apă, am conectat receptorul de ultrasunete, pentru a putea urmări şi înregistra experimentul. Am aici o copie a înregistrării.

A apăsat pe clapa de pornire, şi, după câteva secunde, am auzit o voce plăcută, baritonală:

„— Mi s-a cerut să vorbesc tot timpul, pentru a oferi celor care trebuie să decidă un document convingător. Am să vorbesc – cu toate că mi se pare cam ridicol. În definitiv, am încercat casca lângă ţărm şi nu văd de ce n-ar funcţiona în larg. Compoziţia apei este aceeaşi...

Mă cufund încet, atent mai mult la respiraţia mea decât la ceea ce se petrece în jur. De altfel, nu se petrece nimic deosebit. O uşoară degradare a luminii, peşti... Cât despre rechini... aş arunca harponul ăsta inutil, dacă n-aş şti că e trecut în inventarul domnului Weather.

Apropo: domnule Weather, să ştii că apa e caldă. Costumul cu care mă îmbiai m-ar fi făcut doar să mă simt ca într-o armură prea strâmtă – şi cu miros de cauciuc.

Respir la fel de uşor ca la suprafaţă. Aproape la fel de uşor. Am deprins tehnica: o inspiraţie lungă, permiţând filtrarea unei cantităţi suficiente de oxigen din apă, şi o expiraţie bruscă, pentru a sili bioxidul de carbon să treacă prin membrană. Mă gândesc, furios şi amuzat totodată, la muştiucul pe care trebuia să-l strâng între dinţi ca să primesc amestecul suspect din

rezervoare. Inventatorii acestei substanţe macromoleculare sunt nişte binefăcători ai umanităţii... subacvatice.

Am obosit. Am impresia că debitez un monolog interminabil dintr-o piesă proastă. Sper să vă plictisesc destul ca să fiu răzbunat.

Am ajuns pe fund. Lumina curge de sus, ţesând o broderie tremurătoare pe nisipul în care labele mele de cauciuc lasă urme stranii. Dacă distinsul meu confrate Greenwood ar trece pe aici, ar scrie îndată un articol despre iminenta descoperire a unui nou şi senzaţional reprezentant al faunei bentice...

Respir. În jur, aceeaşi monotonă viclenie a oceanului: animale care par plante, plante care par animale... Notează, colega Seaman: un Equus Punctatus cu două înotătoare dorsale! Am să-ţi împrumut casca mea... când mă întorc. Vreau să mai fac câteva salturi pe deasupra tufişurilor de corali. Poate stârnesc vreun rechin care stă la pândă, ca să n-am impresia că harponul ăsta...

Stop!... Nu, nu e vorba de magnetofon. Îmi luasem prea mult elan şi era să trec de un prag submarin, dincolo de care... Un abis! Un adevărat abis!... L-am văzut şi pe batigramă, dar credeam că ne-am oprit la o distanţă mai respectabilă.

Ciudată senzaţie! Parcă-aş fi pe terasa lui Empire State Building, într-o zi cu ceaţă. Privirea mi se pierde în penumbra lăptoasă din abis. O penumbră lăptoasă... Sună nepotrivit, nu? Impropriu. Şi totuşi, vă asigur că nu e o simplă metaforă. Lumina se topeşte, se difuzează în straturile mai adânci ale apei. Un clarobscur veritabil, fără contribuţia generaţiilor de pipe flamande.

Mi s-a făcut deodată frig. Domnul Weather poate să jubileze. Dacă nu cumva e o iluzie... Nu, termometrul n-are iluzii. Un salt de cinci grade e un lucru foarte real. Probabil un curent rece...

Asta ce mai e? Ceaţa lichidă se îndeseşte. Penumbra se transformă treptat în întuneric. Un întuneric urcând parcă din abis. Halucinaţie?...

Mercurul a coborât cu încă cinci linii. Nu poate fi vorba de un curent... Şi nici de o întunecare, cum credeam. O imensă masă neagră a străpuns foarte încet penumbra lăptoasă şi se apropie de pragul pe care mă aflu. O văd din ce în ce mai bine. Şi e din ce în ce mai frig...

Poţi să mă invidiezi, colega Seaman: filmez acum o emisferă gigantică, de culoare cafeniu închis, pulsând slab în lumina ireală din adânc. O masă gelatinoasă amorfă, pe a cărei suprafaţă netedă se aprind şi se sting luciri fosforescente...

Ţin aparatul cu degetele amorţite de frig şi filmez. Fără filmul acesta nu m-ar crede nimeni. O emisferă vie!... Pe lângă ea, şarpele de mare e la fel de banal ca teoriile distinsului meu confrate Greenwood.

Mi-e din ce în ce mai greu să vorbesc. Frigul... și nu numai el. Parcă mi-au amorţit și gândurile... Emisfera se apropie... Îngheţ... Am scăpat aparatul... Harponul!... Explozie de lumină... M-a atins”.

Banda a continuat să se deruleze, în gol. Seaman a oprit casetofonul:

— Scafandrierii noștri au coborât imediat, au ajuns la pragul submarin și au dat peste aparatul de filmat. Profesorul dispăruse.

— Şi n-au găsit nicio urmă? a întrebat Dolora, vădit tulburată.

— Am înregistrat și relatarea unuia dintre scafandrieri, Frank Turnbridge. Vreţi s-o ascultaţi?

— Nu ne mai fierbe, Bill!

Un alt glas, răgușit, poate de emoţie:

„Să mă bată Dumnezeu dac-am văzut o groapă mai păcătoasă!... Bietul domn Evans vorbea despre nu știu ce «penumbră». O figură de stil, parcă așa se zice. Aţi trecut vreodată pe lângă o mlaștină din care ies aburi urât mirositori?... Așa era! Simţeam și mirosul, cu toate că aveam pe mine ditamai costumul, nu o prăpădită de cască...

Mi s-a părut și mie că apa e cam rece, dar până să mă uit la termometru... ori s-a încălzit la loc, ori fusese doar o închipuire... La fel cu aburii din groapă. Când m-am uitat prima oară, erau mai întunecaţi, mai negri. După aceea... Să fi coborât dihania profesorului?...

Cam asta ar fi. Și să nu uit: povestea cu emisfera cafenie am mai auzit-o acum cinci ani, într-o cârciumă din Sidney. Un flăcău cam afumat se jura că a văzut cu ochii lui un rechin intrând în animalul ăsta, ca un cuţit fierbinte într-un calup de unt. Spunea că de atunci s-a lăsat de meserie... Dacă mă-ntrebaţi ce cred, am să vă răspund că un scafandrier adevărat nu se teme de o bucată de gelatină, fie ea cât Madison Square Garden!”

— Al doilea scafandrier a confirmat relatarea lui Turnbridge, a spus Seaman, scoţând caseta din aparat și punând-o pe masă. Ceea ce nu ne-a ajutat să descifrăm misterul.

— Şi filmul? l-am întrebat.

— Din păcate, pelicula era voalată.

— Poate că la contactul cu solul submarin...

Seaman nu m-a lăsat să continui:

— Aparatul era în bună stare. Iar developarea a fost efectuată într-un laborator specializat.

— Atunci o sursă radioactivă?

— Contoarele Geiger-Müller au rămas mute în zona observaţiei.

Dolora, care urmărise cu atenţie schimbul de replici, a profitat de pauză:
— Ce-i cu flăcăul din Sidney?
Profesorul a râs scurt:
— Cuţitul fierbinte în calupul de unt?... Un reportaj de senzaţie într-un supliment duminical. Autorul credea că a găsit explicaţia dispariţiei căutătorilor de perle de pe „Yamata Maru” şi „Felton”. Parcă oceanul n-ar fi plin de rechini, murene, calmari...
Am părăsit fotoliul şi am făcut câţiva paşi prin încăpere. Amorţisem stând încordat, în aceeaşi poziţie. M-am oprit în faţa profesorului:
— Şi dacă a fost o halucinaţie?
— Mi-am pus şi eu întrebarea. Dar fişa medicală a lui Evans nu oferă niciun temei pentru această supoziţie. Şi mai e ceva...
Profesorul s-a oprit, parcă ezitând.
— Fără suspensii, Bill! a protestat Dolora.
— Mai e o întâmplare din 1878, consemnată în jurnalul de bord al navei „Stratowne”. Cunosc textul pe dinafară:
„La 8°50’ latitudine nordică şi 84°5’ longitudine estică, ne-am întâlnit cu goeleta „Pearl”, aflată într-o zonă de acalmie. La o jumătate de milă în dreapta goeletei s-a ridicat deodată o imensă masă cafenie. Privită prin binoclu, ea apărea cu totul deosebită de toată vietăţile marine cunoscute. Un om înarmat cu o puşcă (mai târziu am aflat că era căpitanul goeletei) a tras câteva gloanţe în această masă, care a început să se agite. Suprafaţa ei era atât de mare, încât a răsturnat goeleta. Îndreptându-ne în grabă spre locul catastrofei, n-am putut salva decât cinci oameni, cu toate că oceanul era liniştit”.
Seaman şi-a tras răsuflarea şi ne-a privit interogativ. Am ridicat mănuşa:
— Pare să fie aceeaşi specie, care ar putea include şi krakenul din vechile texte.
— Sunt convinsă că Bill ştie la ce te referi, a intervenit Dolora. Dar mai sunt şi eu pe aici.
— În secolul XVI, Olaus Magnus nota apariţia unui animal marin lung de o milă şi semănând mai mult cu o insulă.
— *Similiorem insulae quam bestiae,* a citat profesorul, cu strania rostire anglo-saxonă a cuvintelor latine. Iertaţi-mi accesul de erudiţie!...
Am reluat:
— Legenda spune că episcopul de Nidros a dat peste un astfel de animal care dormea la suprafaţa apei. Luându-l drept o stâncă uriaşă, a pus să se ridice un altar pe spinarea lui şi a oficiat o slujbă religioasă. Când s-a întors pe ţărm, krakenul s-a scufundat în adâncuri. Un alt prelat – Pontoppidan,

episcop de Bergen – susţinea că un regiment ar putea să manevreze în voie pe trupul unui asemenea Leviatan...

Epuizasem exemplele pe care le păstram în memorie de pe vremea când pregăteam o emisiune despre şarpele de mare. Am sorbit din paharul cu suc de portocale, aşteptând comentarii.

— Kra-ken, a silabisit Dolora. Ce sonoritate ciudată!

Seaman a hotărât să reintre în arenă:

— Probabil un cefalopod ale cărui dimensiuni au fost hipertrofiate de observatori şi de cronicari. Dacă nu se va dovedi că legenda se datorează apariţiei sporadice a „emisferelor vii”.

— Şi dacă nu se va dovedi?... O moarte inutilă.

— Ce spui, Doll? s-a încruntat profesorul.

— Un film voalat... anomalii fizice neconfirmate...

— Voalarea ar fi putut fi pricinuită şi de o emisie radioactivă organică, a sugerat Seaman. Aşa s-ar explica lucirile fosforescente de pe suprafaţa masei gelatinoase.

— Şi scăderea bruscă a temperaturii?

Am îndrăznit să-mi dau cu părerea:

— Poate că „emisfera vie” e capabilă să absoarbă radiaţiile infraroşii.

— Speculaţii, dragii mei, speculaţii! a ripostat amfitrioana noastră, scuturându-şi părul tăiat scurt. Nu e prea puţin, în schimbul unei vieţi?

Profesorul s-a lansat într-o apologie a ipotezei ca etapă obligatorie în drumul spre adevăr. Şi-apoi, spunea el, ce poate fi mai exaltant pentru un biolog decât descoperirea unei noi specii?... Eu tăceam, privind caseta uitată pe colţul masei. Încercam să mi-l imaginez pe Evans, pornind de la vocea care îmi suna încă în urechi. Mă întrebam din ce aluat trebuie să fii plămădit pentru ca instinctul de conservare să cedeze în faţa dorinţei de a cunoaşte. Tiranica dorinţă care ne-a smuls din peşteri şi ne-a trimis să ne lăsăm urmele paşilor pe fundul oceanului şi în pulberea selenară.

GLASUL TRECUTULUI

Undeva, spre dreapta, Nilul își luneca apele în lumina scăzută a amurgului. Părea somnoros și leneș, sortit să rămână de-a pururi în albia lui încăpătoare. Dar peste câteva luni, când marele baraj de la Assuan...

— Ei, tinere!

Igor tresări, dându-și seama abia atunci că elicopterul încremenise deasupra pustiului.

— Dumneata visezi, continuă profesorul, și era să pierdem singura urmă de astăzi!

— Iertați-mă, Nikolai Petrovici...

Igor se aplecă asupra ecranului. Reflectate de ziduri ascunse, ultrasunetele înscriseseră contururi ciudate: trei linii paralele, ușor curbate spre extremități.

Profesorul chibzuia, mestecând capătul pipei din spumă de mare. Ar fi vrut s-o aprindă și să se plimbe, cu mâinile la spate, așa cum făcea în camera lui de pe strada Gorki... Hotărî scurt:

— Mai sus!

Elicea își înmulți turațiile, preschimbându-se într-un uriaș disc fumuriu. Elicopterul porni să se înalțe.

Pe ecran, liniile paralele creșteau și se rotunjeau ca niște arcuri întinse de o mână nevăzută. Apoi vârfurile lor începură să se apropie.

— Ce zici, Igor?

Tânărul își umezi buzele arse de încordare. Liniile se prefăcuseră în cercuri. Trei cercuri concentrice. În mijloc, o pată neagră, dreptunghiulară.

— Mda, mormăi profesorul, nu prea seamănă cu...

Ridică glasul, adresându-se pilotului:

— Notează coordonatele! Ne-ntoarcem mâine cu tot ce-i de trebuință. În primul rând, oameni.

Yussef clătină din cap:

— La Abu Simbel e mare nevoie de săpători... Poate găsim acolo, jos!

Urmărindu-i privirile, profesorul și Igor descoperiră o îngrămădire de bordeie înecate în pânzele tot mai dese ale înserării.

— Bine, se-nvoi profesorul. Să coborâm!

Satul, mai degrabă cătunul, era înghesuit de-a lungul arăturilor. Nu se zărea nicio potecă.

— Fiecare palmă de pământ trebuie însămânțată, murmură Yussef. Și așa ne pândește foametea. Dar când va fi gata barajul, vom avea destul pământ irigat. Atunci vom croi și poteci.

Plecă să-l caute pe omdeh.

— Sunt foarte intrigat, Nikolai Petrovici, mărturisi Igor. Zidurile astea circulare...

Dar profesorul n-avea chef de vorbă. Mormăi ceva neinteligibil, continuând să-şi umple pipa cu tutun aromat.

În noapte izbucni urletul unui şacal. Aşa urlau şi la Abu Simbel, dând târcoale marii tabere arheologice. La început, asistentul Igor Nikitin îşi trăgea pătura peste cap, să nu-i mai audă. Şi nu numai el. Mulţi dintre cercetătorii care răspunseseră chemării guvernelor Republicii Arabe Unite şi Sudanului erau la prima lor campanie în deşert. Veniseră de pretutindeni, însufleţiţi de ideea salvării unor mărturii unice ale trecutului. Se obişnuiseră cu şacalii şi cu haitele de câini de prin sate, cu arşiţa şi vânturile uscate. Lucrau zi şi noapte, în schimburi, înverşunându-se să smulgă cât mai multe comori din îmbrăţişarea nisipurilor...

Yussef se întoarse cu omdehul – un bărbat scund, uscăţiv, care cumula funcţiile de primar, judecător, notar şi, la nevoie, medic. Purta însă tot îmbrăcămintea sărăcăcioasă a felahilor: turban şi cămaşă până-n călcâie.

Se învoiră fără multe vorbe. Localnicii ştiau că, în curând, apele Nilului se vor uni deasupra vechilor sălaşuri. Se pregăteau de plecare spre noua vatră statornicită de autorităţi şi voiau să ştie ce se ascunde sub scoarţa bătucită de paşii lor şi ai străbunilor lor...

Munca începu în zori. Aparatele electrice determinară densitatea solului, sondajele fotografice dovediră că înregistrările sonarului erau exacte. În amurg, trei segmente de cerc, dezgolite, stârneau zumzetul uluit al săpătorilor. Iar Igor se chinuia să-şi amintească unde citise despre zidurile acestea poleite cu bronz, cositor şi... Metalul cu reflexe roşiatice ar fi putut fi aramă... sau aur cu strălucirea domolită de vreme.

Cuprins de o agitaţie neobişnuită, profesorul îi zorea pe felahi, mânuind alături de ei cazmaua şi lopata. Segmentele se prefăcură în semicercuri. După câteva zile, pata neagră de pe ecranul sonarului se dovedi a fi un templu îmbrăcat în argint, cu coama acoperişului de aur.

„Visez! îşi spunea Igor. Doar nu suntem în Peru! Ce să caute aici templul incaşilor de la Cuzco?...” Vru să-l întrebe pe profesor, apoi se răzgândi: „Să vedem ce-or să mai scoată la iveală săpăturile”.

Încet, încet, întregul templu fu eliberat din cochilia lui multimilenară. Zidurile se păstraseră neatinse sub armura de metal preţios. Iar înăuntru...

Igor trăia o perpetuă uluire. Înăuntru, zidurile, coloanele, podeaua erau acoperite cu plăci de fildeş. Câteva statui de aur erau presărate prin colţuri, iar în mijloc, atingând tavanul cu creştetul, se înălţa un Poseidon uriaş, conducându-şi carul tras de şase armăsari înaripaţi. În jurul lui, o puzderie de Nereide aşezate pe delfini de asemenea de aur.

„Să fie, deci, un templu grec? se întreba tânărul. Aici, în inima Egiptului?...”

Una dintre coloane îi atrase în mod deosebit atenţia. Era din acelaşi metal cu reflexe roşiatice care poleia al treilea zid circular, cel mai dinăuntru. Şi pe ea fuseseră gravate semne care nu aparţineau nici unui alfabet cunoscut:

— Seamănă cu inscripţiile guanşe din insulele Canare, constată profesorul, cu ochii strălucitori. Şi cu cele de pe inelul găsit la Tartessos.

— Aş adăuga caracterele berbere catalogate de Hannoteau în 1860, spuse Igor.

— Exact! Presupusa arie de răspândire ar cuprinde oceanul Atlantic, Spania, Atlasul berber şi Egiptul!

— Atunci!... izbucni Igor.

Profesorul îl opri cu un gest. Parcă se temea că violenţa formulării ar putea să destrame o ipoteză încă fragilă.

Peste câteva zile avură o nouă revelaţie. Yussef – care schimbase pentru o vreme manşa elicopterului cu uneltele arheologilor – descoperi într-o încăpere subterană a templului câteva amfore de lut, păstrate în perfectă stare. Erau modelate cu măiestrie după un tipar amintind liniile stilizate ale unui trup femeiesc şi cuprindeau sute de romburi de aramă.

— După Peru, Mexic! exclamă Igor. Parc-ar fi romburile găsite la Palenque!

— Şi în Irlanda şi Scandinavia protoistorice, completă profesorul.

— Triunghiul s-a închis: Europa, Africa, America. Concluzia se impune de la sine.

— Eu nu te-am învăţat să te pripeşti, spuse încet profesorul.

— Dar, Nikolai Petrovici...

— Am luat legătura prin radio cu Cairo. Mâine va sosi un specialist în determinări magnetice. Mai rabdă până atunci.

*

Specialistul – un egiptean vorbăreţ, cu un fes minuscul cocoţat în creştetul capului – veni însoţit de un uriaş taciturn, care se recomandă Ion Proca.

— Român? se bucură Igor, scuturându-i mâna.

— Român, zâmbi mai mult din ochi celălalt.

Şi se instală la umbră, împreună cu geamantanul său voluminos, ca şi cum pentru asta ar fi zburat câteva ceasuri cu elicopterul.

— E ajutorul dumitale? întrebă profesorul, uşor intrigat.

Specialistul ridică din umeri, cu aceeaşi risipă de energie care-i însoţea toate mişcările.

— L-am cunoscut pe aeroport. Mi l-a adus directorul muzeului de arheologie.

— Ali Nadir? se miră profesorul. Îl ştiam ţintuit în pat de o criză de gută!

— N-arăta prea bine, încuviinţă specialistul. A venit totuşi cu mamutul ăsta care mi-a scos sufletul cu muţenia lui.

Arheologii erau prea grăbiţi ca să se apuce de investigaţii. Îl lăsară deci pe Proca să tacă şi îl ajutară pe specialist să-şi despacheteze aparatele.

Definitiv subjugat de vraja trecutului, Yussef vru să afle în ce constă determinarea magnetică. Concetăţeanul său nu pierdu prilejul de a-şi proslăvi îndeletnicirea cu lux de amănunte. El porni de la faptul că un obiect de lut, lăsat să se răcească după arderea în cuptor, se magnetizează. Şi cum direcţia magnetismului său depinde de poziţia polilor magnetici ai Pământului, se stabileşte în ce perioadă anume câmpul magnetic terestru a avut aceeaşi direcţie.

— Pentru că polii ăştia magnetici sunt nestatornici ca fiicele lui Alah, suspină specialistul. Ele îşi schimbă pasiunile, iar ei poziţia geografică...

Şi începu să fredoneze aria ducelui din „Rigoletto”. Din fericire, numai primele măsuri, căci nu stătuse o clipă în timp ce vorbea şi îşi isprăvise lucrul. Consultă febril nişte tabele ferfeniţite de atâta întrebuinţare, calculă ceva pe un colţ de hârtie şi spuse, cu o modestie prea manifestă ca să fie reală:

— Sub rezerva unei erori oricând posibile, s-ar părea că amforele datează de peste unsprezece milenii. Mai precis, au fost arse în cuptor acum unsprezece mii două sute şaptezeci de ani – cu o aproximaţie de un deceniu.

Abia după ce anunţă acest rezultat îşi dădu seama de enormitatea cifrei:

— Nu se poate! Un asemenea finisaj cu nouă milenii înaintea erei noastre?!... Unde le-aţi găsit?

Profesorul îi arătă zidurile care străluceau în lumina crudă a soarelui de amiază.

— Vreţi să spuneţi că si construcţia asta datează de...?

— Nu vreau să spun decât că vasele se aflau într-o subterană a acestui templu.

Specialistul îi aruncă o privire pătrunzătoare, vrând parcă să se convingă de seriozitatea profesorului şi se apucă din nou de lucru – de astă dată în tăcere, concentrându-se asupra aparatelor, într-un ritm mult mai lent. Faţă de repeziciunea dinainte a mişcărilor, părea aceeaşi secvenţă a unui film rulată a doua oară cu încetinitorul.

Când îşi ridică braţele în semn de nedumerită certitudine, Proca se apropie cu paşi leneşi de micul grup şi spuse, ca şi cum ar fi cerut o ţigară:

— Aş avea nevoie de vasele astea... pentru câteva ceasuri.

Citi în ochii profesorului refuzul uimit care nu-i ajunsese încă pe buze şi se grăbi să-l preîntâmpine, scoţând din buzunarul imens al hainei un minuscul magnetofon portativ. Apăsă pe un buton şi o voce bărbătească, uşor răguşită, rosti pe neaşteptate:

„— Dragă profesore...”

— Ali Nadir! exclamă Nikolai Petrovici.

„— ...dictez aceste rânduri în maşina care ne duce spre aeroport. Sunt încă bolnav şi numai un lucru cu totul deosebit ar fi putut să mă scoată din casă. Acest lucru îl reprezintă invenţia domnului Proca. N-am timp şi nici nu-i cazul să-ţi explic eu despre ce-i vorba. Sunt sigur însă că vei fi la fel de entuziasmat ca şi mine. Aştept confirmarea. La revedere.”

Un declic şi magnetofonul se opri.

— Bine, tovarăşe Proca, se hotărî profesorul. O să-ţi împrumutăm amforele. Numai că misterul ăsta...

— Nu-i niciun mister. Dacă vă gândiţi cum lucrau olarii din vechime...

„Olarii din vechime...” Igor revăzu în minte un desen cu contururi extraordinar de clare: olarul învârtind roata cu piciorul şi modelând argila cu un beţişor de lemn, subţire şi ascuţit. În jurul lui, oameni cu flaute, harpe şi ţimbale. „Perfect. Şi ce-i cu asta?...”

— M-am gândit, dar tot nu înţeleg, mărturisi şi profesorul.

Cu un regret vizibil, Proca începu să-şi consume rezerva de fraze pentru o zi întreagă:

— Olarul şi ceilalţi vorbeau sau cântau în timpul lucrului. Vibraţiile sonore se transmiteau beţişorului, care le imprima în argila proaspătă. Iar eu le reproduc.

Văzu că auditoriul aşteaptă şi se miră candid:

— Vă interesează şi procedeul?

Specialistul se apucă cu mâinile de cap şi se-ntoarse disperat spre ceilalţi:

— Omul ăsta are să mă-mbolnăvească! Auziţi ce poate să-ntrebe!...

Proca oftă şi se resemnă să devină prolix:

— Bine... Eu, de fapt, sunt fizician. Electronist. Ideea asta mi-a venit întâmplător. Eram în concediu şi... Poate aţi fost la Histria.

— Am lucrat acolo, confirmă profesorul.

— Şi procedeul? stărui specialistul.

— Foarte simplu. Un mic complex cibernetic cu autoreglare stabileşte viteza de rotaţie a vasului în timpul modelării. Apoi acul se angajează în şănţuleţele săpate de beţişoarele vibrante. Filtrele atenuează zgomotele, amplificatorii întăresc vocile sau sunetele muzicale. Nu e chiar „high fidelity", dar primele fonografe nu erau nici ele fără cusur. De altfel...

Proca deschise din nou magnetofonul. Se auziră câteva hârâituri, apoi un scârţâit slab, repetat.

— Roata olarului era neunsă, comentă inginerul.

Peste scârţâit se suprapuseră voci neclare, râsete, sunete de harpă şi de flaut. Profesorul şi Igor se priveau, încă sceptici. Deodată se-ntoarseră brusc spre aparat: o voce distinctă începuse să psalmodieze monoton. Egiptenii ciuliră şi ei urechile.

— Parc-ar fi în limba coptă! exclamă specialistul. Nu-nţeleg însă unele cuvinte...

Profesorul înghiţi de câteva ori în sec, înainte de a reuşi să se liniştească şi să explice:

— Nu-nţelegi pentru că e limba egipteană veche. Aş situa-o în perioada Imperiului mediu, cam cu două milenii înainte de era noastră.

— Ali Nadir era de aceeaşi părere, spuse Proca, oprind magnetofonul. După ce mi-a pus vasul la dispoziţie...

— Noi ce mai aşteptăm, tovarăşe profesor? interveni Igor, cu vocea schimbată de emoţie.

— Să-şi instaleze tovarăşul Proca aparatele.

— Ce să instalez? râse inginerul. N-am decât să ridic capacul geamantanului şi să aşez amfora pe discul arheofonului.

— Arheofon, repetă specialistul. Frumos!... „Sunetul vechimii"... „Sunetul trecutului"...

— Glasul trecutului, murmură Igor, privind templul îmbrăcat în aur şi argint.

— Să începem! hotărî profesorul.

*

Igor nu izbutea să adoarmă. În urechi îi sunau, obsedant, cuvintele pe care arheofonul izbutise să le smulgă din lutul plămădit în urmă cu unsprezece milenii. Erau cuvinte cu sonorităţi bizare, evocând uneori forme

din berberă şi celtă. Profesorul recunoscuse chiar, din fugă, grupe de foneme care păreau să se îmbine în cuvintele guanşe notate de spanioli: alcorac, alio, guam, guamf, se=zeu, soare, om, bătrân, lună. Întâi inscripţiile de pe coloana de metal, acum cuvintele...

Proca înregistrase tot ce se putea înregistra şi plecase la Cairo, împreună cu specialistul în determinări magnetice. Igor se gândi ce furtună aveau să stârnească înregistrările acestea pretutindeni. Poate că, în sfârşit, oamenii de ştiinţă din toată lumea vor porni împreună la asaltul suprem al celei mai tulburătoare enigme din istoria umanităţii.

Pleoapele lui Igor erau grele ca două petale de plumb. Auzi un foşnet şi o umbră îi lunecă pe obraz. Apoi o undă de răcoare pătrunse în cabina elicopterului, odată cu o şuviţă de fum aromat.

Izbuti să deschidă ochii. Profesorul nu mai era lângă el. Ieşise, uitând pe fotoliu o carte întredeschisă. Igor o luă şi-i descifră titlul la lumina săracă a lunii: „Kritias". Şi fraze din dialogul lui Platon, învăţat cândva pe dinafară, se înşiruiră pe buzele lui ca sunetele unui cântec:

„Ei acoperiră cu bronz zidul incintei exterioare, cu cositor zidul celei de-a doua incinte, iar pe cel care împrejmuia cetatea însăşi cu oricalc; metalul cu reflexe de foc".

Se ridică de pe fotoliul-pat, îşi aruncă haina pe umeri şi coborî scăriţa elicopterului. Mergea spre şantier, murmurând mai departe:

„În mijloc se înălţa templul închinat lui Clito şi Poseidon... Toată partea dinafară era îmbrăcată în argint... Zidurile, coloanele, podeaua erau acoperite cu fildeş. Se vedeau acolo statui de aur şi mai ales una înfăţişând Zeul în picioare, în carul său tras de şase armăsari înaripaţi; era atât de mare, încât capul său atingea bolta templului şi de jur împrejurul lui se aflau o sută de Nereide aşezate pe delfini... Legea supremă, primii dintre ei o gravaseră pe o coloană de oricalc, ridicată în mijlocul insulei, în templul lui Poseidon".

Îl zări pe profesor, aşezat pe zidul cel mai dinăuntru. Vru să-i spună ceva, să-l îmbrăţişeze... Rămase în picioare, nemişcat şi tăcut.

Spre apus, dincolo de Coloanele lui Hercule, în adâncul Oceanului Atlantic, dormea continentul care legase odinioară cu firele aceleiaşi civilizaţii Nilul şi Anzii Peruvieni, Mexicul şi Peninsula Iberică. Iar aici razele lunii poleiau incintele şi templul lui Poseidon, clădite de pribegii pentru care Atlantida nu fusese o legendă, ci o patrie pierdută *„într-o singură zi, într-o singură noapte fatală".*

...UN FEL DE SPAŢIU

Citesc de obicei cu radioul deschis. Nu aud muzica sau, mai exact, nu o ascult. Simt nevoia unei cortine sonore care să mă despartă de zgomotul străzii, de preocupările cotidiene, de propriile mele obsesii.

Reciteam, aşadar, *Maşina timpului*. Ajunsesem aproape de sfârşit, acolo unde, înainte de a părăsi Richmondul, Exploratorul Timpului recunoaşte că n-a călătorit în viitor, că totul a fost o născocire... Vocea crainicului, care urmase emisiunii muzicale, slăbi deodată, până la un murmur imperceptibil. M-am ridicat din fotoliu, vrând să învârtesc butonul de volum. Făcusem un pas către radio, când în cameră se ivi brusc un fel de vârtej negru-gălbui. Un curent puternic de aer mă trânti la podea.

În centrul vârtejului se zărea o formă neclară, transparentă – rafturile cu cărţi dindărătul ei erau perfect vizibile. Forma începu să capete consistenţă. Obiecte cu contururi încă vagi răsfrângeau slab lumina plafonierei.

Am închis o clipă ochii şi, când i-am deschis, în faţa mea se afla un mecanism straniu. Unele părţi păreau să fie din nichel, altele din fildeş, altele fuseseră tăiate din cristal de stâncă. Pe un fel de şa, stătea un om cu un rucsac în spate şi cu un mic aparat fotografic pe piept. Din buzunarul hainei de tweed ieşea un colţ de ziar. Am citit, maşinal, titlul: *The Pall Mall Gazette.*

Nu încăpea nicio îndoială: era Exploratorul Timpului. Îl priveam de jos, neştiind ce să cred, nevrând să cred că totul nu e o nălucire.

Exploratorul nu mă văzuse. Coborî din şa şi se îndreptă spre radioul căruia îi revenise glasul. Îl cercetă de la oarecare distanţă, cu mâinile înfundate în buzunare. Părea că face eforturi să înţeleagă ceva din cuvintele crainicului.

Stăteam într-o poziţie incomodă: piciorul drept îmi amorţise. M-am ridicat, sprijinindu-mă de speteaza unui scaun care gemu sub apăsare. Exploratorul se întoarse fulgerător, scoţând din buzunar un revolver vechi, cu butoi. Lămurindu-se că n-am intenţii agresive, îl băgă la loc şi se apropie, cu mâna întinsă:

— Hallo!

I-am strâns-o cu precauţie, gângăvind:

— Dumneata... dumneata...

Îşi aprinse pipa, mult prea încet pentru nerăbdarea mea şi arătă cu capul spre mecanismul strălucitor:

— E o maşină de călătorit în timp.

— Ştiu.

Ochii lui cenuşii se învăpăiară.

— De unde ştii?

Am luat cartea de pe braţul fotoliului şi i-am întins-o.

— Wells! exclamă el şi obrajii lui palizi începură să prindă culoare. Şi doar i-am scris că totul fusese o născocire, că...

— Scrisoarea e reprodusă în carte.

Clătină din cap, nemulţumit şi ciocăni cu unghia în paharul de pe birou. Am vrut să-i torn apă, dar se împotrivi. Am scos atunci o sticlă de „Black and White”, neîncepută – o păstram pentru oaspeţi. Bău un sfert de pahar, cu o grimasă nu îndeajuns de discretă. Probabil că nu era marca lui preferată.

Totul părea să capete înfăţişarea unei banale întâlniri între prieteni şi lucrul acesta era poate mai ciudat decât însăşi apariţia intempestivă. M-am pomenit spunând:

— Nu-nţeleg cum ai ajuns aici, la o asemenea distanţă de Richmond...

Exploratorul îşi rezemă coatele de birou şi îşi împreună palmele deasupra paharului, răspunzându-mi printre pufăituri:

— De la început voiam să construiesc o maşină capabilă să se deplaseze în orice direcţie a spaţiului şi timpului, după dorinţa celui care o conduce.

— Totuşi, în prima călătorie...

— În noaptea aceea, după ce am rămas singur, am montat piesele care îmi îngăduie să mă mişc şi în spaţiu.

Se ridică şi se apropie de maşină. L-am urmat şi am recunoscut cele patru cadrane care indicau viteza după timpul parcurs: zile, mii de zile, milioane şi mii de milioane de zile. Lângă ele se ivise un altul, mult mai mare şi dreptunghiular: o hartă a Europei. La întretăierea a două planuri mobile se putea citi un nume scris cu litere microscopice: Bucharest.

— Totul e foarte simplu, reluă Exploratorul. Cel puţin în aparenţă. Să zicem că ai vrea să ajungi... Unde ai vrea dumneata să ajungi?

Am ridicat din umeri, nehotărât.

— În trecut sau în viitor? insistă el.

Mi-a venit o idee:

— În trecut.

— Unde şi când anume?

— La Sevenoaks.

— Sevenoaks? repetă el, nedumerit.

— Da. În 1894.

— Mă rog.

Abia atunci am descoperit al şaselea cadran, destinat circumscrierii zonei temporale. Exploratorul potrivi planurile mobile şi se întoarse spre mine, satisfăcut:

— Acum ar trebui doar să trag de maneta din stânga...

Am privit câteva clipe maneta albă, fascinat de strălucirea ei mată.

— Spune-mi, totuşi: de ce la Sevenoaks?

N-am apucat să răspund. Telefonul începu să sune şi Exploratorul se răsuci brusc pe călcâie, izbindu-mă în umărul drept. Am căzut în genunchi pe platforma maşinii, bătând aerul cu braţele şi agăţându-mă instinctiv de maneta din stânga.

N-am cunoscut senzaţiile neplăcute ale călătoriei în timp. Mintea mi-a rămas limpede şi ochii nu mi-au fost răniţi de alternanţa scânteietoare a întunericului şi luminii. M-am pomenit pur şi simplu la marginea unui drum de ţară, sub o boltă de crengi. De undeva se auzeau zgomote ritmice, surde.

O clipă m-am gândit să mă întorc imediat la stăpânul maşinii. Ar fi fost însă stupid să irosesc un prilej poate unic. Amintindu-mi măsura de precauţie a Exploratorului, am deşurubat manetele albe şi le-am pus în buzunar. Apoi am ieşit din adăpost.

În dreapta, cam la o sută de metri, câţiva lucrători pietruiau albia îngustă a drumului. M-am îndreptat spre ei, fără grabă şi i-am întrebat unde locuieşte domnul Wells. S-au oprit, sprijinindu-se în maiurile de lemn.

— Chiar în spatele dumitale, mi-a răspuns unul dintre ei, dându-şi şapca pe ceafă. Dar la ora asta n-ai cum să-l găseşti.

Au râs, privind undeva, peste umărul meu. M-am întors şi am văzut o casă cu etaj, în mijlocul unei grădini tinere.

— Nu înţeleg, le-am spus. E la Londra?

— Nu, se antrenează, au râs ei din nou.

Aş fi vrut să le cer lămuriri, dar au început să mânuiască iar maiurile, ignorându-mă cu o ostentaţie cam suspectă. Am descoperit îndată motivul: pe drumul abia pietruit venea un tânăr. L-am recunoscut după mustaţa bogată care-i acoperea colţurile buzelor.

S-a oprit chiar în dreptul nostru, pregătindu-se să escaladeze taluzul. M-am precipitat:

— Domnule Wells!

— Ce doriţi?

Avea ochii limpezi şi reci. Aventura mea mi s-a părut dintr-odată fără sens. Ce căutam în acel timp străin? Şi cum avea să reacţioneze Exploratorul?...

— Ştiţi... intenţionam... am îngăimat, privind în jur, în căutarea unui sprijin iluzoriu.

Wells a înţeles altfel ezitarea mea:

— Înăuntru putem vorbi în linişte.

Şi m-a invitat s-o iau înainte, spre casa mângâiată pieziş de razele soarelui. Am făcut câţiva paşi, căutând un pretext pentru o retragere onorabilă.

— Aveţi un aer straniu, a reluat el, deschizând poarta. Prezenţa dumneavoastră va întări bănuielile proprietăresei.

— Nu înţeleg, am mărturisit eu, pentru a doua oară în acea zi. De altfel, ar trebui...

— Scrisul i se pare o meserie nu tocmai onorabilă, a continuat Wells. Şi apoi, am obiceiul să lucrez târziu... Noapte de noapte, în hol, la lumina lămpii cu parafină...

Simţise probabil că vreau să evadez şi ţesea în jurul meu o plasă de cuvinte. Când m-am dezmeticit, stăteam într-un fotoliu acoperit cu o husă înflorată. În faţa mea, o pianină cu capacul deschis şi cu o sonată de Haendel pe suport. Mai sus, o fereastră însângerată de amurg. Mirosea a cărţi abia ieşite de sub teasc şi a flori de câmp. Cărţile se aflau pe un mic birou la care se aşezase Wells. M-am ridicat să le cercetez şi el m-a lămurit, în treacăt:

— Ultimele apariţii. Scriu recenzii pentru *Pall Mall Gazette*.

Am luat o carte şi-am început s-o răsfoiesc, maşinal.

— Ce doriţi, de fapt?

Am tresărit.

— Eu?... Nimic deosebit.

— Doar n-aţi bătut drumul până aici doar ca să cunoaşteţi un publicist cvasi-necunoscut!

— Necunoscut?!...

Şi m-am dezlănţuit: apariţia Exploratorului, perfecţionările aduse maşinii, incidentul care mă proiectase în trecut...

Wells a zâmbit subţire:

— Vreţi să mă faceţi să cred în propria mea născocire? „Timpul nu e decât un fel de spaţiu” etcetera etcetera.

M-am apropiat de fereastră. Lucrătorii plecaseră. Drumul era pustiu.

— E aproape, am spus. Cam la o sută de metri.

Şi am scos manetele albe din buzunar.

— Oricine poate să confecţioneze două manete şi să pretindă apoi...

— V-aţi da atâta osteneală pentru o farsă?

A ridicat din umeri. Şi atunci am aruncat în luptă artileria grea:

— Aţi terminat *Maşina timpului?*

— Noaptea trecută. Dar de unde ştiţi la ce lucrez? Aţi vorbit cu Henley?

— Henley?... A, da, fostul director al lui *National Observer*.

— Vrea să editeze o nouă revistă şi mi-a propus...

L-am întrerupt:

— I-aţi trimis manuscrisul?

— V-am spus că abia astă-noapte... Trebuie să-l revăd.

— Perfect. Am să reproduc atunci ultimele fraze din scrisoarea Exploratorului: *„A fost o născocire – sau o profeţie. De fapt, am visat toate astea în atelier. Am ajuns la această ficţiune speculând asupra destinelor rasei noastre. Afirmaţia mea că totul ar fi fost adevărat este un simplu artificiu artistic, folosit pentru a face să crească interesul".*

— Să mergem, a hotărât Wells. Nu ştiu cum aţi citit finalul, dar m-aţi făcut curios. Oricum, o plimbare înainte de masă e binevenită.

Încerca încă să braveze, dar buzele îi tremurau şi mişcările îi deveniseră febrile. Am ajuns la maşină în câteva minute. Wells i-a dat ocol, fără s-o atingă. Sub clopotul de frunziş se cernea o penumbră de arome vegetale.

Se făcuse răcoare. M-am gândit iar la Exploratorul care turba în cuşca lui temporală.

— Domnule Wells, trebuie neapărat...

Nu m-a lăsat să termin:

— Domnul Wilde susţine că *„Viaţa este aceea care oglindeşte arta..."* Vreţi să mă faceţi să cred că are dreptate?

— Vreau să vă fac să credeţi în ceea ce vedeţi în faţa dumneavoastră!

Wells a tăcut o vreme, apoi a spus, cu jumătate de voce:

— E o machetă destul de reuşită...

— Şi textul? am ripostat eu, simţind că-mi pierd răbdarea.

— Mi-e mai uşor să accept că aveţi darul citirii de la distanţă, ca răposata doamnă Blavatsky.

M-am repezit spre maşină, am potrivit planurile mobile, am fixat manetele şi am încălecat, declarând:

— Dispariţia mea are să vă convingă.

— Sper că o să vă întoarceţi...

— Numai ca să vă aduc *Maşina timpului,* versiunea românească din 1962!

— Românească? s-a mirat el.

Am tras de maneta din stânga.

*

Exploratorul Timpului era răsucit pe jumătate spre telefonul care suna strident. Am crezut întâi că întâlnirea mea cu Wells nu fusese decât o halucinaţie. Apoi am înţeles că mă întorsesem exact în clipa în care plecasem.

Şi totuşi, Exploratorul nu se opri din răsucire cu faţa spre telefon, ci descrise un cerc complet. I-am văzut ochii şi m-am clătinat sub insuportabila lor fulgerare aurie. Întreaga înfăţişare i se schimbase. Părea mai înalt şi mai

puternic, iar palorii de pe chip îi luase locul bronzul caracteristic celor care trăiesc mult în aer liber. Mă ridică din şa cu o singură mână şi mă lepădă pe podea. Sub apăsarea muşchilor încordaţi, haina i se întinse pe piept până la refuz şi toţi nasturii zburară prin cameră. Atunci i-am văzut adevărata îmbrăcăminte: un material translucid care îi mula torsul atletic.

Maşina dispăru brusc, fără niciunul din fenomenele care îi însoţiseră apariţia. Însufleţit de o speranţă absurdă, m-am năpustit pe balcon. Nu se vedeau însă decât luminile oraşului.

Răcoarea nopţii mi-a redat sângele rece. Am înţeles că totul fusese o înscenare. Exploratorul Timpului venea nu din trecut, ci din viitor. Luase înfăţişarea eroului lui Wells pentru a stabili mai uşor contactul cu o lume care s-a obişnuit să vadă împlinindu-se anticipaţiile din cărţi. Mi-ar fi destăinuit probabil secretul, dacă aventura mea nu l-ar fi avertizat că trecutul poate deveni o capcană fără ieşire.

Îmi dau seama că e o explicaţie greu de acceptat. *Maşina Timpului* nu pare să fi avut vreodată un alt sfârşit decât cel pe care-l cunoaşteţi. Unic depozitar al amintirii despre o versiune pierdută, mă îndoiesc uneori şi eu de realitatea celor întâmplate. Atunci deschid sertarul biroului, iau caseta şi scot la iveală trei nasturi. Cercetătorii din multe institute au încercat zadarnic să le determine compoziţia. Îi privesc, îi întorc pe-o parte şi pe alta şi-i aşez iar în culcuşul lor de vată. Vreau să-i păstrez nevătămaţi, ca un semn de recunoaştere, până la noua mea întâlnire cu Viitorul.

EMISIUNE NOCTURNĂ

Am deschis cutia de scrisori şi am luat plicul pe care-l zărisem la plecare, prin fanta îngustă. Ochiul meu de vechi filatelist a recunoscut timbrele din Noua Zeelandă. Sosise, deci, ultimul răspuns. Ultima verigă din lanţul care pornise să înconjoare Pământul cu mai bine de doi ani în urmă.

Am urcat scările până la etajul patru, cântărind în palmă plicul de o ciudată culoare portocalie. Eram stăpânit de un sentiment ambiguu, ştiind că aşteptarea mea febrilă avea să ia sfârşit. Şi m-a cuprins deodată teama de certitudinea ascunsă, poate, între pereţii subţiri de hârtie.

Am lăsat sacul de sport în vestibul, mi-am scos treningul şi m-am aşezat în fotoliul din faţa televizorului. Plicul portocaliu iradia o lumină caldă, ademenitoare. Am rezistat tentaţiei de a grăbi deznodământul şi m-am sprijinit de spătarul elastic, închizând ochii.

Până aici, totul se petrecuse cam la fel ca în urmă cu doi ani. Mă întorceam de la Herăstrău, după o partidă de tenis. Eram obosit – plăcuta oboseală a victoriei. Din troleibuz am văzut geamurile Institutului de lângă blocul meu scânteind. Am crezut că sunt răsfrângerile soarelui înclinat la orizont. Când am trecut prin faţa clădirii, am înţeles că mă înşelasem: geamurile erau luminate dinăuntru. „Iar or să lucreze toată noaptea. Şi Emil spunea că o să treacă pe la mine...”

Emil Dobrişan îmi fusese coleg de clasă şi de bancă, într-o adolescenţă tot mai îndepărtată. Acum era un eminent fizician, şef de secţie la Institutul vecin – ceea ce nu-l împiedica să repare, în timpul liber, tot soiul de aparate electrice şi electronice. „Mon violon d’Ingres” spunea el, cu un zâmbet ascuns de mustaţa lăsată să crească în voie, ca o compensaţie pentru creştetul pleşuv. Şi adăuga: „Nu găseşti pe toate drumurile un depanator cu doctorat în teoria relativităţii!...” Ne întâlneam mult mai rar decât am fi vrut, fiind prinşi amândoi în plasa rezistentă a obligaţiilor cotidiene. În seara aceea ar fi trebuit, printre altele, să reinstalăm antena televizorului meu, găzduită, graţie intervenţiei lui Emil, de acoperişul înalt al Institutului şi doborâtă, cu o zi înainte, de o furtună violentă, stârnită din senin.

Nevoit să-mi schimb planurile, am trudit vreo trei ceasuri asupra unui text rebel, am mâncat ceva şi m-am aşezat în fotoliu, cu gând să urmăresc telejurnalul. Mă aşteptam ca imaginea să fie în cel mai bun caz neclară, dar contururile erau extraordinar de nete, ca într-o proiecţie tridimensională. Prea ostenit ca să încerc să desluşesc enigma, am aţipit înainte de buletinul meteorologic.

Când m-am trezit, o femeie tânără mă privea cu ochi întunecaţi. Avea chipul de un alb nefiresc – am crezut mai întâi că de vină este dereglarea

acordului cromatic – şi sprâncenele ridicate ca două aripi spre tâmple. Clădit după canoanele unei stranii arhitecturi capilare, părul ca un coif de aramă îi lăsa descoperite fruntea înaltă şi urechile minuscule.

M-am uitat la ceas: trecuse demult de miezul nopţii. Necunoscuta continua să mă privească, în tăcere. De fapt, cu toate că buzele îi rămâneau nemişcate, aveam senzaţia că vrea să-mi transmită ceva, un mesaj de o importanţă vitală – nu-mi dădeam seama dacă pentru ea sau pentru mine. Am făcut un efort şi mi-am desprins ochii de pe chipul hipnotic, aţintindu-i dincolo de el, spre o aglomerare de forme nedesluşite. Înţelegându-mi parcă intenţia, ovalul alb s-a retras în colţul din stânga sus al ecranului, lăsând să apară în prim plan... Am ezitat să definesc structurile geometrice care asaltau cerul. O cetate industrială? Sau un complex urban conceput de un arhitect dement?... Erau piramide, şi cuburi, şi sfere, şi spirale înşurubate în văzduh, toate dintr-un material translucid pe care n-am izbutit să-l identific. Privindu-le mai atent, haosul a început parcă să se ordoneze. Alternanţa formelor crea un ritm, o armonie secretă, o vibraţie aproape muzicală.

N-am avut când să-mi precizez impresiile. O diagonală scânteietoare a secţionat ecranul, izolând structurile geometrice pe o suprafaţă deasupra căreia stăruia, ca o efigie, chipul necunoscutei. De cealaltă parte, un timp, doar o fâşie triunghiulară de cer. Apoi, undeva, la o distanţă greu de apreciat în lipsa oricărui reper, s-a ivit un fel de nor vânăt, un imens tăvălug devorând spaţiul cu o teribilă încetineală.

Mi-am reprimat crisparea: nu era, nu putea fi decât un film transmis de cine ştie ce post străin şi receptat datorită unui concurs de împrejurări favorabile. Se mai întâmplase. Cunoşteam şi mecanismul propagării incidentale a undelor la mare distanţă. Aşa că am privit cu detaşare cum un roi de nave aeriene discoidale se năpustesc asupra ororii vineţii, proiectând puternice jeturi luminoase. „Laser”, mi-am spus, aşteptându-mă să văd norul sfârtecat, risipit, învins. Fulgerările s-au izbit însă de un obstacol nevăzut, ricoşând pe trasee capricioase. Atinse, câteva discuri s-au prăbuşit, în flăcări. Restul armadei s-a retras.

Cerul devenise cameleonic, violet. De undeva, s-a ivit un alt disc, unul singur, imens, planând ca o ameninţare asupra unei ameninţări. Din el s-a desprins un punct lucitor. Discul a dispărut. Punctul s-a transformat într-o sferă care şi-a accelerat căderea, până ce a fost oprită de aceeaşi barieră. Şi peste câteva secunde, am văzut cum creşte, hrănindu-se cu atomii din jur, teribila ciupercă. Sub ea, neatins, invulnerabil, norul continua să înainteze. L-am urmărit îndelung, fascinat de prăbuşirea lui orizontală tot mai rapidă.

De cealaltă parte a ecranului, formele erau străbătute acum de pulsaţii multicolore. M-am întrebat dacă nu cumva e modul de comunicare al

regnului geometric născocit de realizatorii filmului. Într-un târziu, diagonala s-a stins. Chipul imobil a revenit în prim plan, lăsând să se vadă *prin el* cum structurile geometrice sunt înghiţite de coşmarul vineţiu. Buzele palide nu s-au dezlipit nici atunci, dar ochii ardeau sub sprâncenele arămii. Mi s-a părut că desluşesc în flacăra aceea întunecată disperarea unui sfârşit de lume.

Norul a ieşit din cadru. În urma lui, piramidele şi cuburile şi sferele şi spiralele înşurubate în văzduh au început să-şi piardă consistenţa, să se întrepătrundă, să se transforme într-o substanţă vâscoasă. Mi-am amintit că am un aparat foto şi m-am repezit să-l iau din sertar. Am potrivit timpul de expunere şi deschiderea diafragmei, cu destulă aproximaţie: era prima mea tentativă de a înregistra o imagine televizată. Când am apăsat pe declanşator, procesul de dezagregare aproape se încheiase. O ultimă privire, ca un strigăt, şi chipul transparent s-a destrămat. Am mai văzut câteva clipe stratul de materie acoperind solul, ocean încremenit, apoi ecranul n-a mai fost decât un dreptunghi orb, cenuşiu.

Am aşteptat multă vreme apariţia crainicului, a mirei, a unui semn care să întărească ipoteza recepţiei de la mare distanţă. Mi-am spus că împrejurările favorabile încetaseră să mai acţioneze. M-am ridicat din fotoliu ca să închid televizorul şi am simţit cum oboseala îmi înconvoaie umerii. Eram însă prea surescitat ca să pot dormi. Am notat ceea ce văzusem, fără să omit vreun detaliu şi am încercat să localizez emisiunea, după diferenţa dintre fusurile orare. O estimare rapidă a înlăturat din competiţie Europa şi zonele învecinate. Sursa trebuia căutată, probabil, undeva pe teritoriul celor două Americi, în Extremul Orient sau în Oceania. Câteva zeci de ţări, unele având mai multe posturi centrale... Am ameţit şi m-am dus la culcare.

Emil m-a ascultat cu o atenţie suspectă. Nicio privire ironică pe deasupra ochelarilor, niciun comentariu în doi peri la adresa fotografiei neclare – singura „dovadă" a existenţei emisiunii nocturne. Când mi-am încheiat relatarea, m-a întrebat, după o tăcere care ameninţa să devină stânjenitoare:

— Şi ce ai de gând?

— Să aflu despre ce film e vorba şi cine l-a transmis.

A clătinat din cap:

— Nu-i deloc simplu.

— Sunt destul de încăpăţânat ca să merg până la capăt.

— Sper să fie un capăt...

S-a ridicat să plece. L-am oprit, cu un gest:

— Nu crezi că în povestea asta mai e un semn de întrebare?

M-a privit, aparent intrigat.

— O emisiune de la mare distanţă... o antenă scoasă din uz...

Eminentul fizician pleşuv a roşit ca liceanul de odinioară, îngăimând:

— Ştii... experimentul acela prelungit... n-am putut să te aştept şi... Am conectat firul la antena Institutului.

Am tresărit:

— Poate aşa se explică receptarea!

— Poate, a încuviinţat el fără vlagă. Iartă-mă, dar trebuie să... Te mai caut eu.

A ieşit, fluturând mâna în chip de salut. Nedumerirea mea n-a rezistat prea mult dorinţei de a elucida misterul emisiunii. Am început să cuget cum aş putea obţine mai curând adresele necesare.

Peste câteva luni, când primisem o duzină de răspunsuri negative, Emil a apărut din nou. Îmi telefonase de mai multe ori, ştia cum stau lucrurile şi părea la fel de tensionat. Am născocit o mică diversiune:

— Mă întreb dacă emisiunea asta nu venea de mult mai departe...

— Ce vrei să spui?

Glasul îi tremura uşor. Am renunţat să-l mai fierb:

— În noaptea aceea, experimentul... Nu cumva aţi stabilit legătura cu o altă planetă?

S-a destins brusc:

— Pentru o asemenea minune ar fi fost nevoie... Doar ştii şi tu cum arată un radiotelescop!

— Evident... Nu ştiu însă ce te nelinişteşte.

A examinat cărţile de pe birou, una câte una, şi-a potrivit îndelung nodul cravatei în oglindă şi, când mă pregăteam să-l iau la rost, s-a întors spre mine:

— S-ar putea să fi stabilit o legătură, dar nu în spaţiu...

— Nu în spaţiu? am repetat eu, neînţelegând.

— Experimentul urmărea deschiderea unei căi de acces spre a patra dimensiune.

— O călătorie în timp!

Emil a zâmbit din colţul buzelor:

— Nu tulbura umbra lui Wells!... Ne-am propus doar un sondaj instrumental într-o epocă revolută. Ca să înţelegi procedeul, ai avea nevoie de cunoştinţe dintr-un domeniu foarte special. În esenţă, autorul experimentului susţine că, mergând destul de departe în viitor, se ajunge în ceea ce numim noi trecut...

Am replicat, cu o anume vehemenţă:

— Cam vag... şi cam paradoxal!... Eşti sigur că aţi ajuns undeva?

Mi-a răspuns părând să fi uitat ce-l întrebasem:

— Nu te-ai mirat că „filmul” e mut?

— Probabil o ne sincronizare între imagine şi sunet.

— Mda... Oricum, în noaptea aceea am înregistrat nu numai indicaţiile aparatelor de măsură.

A scos din buzunar o casetă. I-am smuls-o din mână şi am introdus-o în bătrânul meu „Gründig”, apăsând pe clapa de pornire. O vreme nu s-a auzit decât zumzetul motoraşului. Apoi, un şuierat multiplu („discurile zburătoare!”)... câteva explozii scurte („radiaţiile laser reflectate de ecranul energetic!”)... un vuiet apocaliptic („deflagraţia nucleară!”)... lunecarea unui gheţar pe o stâncă („dezagregarea formelor geometrice!”)...

Într-un târziu, am spus, încet:

— Dacă nu mi-ai fi vorbit despre experiment, aş fi zis că aţi captat banda sonoră a filmului...

— O posibilitate care nu poate fi exclusă, până nu vei fi primit toate răspunsurile.

— Şi dacă toate răspunsurile vor fi negative?

A ridicat din umeri:

— Nu sunt în stare să-ţi ofer o certitudine. Cel mult o ipoteză...

L-am îndemnat, din priviri, să continue.

— Ai scris şi tu, cândva, despre misterele vechilor texte sanscrite. Pe-atunci era la modă paleoastronautica.

— Nu ştiam că te interesează.

— Nimic din ceea ce e omenesc... Dar n-am pus niciodată aparatele de zbor şi războaiele „atomice” pe seama vizitatorilor extratereştri. Mai plauzibilă mi s-a părut existenţa civilizaţiilor anterioare, dispărute în urma unor cataclisme naturale sau...

S-a oprit, înfricoşat parcă de speculaţiile în care ar fi trebuit să se lanseze. Am îndrăznit eu:

— Şi presupui că am asistat la o astfel de dispariţie, transmisă în direct... Ai idee cam când s-ar fi putut petrece evenimentul?

Emil a început să-şi chinuie mustaţa între degete:

— Instalaţia nu e încă bine pusă la punct. Dar te asigur că armătura teoretică e fără fisură!

N-aveam de ce să mă îndoiesc. Am ascultat încă o dată înregistrarea, apoi Emil a luat caseta, făgăduindu-mi un duplicat (pe care nu l-am primit încă). A plecat, cerându-mi să-l ţin la curent cu mersul investigaţiei mele epistolare. Nu mi-a fost greu să o fac, dată fiind suita monotonă de răspunsuri negative, agrementată doar de cele câteva propuneri de a trimite şi prima parte a „interesantului scenariu”, în vederea unei eventuale colaborări...

N-am mai avut răbdare şi am deschis plicul portocaliu. Filmul al cărui subiect îl relatasem nu fusese transmis *„niciodată”* – cuvântul era subliniat – în Noua Zeelandă. Cercul se încheiase. Am ridicat receptorul şi am format numărul lui Emil.

— Ipoteza pare să se confirme, a spus el, calm, după ce a aflat vestea.

— Dacă sondajul vostru instrumental nu s-a oprit la jumătatea drumului...

— La jumătatea... Nu vrei să fii mai explicit?

— „Mergând destul de departe în viitor, se ajunge în ceea ce numim noi trecut”... Mi-e teamă că n-aţi mers destul de departe.

Emil a tăcut. Am aşezat, încet, receptorul în furcă. Priveam ecranul cenuşiu şi revedeam chipul destrămat, formele geometrice prefăcute într-o materie amorfă. Simţeam cum îmi dă târcoale demonul zădărniciei... Dar este viitorul un blestem irevocabil?

TIMP PENTRU DRAGOSTE

1

Maelstromul cosmic aspira substanţa unei stele apropiate, fragmente rătăcitoare de corpuri galactice, nori de gaz nebular – o imensă cascadă sfâşiată de exploziile razelor X şi gamma. Fluorescenţe stranii iluminau spectacolul acesta halucinant, pe care niciun ochi de terrian nu-l văzuse până atunci.

— Proiecţie gravitaţională! ceru Val, smulgându-se cu greu din încremenirea care-i stăpânea pe toţi cei din sala de comandă.

Un ochi de întuneric, în centrul unei reţele sinuoase de linii subţiri. Alte reţele înconjurau punctele strălucitoare ale aştrilor mai îndepărtaţi.

— Amplificare!

Ordinatorul reacţionă cu aceeaşi promptitudine. Liniile hărţilor gravitaţionale stelare se mişcară, lăsând să apară între ele spaţii albe. Cele din jurul petei întunecate rămaseră neclintite: forţa de atracţie a găurii negre era prea mare. O simţeau, de altfel, până în ultima fibră a trupurilor supuse unei suprasarcini aflate la limita rezistenţei umane.

— Să ne păstrăm calmul, spuse Flor, făcând să dispară imaginea neliniştitoare cu un gest care s-ar fi vrut energic, dar căpătă graţia şi lentoarea unei figuri de menuet. „Alcyone” s-a înscris pe o orbită funcţională.

— Şi vom putea să ne împotrivim colapsarului numai cu motoarele auxiliare? îl întrebă Alex, navigatorul.

— Ne aflăm, totuşi, la o distanţă respectabilă...

— Iar până ce vom repara propulsorul, vom studia pe viu efectele gravitaţiei hipertrofice, spuse Val, surescitat.

— Dacă-l vom repara, îi amendă entuziasmul doctoriţa Aeron.

Temperatura păru să scadă brusc în sala de comandă. Profesorul simţi că e cazul să intervină:

— Sper că lucrările nu vor întârzia doar pentru ca Val să-şi cerceteze monstrul în voie! Ţinta noastră e alta.

Cu câteva luni în urmă, radiotelescoapele de dincolo de Uranus captaseră semnale a căror periodicitate surprinsese lumea ştiinţifică. După usturătoarea lecţie a quasarilor, nimeni nu mai îndrăznise să sugereze posibilitatea unei emisiuni extraterestre artificiale. Dar savanţii au învăţat să-şi atingă ţelul şi pe căi ocolite. Cum „Alcyone” se pregătea să pornească într-o expediţie de rutină spre constelaţia Lebăda, consiliul Centrului Cosmic Mondial ceruse comandantului Flor să se apropie de sursa semnalelor, localizată în aceeaşi zonă galactică, la o distanţă de numai câţiva

parseci. Misiunea fiind confidenţială, echipajul fusese informat doar înainte de intrarea în hiperspaţiu. Prezenţa la bord a unor specialişti îmbarcaţi în ultima clipă îl făcuse însă pe Alex să intuiască adevărul:

— Un exobiolog celebru... O jună expertă în civilizaţiile antice... Un maestru al artelor plastice... S-ar zice că ne pregătim pentru o întâlnire cu Ceilalţi!...

Prezumtiva întâlnire fusese compromisă de o avarie a propulsorului fotonic, în urma căreia viteza crescuse vertiginos. La ieşirea din hiperspaţiu, se pomeniseră în preajma unei găuri negre.

2

Ştiau acum că „monstrul” fusese descoperit în a doua jumătate a secolului douăzeci şi că fusese botezat Lebăda X1, dar asta nu-i ajuta cu nimic la rezolvarea teribilei dileme. Avaria ar fi putut fi înlăturată în câteva zile, dacă grupul de intervenţie n-ar fi fost paralizat de câmpul gravitaţional. Încercările de a opera din interior dăduseră greş, iar Flor interzisese orice ieşire în spaţiu, acolo unde oamenii nu mai erau protejaţi de trupul astronavei. După o săptămână, lucrurile nu se clintiseră din punctul zero.

Activitatea nu încetase la bordul „Alcyonei”. Sten, responsabilul sistemelor de propulsie, căuta cu înfrigurare o soluţie. Val studia colapsarul în condiţii care nu aveau să se mai repete, poate, niciodată. Aeron urmărea, cu tot mai vizibilă îngrijorare, evoluţia stării fizice a membrilor expediţiei. Iar Odin reînvia pe pânză prăbuşirea cascadei tăcute, asistat de Diona. Chipul expertei în civilizaţiile antice – pomeţii proeminenţi, fruntea uşor boltită, ochii migdalaţi – se nălucea uneori sub irizările pastei şi ale acuarelei.

— Se pare că la bord se exercită şi alte atracţii în afara celei a câmpului gravitaţional...

Nimeni nu reacţionă la gluma nevinovată a Profesorului. Greutatea care-i apăsa le încetinise nu numai mişcările, ci şi gândurile. Renunţaseră să mai utilizeze cineciberul, simţind că le solicită prea mult spiritul de iniţiativă şi fantezia.

Odin şi Diona stăteau, ca de obicei în ultima vreme, alături. Nu se priveau, dar spaţiul dintre ei vibra de tensiunea unei comunicări secrete. Ca şi ceilalţi, se cufundaseră în contemplarea imaginilor de pe micile ecrane individuale. Imaginile Pământului pierdut undeva, în meandrele galaxiei.

— Trebuie să luăm o hotărâre, spuse Flor, ridicându-se încet din fotoliu.

Se întoarseră toţi spre el, aşteptând.

— Propulsorul nu poate fi reparat. Grupul de intervenţie a făcut tot ce era omeneşte posibil, dar...

Câteva clipe de linişte absolută.

— Există vreo altă soluţie? întrebă Profesorul.

Comandantul clătină din cap. Alex socoti că e dator să explice:

— Motoarele auxiliare nu pot crea câmpul de forţă cerut de navigaţia hiperspaţială.

— Şi nici impulsul necesar desprinderii de pe orbită, adăugă Sten. De altfel, vor mai funcţiona cel mult două săptămâni. Lupta cu monstrul solicită un consum uriaş de combustibil.

— Deci suntem condamnaţi, conchise Val. Păcat că nu pot să transmit rezultatele cercetărilor mele...

— Ne-ar putea fi utile aici, interveni Diona.

— Evident! Cunoaşterea parametrilor colapsarului ne va uşura ultimele clipe.

— Ironia nu dovedeşte neapărat tărie de caracter, spuse Flor fără să ridice glasul. Continuă, Diona.

— Mă gândeam... O idee nebunească, desigur... Ce-ar fi dacă am merge până la capăt?

— Abia ne-am lămurit că nu putem merge nicăieri.

— Aşteaptă, Alex! izbucni Val, brusc interesat. Să pătrundem în interiorul colapsarului, nu-i aşa, Diona? Să mergem până la capăt în explorarea acestei anomalii cosmice!

— Dar asta echivalează cu o sinucidere! se revoltă Sten.

— Şi peste două săptămâni, când motoarele vor înceta să funcţioneze?... În loc să ne lăsăm înghiţiţi fără împotrivire de pântecul ăsta nesătul, mai bine să folosim energia care ne-a rămas pentru un experiment unic.

— Tu ce spui, Aeron? întrebă Flor.

— Ca medic, nu pot accepta eutanasia. Adevărul este însă că nu numai motoarele sunt pe cale să se oprească. Nu ştiu dacă inimile noastre vor mai rezista două săptămâni.

— Dumneavoastră?

Profesorul îşi înclină fruntea, fără un cuvânt.

— Odin?

— Prefer moartea ca manifestare a liberului arbitru.

— De ce vorbiţi toţi despre moarte? protestă Diona. Poate că la capătul drumului ne aşteaptă o altă galaxie... sau un alt univers.

— Ideile astea trăsnite sunt vechi de un secol, spuse Flor. Dar ce mai avem de pierdut?

Alex calculă unghiul optim de coborâre. Iar Sten efectuă o ultimă verificare a motoarelor, pregătindu-le pentru posibilele variaţii de efort. Precauţiile se dovediră însă a fi inutile. Câmpul gravitaţional menţinu astronava, pe întregul parcurs, în centrul geometric al colapsarului. Cum uriaşele tensiuni dereglaseră nu numai instrumentele de măsură, ci şi capacitatea de a percepe curgerea timpului, cei de pe „Alcyone” n-aveau să ştie niciodată dacă traversarea durase o zi, un an, o secundă. Prinşi în turbionul unor stări nelămurite, asaltaţi de imagini reale sau născute din impactul gravitonilor cu ecranul sensibil al retinei, ei îşi priveau sfârşitul cu o stranie detaşare. La capătul drumului nu-i aştepta însă nefiinţa – şi nici o lume diferită de a lor. Aparatele, hărţile stelare, memoria ordinatorului şi a oamenilor, arătau că se află în punctul în care intraseră în hiperspaţiu, undeva dincolo de orbita lui Marte.

— Colapsarul a accelerat mişcarea „Alcyonei”, transformând-o într-un bumerang.

Metafora lui Val nu-i convinse pe specialişti. Iar Diona emise o ipoteză romantică:

— Şi dacă nici n-am început călătoria? Dacă totul n-a fost decât un vis, o halucinaţie colectivă?

— Un vis care a avariat grav propulsorul, mormăi Sten. Şi a consumat combustibil cât pentru o săptămână de funcţionare în regim maxim a motoarelor auxiliare...

— Sper că a rămas destul ca să ajungem acasă!

Zâmbetul Profesorului ascundea o uşoară nelinişte.

— Fiţi fără grijă, profesore, spuse Flor. Vom repara propulsorul, vom umple rezervoarele şi vom porni din nou în căutarea extratereştrilor. Dar, înainte de toate, să anunţăm că ne-am întors.

Încercările de a intra în legătură cu staţiile terestre şi lunare sau cu sateliţii de telecomunicaţii rămaseră însă fără rezultat. Val se întrebă cu voce tare dacă nu cumva antenele fuseseră scoase din funcţiune în urma trecerii „Alcyonei” prin tunelul gravitaţional.

— N-am recepţiona nici zgomotul de fond cosmic, îi răspunse Flor, răsucind o clipă butonul difuzorului.

— Atunci se petrece un lucru inexplicabil, reluă Val. Spaţiul ar trebui să fie saturat de semnale codificate, iar noi nu izbutim să prindem nici măcar o banală emisie radiofonică. Tăcerea asta...

Se opri, fulgerat de un gând pe care nu voia, nu putea să-l rostească. Şi nimeni nu avu curajul să o facă în locul lui.

Se apropiară – şi la tăcerea Pământului se adăugă întunericul. Strălucirile asupra cărora le întârzia privirea de fiecare dată când porneau în Cosmos dispăruseră. Planeta era cufundată în noaptea dinaintea civilizaţiei electrice.

— Războiul părea mai improbabil ca oricând, murmură Profesorul, cu ochii aţintiţi asupra ecranului panoramic, în căutarea unui semn care să-i confirme speranţa.

— Ceea ce nu exclude posibilitatea declanşării accidentale a unei conflagraţii, replică Odin. Atâta timp cât mai există arme...

4

Contoarele Geiger rămaseră mute: nivelul radiaţiei în atmosferă şi la sol era mult sub cel înregistrat la plecarea „Alcyonei". Nu avură răgazul necesar pentru a digera această nouă enigmă. Spaţioportul, construit la o distanţă prudentă de piramide, se volatilizase. Un fapt la fel de iritant ca tăcerea şi întunericul planetei. În căutarea unei explicaţii care să le satisfacă nevoia de logică, membrii expediţiei ar fi acceptat mai curând tabloul dezolant al instalaţiilor distruse sau abandonate.

Invizibilizară astronava şi hotărâră să cerceteze împrejurimile. În zori, magnetoplanul se desprinse din trupul „Alcyonei" şi începu să descrie o spirală tot mai largă. Zbura la mică înălţime, pentru a nu lăsa să se piardă niciun detaliu semnificativ. Dar nimic nu tulbura monotonia deşertului încă adormit.

— Priviţi! strigă deodată Val.

Videocamera magnetoplanului se orientase către piramide şi vârful celei mai înalte dintre ele reflecta orbitor razele soarelui nevăzut, pe ecranul panoramic din sala de comandă.

— Aur, constată Odin.

Analiza spectrală îi confirmă imediat aprecierea. Iar soarele care tăiase linia orizontului învăpăie şi crestele nemăsuratelor morminte ale lui Kefren şi Mikerinos.

— Ce spune experta noastră?

În loc să răspundă întrebării Profesorului, Diona îi ceru lui Flor să continue investigarea. Telecomanda trimise magnetoplanul să dea ocol Sfinxului. Un Sfinx cu chipul nemutilat de gloanţele victoriei lui Napoleon asupra mamelucilor. Profesorul reveni:

— Exista vreun proiect de restaurare, înaintea plecării noastre?

— Cine să cuteze o astfel de impietate? replică Diona. Cui i-ar da prin cap să întregească braţele Afroditei?...

— Şi eu gândesc la fel. Dar nu crezi că suntem condiţionaţi de aceste imagini – simbol? Alte inteligenţe şi sensibilităţi ar socoti poate firesc să

restabilească simetria iniţială... şi să îmbrace din nou în aur vârfurile piramidelor.

— Inteligenţe... nepământene? murmură Aeron.

— Am evitat până acum o discuţie neplăcută, spuse Val. Tăcerea şi întunericul s-ar fi putut datora nebuniei noastre – dar nivelul scăzut al radioactivităţii exclude această ipoteză. Iar dispariţia fără urme a spaţioportului...

Odin îl întrerupse, aproape cu violenţă:

— De ce să se comporte nişte fiinţe evoluate ca agresorii extratereştri dintr-un vechi film de duzină?

Val ridică din umeri:

— Dacă ai o altă explicaţie...

— Abia am început cercetările, interveni Flor, cu grija lui obsedantă de a preveni orice dispută. Ne lipsesc datele necesare pentru a construi un scenariu plauzibil.

Diona îşi scutură coama roşcată:

— Scenariul există. Mai e nevoie de o confirmare.

5

Sunetele trompetei spărgeau văzduhul, potenţate de bătăile ritmice ale tobei. În urma trompetistului păşea purtătorul unui vas din care urcau volute de fum. Flor activă senzorii magnetoplanului şi în sala de comandă se insinuă mirosul aromat de tămâie. Se ivi un nou personaj, purtând doar o bucată de piele de leopard în jurul coapselor.

— Ce-i mascarada asta? izbucni Sten.

— Aş fi vrut să fie o mascaradă, Sten, spuse Diona. Pentru dumneata... şi pentru ceilalţi.

În centrul procesiunii, trei corăbii, trei simulacre de corăbii navigând pe umerii unor bărbaţi cu trăsături ascetice. În urma celei dintâi, un adolescent cu o coroană dublă, susţinută de o fâşie de pânză albă cu dungi roşii, prinsă în jurul gâtului. În urma celei de-a doua, o femeie în vârstă, arsă de soare. Iar lângă ea... Tânăra femeie încununată cu o diademă din care se înălţa un cap de şarpe avea pometţii proeminenţi, fruntea uşor boltită, ochii migdalaţi. Dacă Diona nu s-ar fi aflat în sala de comandă...

— Acum ştim ce s-a întâmplat, spuse Flor, cu faţa golită de sânge. Poate că experta noastră ne va lămuri şi *unde* ne aflăm. Mai exact, *când*.

— Adolescentul pare să fie Amenofis al IV-lea, iar cele două femei – mama lui, Tiyi şi soţia, Nefertiti. Un faraon din cea de-a XVIII-a dinastie. N-a ieşit din cuvântul preoţilor lui Amon, a murit înainte de a împlini 30 de ani şi n-a lăsat nicio urmă în istoria Egiptului antic.

— Sunt convins că ai fi preferat epoca lui Ramses al II-lea. Dar situaţia noastră ar fi fost aceeaşi.

Cuvintele Profesorului îi făcură să-şi dea brusc seama că sunt nu spectatorii la adăpost de primejdii, ci actorii unei drame ameninţând să se transforme în tragedie. Dacă „Alcyone” ar fi eşuat pe o planetă oarecare, ar fi existat şansa înlăturării cu forţe proprii a avariei sau aceea de a fi descoperiţi de o altă astronavă. Dar aici, în secolul XIV înaintea erei noastre... Unde să se ducă? Şi cine să-i caute?

— Peste vreo trei mii patru sute de ani – spuse Odin, melancolic – un arheolog, sau un turist curios, va descoperi sub nisipuri o carcasă de metal inoxidabil. Iar visătorii vor crede că deţin în sfârşit dovada incontestabilă a unei vizite extraterestre.

— Să nu ne resemnăm atât de repede, replică Val. Cam cât ar dura reparaţia propulsorului?

Îl priviră fără să înţeleagă. Comandantul răspunse, maşinal:

— Două, trei săptămâni.

Astrofizicianul se întoarse către Alex:

— Putem ajunge iar în preajma colapsarului?

— Ruta e înscrisă în memoria ordinatorului, ca şi cuantumul vitezei suplimentare datorate avariei. Dar nu văd...

— E foarte simplu, îl întrerupse Val. Singura şansă – o şansă evident ipotetică – de a ne întoarce în timpul nostru este de a trece încă o dată prin tunelul gravitaţional.

— Şi dacă nimerim în terţiar, sau în paleozoic? interveni Aeron. Aici ne aflăm, totuşi, într-o arie de supravieţuire!...

— Datele problemei sunt, într-adevăr, altele. Atunci am riscat pentru că deznodământul era oricum inevitabil. Acum putem căuta un loc izolat unde să ne stingem în linişte, beneficiind de confortul relativ pe care ni-l oferă „Alcyone”. Sau putem să rămânem aici şi să-i facem pe îndepărtaţii noştri strămoşi să creadă că zeii au coborât pe Pământ. Cu toate că nu mă văd în chip de Thot... sau Horus...

Diona nu păru să guste poantele lui Val:

— Problema cu adevărat serioasă e alta. Dincolo de splendoarea templelor şi a piramidelor se află intoleranţa religioasă, dispreţul faţă de viaţa omenească, sclavia... Am putea noi admite toate acestea? Şi dacă nu le-am admite...

— Normele noastre de conduită ne interzic să ne implicăm în destinele unei alte civilizaţii, aminti Flor. Şi aceasta *este* o altă civilizaţie!...

— Prea multă filosofie, decretă Sten. Ce facem cu propulsorul?

— Începi imediat lucrul, răspunse Flor. Sper că nu e nimeni de altă părere...

— Dacă asta înseamnă că aţi acceptat propunerea lui Val, eu mă abţin, declară Aeron. Nu pot fi de acord să ne periclităm viaţa, atâta vreme cât nu suntem obligaţi să o facem.

— N-am luat încă nicio hotărâre, o linişti Flor. Mi se pare însă firesc să ne asigurăm libertatea de mişcare.

6

Diona nu lăsă să se irosească incredibila şansă pe care i-o oferise accidentul temporal. În fiecare dimineaţă, pornea spre capitala Egiptului de Sus, pentru a confrunta realitatea cu mărturiile vestigiilor de piatră şi ale foilor de papirus. Refuzase cu fermă delicateţe să fie însoţită de Odin:

— Prezenţa ta m-ar distrage. Şi e o lume cu care n-am să mă mai întâlnesc niciodată. Sunt sigură că artistul din tine mă înţelege...

Odin se resemnase. O ajuta să se instaleze în cabina magnetoplanului, îi reamintea că, dacă e atacată, trebuie să folosească paralizorul şi începea să aştepte, mutându-şi şevaletul după soare, ca să prindă pe pânză toate răsfrângerile luminii în învelişul neted al piramidelor. Diona se întorcea cu ochii scânteind de atâtea revelaţii şi se instala în faţa ecranului din clubul astronavei, unde se aflau totdeauna şi alţi câţiva membri ai expediţiei, cuceriţi de neobosita ei fervoare. Interesul lor se datora şi faptului că imaginile înregistrate de la bordul magnetoplanului, planând nevăzut şi neauzit deasupra metropolei, erau altele decât cele din cărţile de istorie şi din albumele de artă. Personajele şi scenele bidimensionale, zugrăvite sau incizate potrivit stilului hieratic, dobândeau relieful şi neastâmpărul vieţii. În portul gemând de corăbii, hamalii descărcau blocuri de piatră aduse de la Assuan, butoaie cu vin dulce de Chios, fructe siriene, turme de vite din Egiptul de Jos. Pe străzile înguste şi întortocheate, vânzătorii de peşte îşi lăudau marfa cu strigăte guturale. Iar femeile din haremurile nobililor şi ale bogătaşilor trândăveau pe acoperişurile plate ale caselor elegante. De câteva ori apăru şi Nefertiti, pe care videocamera părea să o fi căutat cu insistenţă. Se plimba prin luxuriantele grădini ale palatului de pe celălalt ţărm al Nilului, plutea în corabia regală pe marele lac artificial construit de Amenofis al III-lea pentru Tiyi, gonea pe nisipul fin al deşertului în carul ei cizelat ca o bijuterie. Cercetată mai îndeaproape şi mai îndelung, asemănarea ei cu Diona se dovedea a fi aceea a două surori gemene.

— Şi vocile? întrebă în timpul unei proiecţii Alex, care-şi muta privirile din sală pe ecran, neputându-se hotărî să accepte miracolul.

Cu ajutorul microfoanelor unidirecţionale, Diona captase şi glasul lui Nefertiti. Făcu să se audă câteva fraze, apoi le repetă – şi fu ca şi cum banda ar fi fost reluată de la capăt.

— Fantastic! se entuziasmă Val. Să redai întocmai sunetele unei limbi pe care o cunoşti doar în forma ei scrisă!...

Diona schiţă un zâmbet:

— Am învăţat să vorbesc această limbă în facultate, graţie paleofonului Proca.

— Paleofonul?...

— Am să-ţi explic altădată, Alex. Acum sunt prea obosită.

Dar nu mai găsi timp pentru explicaţii. Pe măsură ce înlăturarea avariilor se apropia de sfârşit, Diona se întorcea tot mai târziu din explorările ei cotidiene. Renunţase la popasul de seară şi se retrăgea imediat după cină. Iar înregistrările umpluseră câteva rafturi din videoteca astronavei.

— Sunt pentru Institutul mondial de arheologie, declarase ea, la ultima proiecţie. Dacă mi se întâmplă ceva...

— Ce să ţi se întâmple? sărise imediat Odin. Ai avut neplăceri cu magnetoplanul? Să-l rugăm pe Sten să...

Diona îl întrerupse mângâindu-l uşor pe obraz, un gest pe care nu-l mai făcuse de faţă cu alţii:

— Ai uitat că ne pregătim pentru un nou salt în hiperspaţiu? Şi pentru o nouă trecere prin tunelul gravitaţional?...

— Atunci vom fi împreună, răspunse Odin, ca şi cum asta ar fi exclus orice primejdie.

Decolarea fu hotărâtă pentru 26 martie, seara. Ziua şi luna nu aveau nicio legătură cu datele calendaristice ale Egiptului antic. Iar seara... Era de dorit ca, după dezactivarea câmpului invizibilizării, nimeni să nu asiste la ridicarea spre cer a „Alcyonei”, pentru a nu adăuga o zeitate factice unei galerii şi aşa destul de bogate.

Magnetoplanul se întoarse cu jumătate de ceas înaintea orei stabilite, dar trapa nu se deschise. Odin acţionă dispozitivul exterior de siguranţă. În cabină, Diona zăcea nemişcată.

Aeron diagnostică o comă provocată de o doză masivă de radiaţii paralizante.

— Pretinzi că a încercat să se sinucidă?

— Nu pretind nimic, Odin. Constat... Dar unde e paralul?

Teaca metalică era goală. Căutară zadarnic arma în cabină.

— Înseamnă că altcineva a tras, conchise Odin. Diona a ieşit din magnetoplan, a fost atacată pe neaşteptate şi...

Se strânseseră toţi în anticamera blocului medical. Flor clătină din cap, cu neîncredere:

— Atacatorul ar fi trebuit să cunoască modul de funcţionare aparatului, apoi a dispozitivului de siguranţă...

— Cabina rămăsese poate deschisă, sugeră Profesorul.

— Şi pilotul automat? interveni Sten. Cine ar fi fost capabil să-l programeze pentru întoarcerea la astronavă?

Nu răspunse nimeni, fiindcă nu exista niciun răspuns.

— Să nu lăsăm nepedepsită această agresiune! reveni Odin, ignorând schimbul de replici. Vom întârzia plecarea cu o zi sau două, dar...

— Uiţi unde ne aflăm, replică Val. Să presupunem că există un agresor. Vrei să-l hăituim pe străzile oraşului? Şi, dacă-l prindem, să-l încarcerăm la bordul „Alcyonei", ca să fie judecat peste trei mii patru sute de ani? Un supus al lui Amenofis al IV-lea la Curtea internaţională de justiţie!...

— Nu mă interesează paradoxurile juridice, declară Aeron. Dacă vrem s-o salvăm pe Diona, trebuie să ajungem cât mai curând în timpul nostru. Cu mijloacele de care dispun aici, voi izbuti cel mult să întârzii procesul letal.

7

Când putu în sfârşit să vorbească, pacienta articulă câteva cuvinte într-o limbă necunoscută. Odin, care-i era mereu în preajmă, recunoscu sunetele guturale înregistrate în Egiptul lui Amenofis. Neurologii presupuseră că radiaţiile paralizante afectaseră selectiv centrii memoriei, lăsând intactă doar zona îngustă a unora dintre cunoştinţele dobândite în facultate. Pierderile nu se limitau la domeniul comunicării verbale. Diona nu-i recunoscuse pe companionii ei de pe „Alcyone" şi cele mai banale obiecte – termometru, ceas, radio, televizor – îi trezeau o spaimă de neînţeles. Părea să se simtă bine doar în marele parc al sanatoriului. Se aşeza pe marginea bazinului şi privea ore întregi săgetările multicolore ale peştilor din mările sudului.

Îndată ce medicii socotiră că pacienta e în afară de pericol, Odin sugeră să fie confruntată cu fostul său şef de catedră. Avizat în legătură cu fixaţia lingvistică a celei mai strălucite dintre colaboratoarele sale, egiptologul o abordă în idiomul Noului Imperiu. După un ceas, febril şi contrariat, le spuse medicilor şi lui Odin că partenera lui de dialog pretindea, cu o avalanşă de fapte şi detalii, că este Marea soţie regală a unui faraon din a XVIII-a dinastie.

— Fapte şi detalii inedite? se interesă cineva.

— În parte, da. Şi corespunzând tabloului general al epocii, aşa cum îl cunoaştem.

— Pentru că Diona cunoaşte nemijlocit această epocă! interveni Odin.

— Ceea ce explică transferul de personalitate, conchise directorul sanatoriului.

Oaspetele nu părea convins:

— De ce nu reacţionează atunci la celebrul nume al pretinsului ei soţ?

— Celebru? se miră Odin. Diona spunea că n-a lăsat nicio urmă în istorie.

Mirarea se dovedi a fi contagioasă:

— Nicio urmă? Akhenaton?

— Aud prima oară acest nume.

În cabinet se stârni rumoare. Iar egiptologul îl privi pe Odin cu un amestec de neîncredere şi iritare, înainte de a-şi lua rămas bun de la ceilalţi, cerându-i directorului să-l înştiinţeze dacă se va ivi o ameliorare în starea Dionei.

Îndată ce se întoarse în camera de hotel, Odin solicită computerului central informaţii despre Akhenaton. Pe ecranul terminalului începură să se înşire propoziţii şi fraze:

„Akhenaton = Cel iubit de Aton (1376–1347), nume luat de Amenofis al IV-lea în cel de-al cincilea an de domnie (1359).

Sub influenţa hotărâtoare a soţiei sale, Nefertiti=Frumoasa care a venit, s-a eliberat de tutela preoţilor lui Amon şi a înlocuit politeismul cu credinţa într-un singur zeu, Aton, personificare a discului solar. (Vezi *Marele Imn al lui Aton*.)

Noua religie a dus la înlăturarea statuilor din temple, suprimarea sacrificiilor umane, abolirea pedepsei cu moartea, o atitudine tolerantă faţă de alte ţări şi popoare.

Pentru a sublinia ruptura cu vechiul cult şi slujitorii lui, a construit o nouă capitală a Egiptului, Akhetaton (astăzi El-Amarna), între Memfis şi Teba.

În ultimii ani ai domniei şi ai vieţii s-a despărţit de Nefertiti, din motive încă neclare.

După moartea lui, a fost reinstaurat politeismul.

Referinţe în lucrările arheologilor Richard Lepsius, Gaston Maspéro, Hugo Winckler, Henri Chevrier, William Stevenson Smith etc.”

Odin închise aparatul, medită câteva minute şi formă indicatorul Centrului Cosmic Mondial pe cadranul viziofonului-brăţară.

8

În vâltoarea emoţiilor pricinuite de accidentul neelucidat, nimeni nu se mai gândise la înregistrarea din ziua aceea. Odin scoase caseta din complexul video al magnetoplanului, străbătu culoarele pustii ale „Alcyonei” şi intră în clubul astronavei, acolo unde, cu câteva luni în urmă, se adunau

membrii expediţiei, pentru ritualul proiecţiilor de seară. Introduse caseta în aparat şi se aşeză la locul ştiut. În aerul încăperii stăruia parcă mireasma părului Dionei.

Deşertul luminat pieziş de soarele înclinat spre apus. Un car uşor, cu două roţi, urmărit de un taur sălbatic. În car, Nefertiti îndemnându-şi caii la goană. Imaginea se măreşte: magnetoplanul se apropie. Caii se sperie şi sar, răsturnând carul. Nefertiti cade pe nisip. Nu pare rănită, dar taurul a ajuns la câţiva paşi. Când e gata să o ia în coarne, împietreşte izbit de jetul nevăzut al aparatului. Radiaţiile au atins-o şi pe Nefertiti. Diona intră în cadru, îngenunchind lângă trupul paralizat. Ezită. Se hotărăşte. Îşi scoate veşmintele, rămânând câteva clipe ca un vis de marmură în razele asfinţitului, şi le schimbă cu cele ale tinerei regine. O îmbracă apoi în combinezonul spaţial şi se îndreaptă, cu ea în braţe, spre obiectiv. Dispare un timp. Se întoarce singură, plutind în rochia amplă. A păstrat aparatul. Se apropie de carul răsturnat... Imaginea se roteşte brusc: magnetoplanul a decolat şi a pornit spre „Alcyone”.

9

Din raportul comandantului „Alcyonei”:

„Conform celor stabilite anterior, am ieşit din hiperspaţiu în preajma colapsarului Lebăda X1, şi ne-am înscris pe o orbită funcţională, pentru verificarea datelor obţinute de astrofizicianul Val. În a treia zi, Odin s-a îmbarcat pe o navetă de lung parcurs, fără ştirea mea sau a vreunui alt membru al echipajului şi s-a desprins de astronavă. Mi-a cerut prin viziofon să transmit directorului Sanatoriului de recuperare neuropsihică al Centrului Cosmic Mondial că pacienta *nu este Diona,* pe care el însuşi speră s-o regăsească în curând. Am încercat să-l conving să renunţe la o tentativă cu şanse minime de succes, date fiind improbabilitatea reproducerii întocmai a parametrilor călătoriei în trecut şi neputinţa adaptării la condiţiile locale. Mi-a răspuns că mizează pe constanţa efectelor gravitaţionale. Cât despre adaptare, a memorat hipnopedic suma cunoştinţelor existente în legătură cu epoca lui Akhenaton şi a învăţat limba resuscitată din pulberea veacurilor. Apoi legătura s-a întrerupt şi naveta a pătruns în interiorul colapsarului.”

10

A sosit timpul să lepăd vălul ficţiunii, cu care am acoperit până acum întâmplările prea adevărate trăite de mine sau ştiute de la martori mai presus de orice bănuială. Întâmplări, îmi dau seama prea bine, greu de crezut. Uneori mă întreb chiar dacă nu sunt rodul unui acces de imaginaţie

al creierului meu supus prea adesea tensiunilor rătăcirii prin labirinturile hiperspaţiului. Atunci mă urc în magnetoplanul de pe terasa micului meu apartament de astronaut singuratic şi zbor să privesc bustul policrom al Dionei. Ghidul muzeului, tratatele de arheologie şi biografiile romanţate susţin că a fost descoperit de Ludwig Borchardt, la 6 decembrie 1912. Dar eu ţin minte că în locul acela se afla, înaintea aventurii noastre, o statuetă a zeiţei Isis. Bustul şi alte înfăţişări ale Dionei, ivite, pentru mine, peste noapte, înseamnă că Odin a ajuns acolo unde voia să ajungă.

Istoria, istoria de două ori schimbată, vorbeşte despre rolul jucat de Nefertiti în efemerul triumf al utopiei solare şi despre devoţiunea cu care marele sculptor Tutmosis a săpat chipul reginei în lut, în ghips şi în piatră. Iar eu revăd ochii Dionei, când vorbea despre reversul splendorilor Egiptului antic şi ochii lui Odin, când trăsăturile Dionei se năluceau în prăbuşirea cascadei tăcute. Şi îmi spun că atâta timp cât dragostea va schimba lumea, fie şi pentru o clipă, cât va zămisli frumuseţi nepieritoare, specia noastră merită să dureze şi să înfrunte nepăsătoarele stele.

Flor

CEA MAI BUNĂ DINTRE LUMI

Întins pe masa complexului neurochirurgical, astronautul părea mai înalt decât şi-l amintea profesorul din fotoreliefuri şi din emisiunile tridimensionale. Hipotermia îndelungată făcuse ca trupul lui să dobândească răceala marmorei. Umbre viorii îi subliniau pometţii şi pleoapele închise.

„Cum sunt ochii lui? Parcă albaştri...”

Profesorul aşteptă, răbdător, ca asistenta să-i fixeze lentilele de contact şi se apropie de complex. Îndoielile de care fusese stăpânit se risipiră brusc. Trebuia să aibă încredere în experienţa lui, în echipa cu care lucra, în aparatele incapabile să greşească, dacă erau programate fără greş.

Asistentul întoarse un comutator şi lumina scăzu, treptat. Masa dreptunghiulară pivotă pe axul său, până aproape de verticală. S-ar fi zis că astronautul n-are de făcut decât un gest pentru a se elibera de legăturile magnetice şi a păşi pe podea.

— Acum, spuse profesorul.

Un fascicol de scântei verzui începu să danseze pe ecranul complexului neurochirurgical. Mărite de lentilele de contact, detaliile se precizară. Profesorul modifică de câteva ori unghiul de observaţie, căutând varianta optimă. Era o ultimă verificare, menită să prevină orice fisură în diagnosticul neurociberului, care decelase leziuni profunde în zona parietalului stâng.

Irigată artificial în cuva transparentă, materia cerebrală menită să înlocuiască porţiunile distruse era pregătită pentru transplant. Profesorul privi încă o dată chipul a cărui paloare se accentuase, în lumina verzuie pulsând pe ecran. Astfel de experienţe nu fuseseră practicate decât pe animale, fără să fie încununate totdeauna de succes. Ar mai fi fost necesare cel puţin câteva luni de cercetări intense. Câteva luni...

Astronautul părea cufundat într-un somn adânc, reparator. Dar inima lui nu mai bătea decât pentru instrumentele ultrasensibile de care era înconjurat. Moartea clinică putea să se transforme în orice clipă într-un fenomen ireversibil.

— Totul e pregătit, spuse asistentul, încet. Dacă vreţi...

Fără să răspundă, profesorul îşi puse mănuşile bio-electronice şi fixă, atent, imaginea de pe ecran. O uşoară presiune a degetelor – şi trepanul strălucitor se apropie de craniul zdrobit.

*

Convalescenţa dura mai mult decât ar fi fost firesc. Şocul post-operator fusese suportat în bune condiţii, transplantul reuşise peste aşteptări, obrajii îşi recăpătaseră culoarea, dar starea generală a pacientului rămânea îngrijorătoare. După ce se întremase puţin, ceruse hârtie, stilou, un dictafon. Le abandonase însă foarte repede. Acum stătea tot timpul culcat, cu ochii în tavan, în camera lui cu storurile trase. Mânca puţin şi fără poftă, refuza tonicele şi se împotrivea oricăror tratamente speciale.

După două săptămâni, profesorul veni să-l vadă la o oră neobişnuită, fără cortegiul de halate albe care-l însoţea de obicei. Se lăsă să cadă pe fotoliul de lângă pat, îşi tamponă fruntea transpirată cu o batistă minusculă şi spuse, ca şi cum ar fi continuat o discuţie începută mai de mult:

— Cât despre povestea asta cu „noua eră glaciară”...

Astronautul nu păru să-l audă.

— Treizeci şi patru de grade la umbră, reluă profesorul. Şi mâine...

— Ce vreţi, de fapt? îl întrerupse astronautul, fără să-şi schimbe poziţia.

— Să te cert, răspunse profesorul, pe cu totul alt ton.

— E dreptul dumneavoastră. Vă datorez viaţa... cu toate că nu v-am cerut-o.

Profesorul se instală mai comod în fotoliu:

— N-ai să reuşeşti să mă enervezi.

— Puţin îmi pasă de nervii dumneavoastră! izbucni astronautul, ridicându-se în coate cu o mişcare bruscă.

— N-aş putea spune acelaşi lucru, în ceea ce te priveşte, replică profesorul, cu un zâmbet pierdut în hăţişul cutelor fine din colţurile gurii.

— Evident! Nu sunt eu temerarul explorator galactic, descoperitorul a cinci planete?

— Pentru mine eşti în primul rând un om care nu vrea să se vindece... Asistentul meu e convins că apatia dumitale se datorează unei leziuni ascunse. Eu cred însă...

— Mi s-a făcut somn, declară astronautul, întorcându-se cu faţa la perete.

„E vina mea”, îşi spuse profesorul şi schimbă tactica:

— Bine. Renunţ. Aş fi vrut să pot comunica reporterilor, în sfârşit...

Astronautul căzu în cursă:

— Nu vreau să am de-a face cu aceşti vânători de senzaţii!

Profesorul scoase din buzunarul hainei un videocas minuscul:

— Ei sunt de altă părere.

Niciun răspuns. Puse aparatul pe marginea patului şi se ridică, oftând:

— Trebuie să mai văd un pacient. Mă întorc într-un sfert de oră.

*

Videocasul zăcea în acelaşi loc şi astronautul părea să nu-şi fi schimbat poziţia. Ochiul atent al profesorului descoperi însă că înregistrarea fusese proiectată până la capăt.

— În curând va ploua, spuse profesorul, deschizând larg fereastra dinspre parc. Ploaia mi-a inspirat odinioară primele poeme şi tot ei îi datorez reumatismul de care distinşii mei colegi nu izbutesc să mă lecuiască. Vina îmi aparţine: acum treizeci de ani, într-o excursie pe Venus...

— N-aveţi nimic mai bun de făcut, decât să-mi povestiţi viaţa dumneavoastră? mormăi astronautul.

— Aş avea... dacă ai vrea să mă ajuţi...

— Înţeleg, râse astronautul – un râs aspru, lipsit de orice mlădiere. E vorba de succesul deplin al operaţiei... Uneori am impresia că sunt monstrul lui Frankenstein, claustrat voluntar în camera asta confortabilă...

Profesorul ripostă, calm:

— Ai putea să mă compari şi cu creatorii de monştri din evul mediu... Schilodeau copiii şi-i trimiteau să cerşească pe străzi, sau îi expuneau prin bâlciuri... Era o meserie bănoasă.

Astronautul se apropie încet şi se aşeză pe pervaz.

— N-am vrut să vă jignesc, spuse el, cu o voce uscată. Complexul meu de inutilitate...

— Inutilitate?...

— Bănuiesc că-mi cunoaşteţi biografia... în scopuri terapeutice, desigur. Ştiţi deci că m-am născut la bordul unei astronave pornite să exploreze un sistem solar din această margine a Galaxiei. Era încă epoca eroică a cuceririi spaţiului. Drumul dus-întors a durat aproape douăzeci de ani, cu o scurtă escală pe o planetă inospitalieră. Două decenii de gravitaţie redusă... M-am adaptat cu uşurinţă, neavând săpată în fiecare fibră amintirea experienţei terestre. Ceilalţi erau la a nu ştiu câta expediţie şi se obişnuiseră. Căpătasem toţi un fel de nou simţ al echilibrului, mai apropiat de cel al făpturilor acvatice.

Epoca eroică... Duşmanul cel mai cumplit al astronauţilor nu erau meteoriţii sau radiaţiile penetrante, ci inactivitatea. Echipajul mânca, dormea, veghea în faţa tablourilor de control... Astronava dispunea de o bibliotecă, o filmotecă, o sală de sport miniaturală... Ne omoram însă timpul mai ales discutând.

Veteranii spaţiului, uriaşi taciturni cu chipul şi inima de piatră... Nimic mai neadevărat! Îi ascultam ore întregi evocând, fiecare, steaua *lui,* planeta *lui,* aventura *lui* fără egal. Stăteam în faţa cineciberului, devorând imaginile tridimensionale, sunetele şi miresmele acestor lumi risipite în Cosmos. Nu

pierdeam un cuvânt din comentarii: „O pădure de cristale sângerii – forma de viaţă dominantă de pe planeta stelei duble 61 Lebăda... În jungla asta l-am salvat pe medicul expediţiei. Plantele carnivore se înclinau spre el; am scos radiantul şi... De şaisprezece ori volumul lui Jupiter! Abia am izbutit să decolăm...”

Vorbeau şi despre Pământ, cu o nostalgie pe care nu reuşeam, nu reuşesc să mi-o explic. Ce poate oferi Pământul setei noastre de necunoscut?...

Profesorul îşi drese glasul, dar astronautul îl opri, cu un gest:

— Ştiu ce vreţi să spuneţi: leagănul omenirii, patria unică, focarul civilizaţiei solare... De acord, dar cum să mă obişnuiesc cu gândul că Aventura, cu A mare, înseamnă aici o excursie pe Venus?... Şi nu e doar o aluzie la reumatismul dumneavoastră!

Aşteptam, aşadar, fără emoţie, prima mea întâlnire cu cea de-a treia planetă. Apariţia neaşteptată a unui roi de meteoriţi între orbitele lui Saturn şi Jupiter ne-a obligat să cheltuim o mare cantitate de carburant. Drept urmare, deceleraţia a fost mai scurtă şi mai brutală. Mama n-a rezistat...

Am intrat la Institutul de Astronautică, mereu stânjenit de greutatea propriului meu trup. Mi-am dat examenele şi am obţinut un post de stagiar pe o astronavă care pleca spre Beta Centauri. Tata era navigatorul expediţiei. Am părăsit Pământul fără nicio strângere de inimă.

— Dar toate astea erau... începu profesorul.

— Nu mă întrerupeţi! Dacă mă opresc, n-am să mai am curajul să continui...

De fapt, restul vă e cunoscut. Am explorat Galaxia pe o rază de câteva zeci de ani-lumină, descoperind cinci planete. Compensatorul efectului Doppler, pe care l-am brevetat înainte de a porni în penultima călătorie, a fost introdus la bordul astronavelor fotonice. Lucram la un proiect privind crearea condiţiilor de viaţă terestre pe alte corpuri cereşti...

Toate acestea mi se par acum ca titlurile unor cărţi cu filele albe. Nu-mi mai amintesc nimic. Coordonatele celor cinci planete, principiul compensatorului, proiectul... Nimic! Am uitat până şi abeceul zborului cosmic. Mi-am stors creierii ore întregi ca să regăsesc câteva rudimente de astronomie...

Accidentul ăsta blestemat!... Ar trebui s-o iau de la capăt şi nu mai pot, profesore, înţelegeţi? Nu mai am nici timp, nici răbdare...

Ştiu că mi-aş putea găsi un rost pe Pământ, că aş fi primit oriunde cu braţele deschise... După o reciclare de şase luni, aş fi în stare, ştiu eu? să lucrez într-o seră hidroponică sau chiar într-o staţie de dirijare a climei...

Nu, profesore, perspectiva asta nu mă încântă. Imaginaţi-vă propriile dumneavoastră reacţii dacă aţi uita dintr-odată tot ceea ce ţine de

profesiunea pe care o practicaţi. Şi tot n-ar fi acelaşi lucru! Aveţi un cămin, o familie... Sunteţi un pământean. Pe când eu...

Astronautul tăcu, ascultând geamătul copacilor biciuiţi de vânt. Apoi se întoarse către profesor:

— Asta-i tot. Acum puteţi să mă certaţi.

*

Clădirea Centrului de Explorări Galactice părea să reverse într-un torent continuu razele absorbite în timpul zilei. Ca un imens fluture negru atras de lumină, graviplanul ateriză pe terasa superioară. Profesorul ieşi din cabină şi se îndreptă spre biroul directorului.

— Poftiţi, vă rog! Sunteţi aşteptat.

Străbătând anticamera, profesorul aprecie amuzat inflexiunile de contraltă ale vocii secretarei-robot. „Directorul trebuie să fie meloman...”

Directorul era, în orice caz, un om foarte ocupat. Urmărind conferinţa de presă a unei expediţii revenite din sistemul Aldebaran, dicta în acelaşi timp o fonogramă către Consiliul Solar şi răsfoia un teanc de dosare care purtau semnul fosforescent al Centrului. „Atenţie distributivă. Exemplul clasic era un general din Era Diviziunii... Cum naiba îl chema?”

Directorul închise televizorul, îşi întrerupse dictarea, puse dosarele pe birou şi îi ceru secretarei să înregistreze toate apelurile. Apoi se întoarse către vizitatorul său:

— Ei, cum îi merge?

Ascultă relatarea profesorului, înnegurându-se treptat şi izbucni:

— Trebuie să facem ceva! Puteţi dispune de toate resursele Centrului. Îi datorăm prea mult ca să...

Profesorul îl opri, cu un gest obosit:

— Nu pot să-i redau memoria.

— Să căutăm o soluţie!...

După două ore, secretara îl convocă în biroul directorului pe unul dintre colaboratorii Centrului.

*

Era tânăr, plăpând şi atât de intimidat de faima interlocutorului său, încât începuse să gângăvească în timp ce-şi formula propunerea. Acum aştepta un răspuns, urmărind cu un ochi neliniştit arabescurile descrise de astronaut în necontenitul său du-te-vino prin încăpere. Convalescentul se opri brusc în faţa lui:

— Îţi mulţumesc că te-ai gândit la mine! Din păcate, starea sănătăţii nu-mi îngăduie să primesc.

— Profesorul spune... îndrăzni tânărul, roşind.

— Profesorul nu ţi-a spus tot! îl întrerupse astronautul, reluând, după câteva clipe: Sau poate că...

Luă tăcerea celuilalt drept încuviinţare.

— Atunci înţelegi de ce nu pot să accept. Ai nevoie de un coechipier, nu de un lest. N-aş fi în stare nici măcar să interpretez corect cifrele de pe ecranele tabloului de comandă.

Tânărul clătină din cap:

— Am început să lucrez la proiectul pe care vi l-am expus după ce am citit biografia dumneavoastră. Nu vreau un alt însoţitor. Şi profesorul spunea...

Se opri, ezitând.

— Spunea? repetă astronautul.

— Se pare că există o şansă... La nouă zecimi din viteza luminii, s-ar putea să suferiţi un şoc mnemonic. Şi atunci...

*

Pe ecranul semicircular unduiau neverosimile draperii de lumină. Culorile vibrau, se topeau una într-alta, explodau în torente de flăcări, în jerbe scânteietoare. Fascinat, astronautul privea spectacolul acesta pe care nu-l mai întâlnise în peregrinările lui cosmice.

— Ne apropiem de Lalande 21 183, anunţă tânărul, aplecat asupra hărţii galactice. Planeta gravitează la circa 0,132 unităţi astronomice de astru. Masă relativă: 0,06. Perioada de revoluţie: 14 ani.

Astronautul privea, fascinat, reverberaţiile luminii în pulberea stelară.

*

Rezultatul analizei era favorabil: atmosfera nu conţinea elemente nocive. Abandonaseră deci spaţiandrele, îmbrăcând costumele de vilen – ignifuge, elastice, mai rezistente ca oţelul.

Planeta părea cuprinsă de o adevărată frenezie vegetală: ierburi crescute nemăsurat, liane, plante căţărătoare cu rădăcini aeriene, arbori împletindu-şi coroanele într-o boltă fără sfârşit.

Îşi croiau cu greu drum spre fluviul pe care-l zăriseră de la înălţime. În jurul lor, totul fremăta de o viaţă ascunsă, ghicită doar în foşnetul frunzişului luxuriant.

Fluviul!... O pânză cenuşie lunecând către un ocean neştiut.

Astronautul se apropie de mal. Un pas. Încă unul...

Tânărul îl apucă de braţ în ultima clipă: la picioarele lor, arcuirea ierbii nu mai acoperea decât golul.

— Crezi că e vreo primejdie?

Tânărul ridică din umeri, luă de jos o creangă uscată şi o aruncă spre apa cu reflexe de plumb. Înainte de a-i atinge suprafaţa, o gură plină de dinţi ţâşni din adânc şi o sfărâmă ca pe un pai.

Astronautul se înfioră, imaginându-şi monştrii care stăteau la pândă sub lunecarea calmă a fluviului. Şi, în acelaşi timp, îl încercă un sentiment nou şi ciudat. Mulţi ani fusese singur pe bordul astronavei de cercetare, încredinţându-şi viaţa sistemelor cibernetice. Iar acum...

Se întoarse către însoţitorul său, cu o mişcare nestăpânită. Îi întâlni însă privirea intensă, scormonitoare – şi cuvintele îi muriră pe buze.

*

Astronava sparse luciul tremurat al valurilor.

— Sistemul Ross 614, anunţase tânărul cu câteva ceasuri în urmă. O planetă acoperită în întregime de apă.

— Ross 614, repetase astronautul şi fruntea i se încreţise, ca şi cum ar fi făcut un efort dureros de a regăsi un ecou pierdut undeva, printre ruinele amintirilor sale.

— Aţi trecut pe aici acum treizeci de ani. Jurnalul de bord menţionează: „Astronavele de cercetare ar trebui să poată evolua în orice mediu”. După cum vedeţi...

Astronautul îl privise lung, ca şi cum nu i-ar fi venit să creadă că frazele rostite de el odinioară pot să trăiască în memoria altcuiva.

Umbre ciudate treceau pe ecran. Ar fi vrut să le cerceteze mai îndeaproape, dar indicatoarele sonarului începură să descrie oscilaţii de o

amplitudine neobişnuită. Astronava îşi încetini cufundarea şi se imobiliză în văzduhul lichid.

— Un obstacol?

În loc de răspuns, tânărul aprinse reflectoarele şi o fantastică aşezare submarină se ivi din tenebre, cu clădirile masive, domurile şi turnurile sale multiforme.

— O civilizaţie acvatică?

— Nu. A treia expediţie a Centrului de explorări galactice a descoperit aici bogate zăcăminte de uraniu.

Reflectoarele luminau acum forfota excavatoarelor şi forezelor, şerpuirea conductelor prin care minereul era transportat până la silozurile cu pereţi translucizi.

Astronautul simţi brusc dorinţa de a se alătura minerilor nevăzuţi, de a sfredeli împreună cu ei solul submarin în căutarea sursei de energie pentru uzinele şi astronavele Pământului. Îşi spuse că ar fi o aventură la fel de pasionantă ca descoperirea unor lumi noi, ca veşnica sa rătăcire prin Cosmos...

*

— Alfa Orion sau, dacă vreţi, Betelgeuse. O stea cu un volum de aproape cinci sute de ori mai mare decât cel al soarelui nostru.

Tânărul tăcu, simţind aţintită asupra lui privirea grea a astronautului. O privire care-l urmări şi mai târziu, în timp ce se târau prin deşert, în căutarea unor ipotetice forme de viaţă.

— Masă relativă: 0,1. Indice gravitaţional ridicat. Atmosferă de metan şi amoniac.

Se târau prin deşert, încovoiaţi sub povara spaţiandrelor. În jur, valuri de nisip violet încremenite în asaltul unui ţărm iluzoriu. Soarele nu apusese încă, dar trei Luni de ametist se şi ridicaseră pe boltă.

— Să ne odihnim o clipă, spuse astronautul.

Ajunseseră lângă un pâlc de copaci cu ciufuri de frunze violete. Se rezemară de trunchiurile aspre care aruncau umbre lungi pe nisip.

— Amurgul, murmură astronautul.

O cascadă de lumină viorie se revărsa de la zenit spre orizontul învăpăiat.

— Trebuie să ne întoarcem, spuse tânărul. Temperatura scade brusc după apusul soarelui.

Niciun răspuns. Întoarse capul spre însoţitorul său şi-l văzu în picioare, nemişcat, fără cască, pierdut într-o meditaţie care-i îndulcea trăsăturile aspre.

Cu un sentiment amestecat – uşurare, jenă, bucurie – tânărul îşi scoase şi el casca, trăgând în piept mirosul palmierilor, aerul uscat şi pur al Saharei. „A înţeles oare de la prima noastră escală, pe ţărmul Amazonului? Sau abia în adâncul Pacificului?...”

Eliberat de vraja sumbră a filtrului violet, soarele se mistui cu un ultim suspin auriu. Luna şi cei doi sateliţi artificiali îşi sporiră strălucirea. Pe cer începeau să se ivească pâlpâirile îndepărtate ale stelelor. Astronautul le privi o clipă, apoi îşi întoarse ochii spre Pământul care-l îmbia cu neasemuita lui căldură şi frumuseţe.

TRANZACŢIA

— Îţi aduci aminte de texanul care voia să implanteze o civilizaţie sinergetică pe Marte? Era prin 1985...

Steel râse scurt, râsul lui semănând cu nechezatul unui armăsar cinic:

— Dacă ar fi avut tot atâta minte câtă avere moştenise, n-ar fi mizat pe o planetă moartă... şi săracă.

— Spre deosebire de Vonda, reluă Harvey. Cu toate că, la prima vedere...

Prin pereţii transparenţi ai vombului, solul vondian arăta într-adevăr uscat şi zbârcit ca obrazul bătrânei din tribul sioux în faţa căreia Harvey întârziase cândva, în muzeul figurilor de ceară. Un labirint de movile şi gropi cu malurile abrupte. O singură culoare stăpânind peisajul: roşul ruginiu, ca sângele închegat pe lama unui cuţit.

Însoţitorul lor, o fiinţă acoperită de păr, cu ochii fixaţi în vârful unor tije cărnoase mobile, apăsă clapa traducătorului portativ şi începu să vorbească fără să-şi mişte buzele subţiri:

— Legendele noastre vorbesc despre „vârsta de aur” a planetei, când toate aceste întinderi erau roditoare... Dar Vonda va cunoaşte o nouă vârstă de aur!

Pe nesimţite, vombul ajunsese la marginea deşertului şi plana acum deasupra unei păduri tinere. La fiecare adiere, şerpi de foc unduiau în frunziş. Harvey suspină şi Steel îl privi, fără să înţeleagă, lipindu-şi din nou fruntea de carlinga străvezie. Părea copleşit de frumuseţea pădurii, dar ochii lui căutau să străbată dincolo de bariera vegetală, sub crusta roşietică a planetei. Acolo se aflau uriaşele zăcăminte de vondiu.

Însoţitorul vorbi din nou (vorbi?):

— Trebuie să ne întoarcem! Curând va cădea întunericul.

Vombul trecu iar peste întinderea lipsită de viaţă. Nu ajunseseră la poarta Marelui Oraş, când soarele se prăbuşi la orizont. În aceeaşi clipă, pe cerul negru se iviră flăcările îngheţate ale stelelor, aşezate altfel decât erau obişnuiţi să le vadă de pe Pământ. Numai Calea Laptelui era la locul ei, dar mult mai strălucitoare, ca o punte de cleştar unind ţărmurile iluzorii ale oceanului cosmic.

Jos se aprinseră câteva lumini. Coborâră şi poarta se închise în urma lor, apărându-i pe locuitorii Marelui Oraş de frigul de la suprafaţă. Vombul se aşeză lin pe una dintre benzile fosforescente, oprindu-şi lunecarea vertiginoasă în faţa casei care-i găzduia pe cei doi pământeni.

— Pe mâine, rosti însoţitorul şi întinse mâna lui flexibilă, într-un gest învăţat de la membrii primei expediţii terestre.

Harvey o strânse cu precauţie, temându-se parcă să nu i-o sfărâme. Ascunzându-şi dezgustul, Steel se înclină uşor şi intră în vestiarul-ecluză.

— Aşa n-ai să obţii nimic, Joe, spuse Harvey, scoţându-şi costumul izolant.

Steel încercă să scape cu o glumă:

— Ştii, simţul meu estetic...

— Aiurea! Câţiva dintre partenerii tăi de afaceri arată şi mai...

— Sunt totuşi oameni, Bob!

Harvey se răsuci brusc spre el:

— N-aveai decât să rămâi lângă ei – şi să renunţi la vondiu!

— Nu crezi că întreci măsura? se încruntă Steel.

— Ce măsură, Joe? Miliardele tale sunt departe şi n-ai cum să te mai bucuri de ele fără pilotul navigator Robert Harvey.

Orgoliul lui Steel cedă în faţa acestui adevăr dezagreabil.

— Evident, spuse el, dar se grăbi să adauge: După cum Robert Harvey nu poate beneficia de milioanele depuse pe numele lui la New York City Bank, dacă nu se întoarce *împreună* cu John Steel.

Harvey nu ripostă. Era obosit sau socotea că mersese prea departe. Intrară în camera de zi. Într-un acces de calculată mărinimie, Steel declară că vondienii nu sunt lipsiţi de ingeniozitate, de vreme ce au izbutit să construiască atât de rapid o locuinţă adaptată condiţiilor de viaţă terestre. Înghiţiră în fugă hrana concentrată şi lichidul vitaminat, trecând apoi în dormitorul comun. Saltelele de vorn se mulară după trupurile lor, ca o pastă elastică şi rezistentă totodată.

— Trebuie neapărat să-i aflăm secretul de fabricaţie, hotărî Steel. Materialul ăsta face mai mult decât greutatea lui în aur!

În întuneric, ghici cum Harvey ridică din umeri.

Fiu al unui mare bancher, John Archibald Steel se lansase în afaceri, după absolvirea Universităţii Harvard, cu impetuozitatea brutală a fostului jucător de fotbal american. Destul de abil ca să nu se lase tras pe sfoară, destul de lipsit de scrupule ca să-i înşele pe ceilalţi, îşi investise capitalul în industriile cele mai profitabile. Nu-i lipsea un grăunte de nebunie, fiind înclinat către acţiuni spectaculoase, către lovituri de teatru în care să joace rolul principal. Adversarii lui susţineau că explicaţia trebuie căutată în arborele genealogic al familiei, la rădăcina căruia se afla un anume Richard Steel, zis „Stângaciul", pirat şi traficant de carne vie în mările sudului. În loc să treacă sub tăcere această filiaţie nu tocmai onorabilă, John Archibald îi ridicase piratului o statuie şi-i înscrisese strigătul de luptă – „Fereşte!" – pe frontonul de marmură al palatului său din Chicago.

Aventura vondiană se datora şi ea spiritului neliniştit al acestui miliardar avid nu numai de bani, ci şi de glorie. În laboratoarele uneia dintre

companiile sale fusese descoperită substanţa care îngăduia realizarea vechiului vis al călătoriei prin hiper-spaţiu. După cum dovediseră experimentele, pentru fiecare salt *în* şi *din* acest mediu al racursiurilor cosmice se utiliza foarte puţină substanţă, dar preţul ei depăşea cu mult pe cel al tuturor elementelor naturale sau artificiale cunoscute. Steel refuzase să înstrăineze formula magică, vânzând însă, la preţ de cost, cantităţile necesare efectuării primelor zboruri hiper-spaţiale automate şi apoi trimiterii unei expediţii pe o planetă situată la 3,48 parseci de Soare. La întoarcere, omenirea află, într-o explozie de bucurie, că nu e singură într-un univers indiferent sau ostil: planeta era locuită de fiinţe raţionale. O relatare strict confidenţială adăuga că în subsolul Vondei se formase, datorită unor condiţii specifice, minereul din care putea fi extrasă substanţa sintetizată cu imense dificultăţi pe Pământ. Ea era folosită în alte scopuri decât zborul cosmic, necunoscut de vondieni. E adevărat că aceştia se confruntau cu probleme, pentru ei, mult mai arzătoare.

Cu milenii în urmă, experienţe nechibzuite de modificare a climei au dus la rarefierea atmosferei, care n-a mai putut înmagazina căldura astrului local şi n-a mai reţinut radiaţia reflectată de uscat şi de ape. Drept urmare, s-a înregistrat o scădere înceată dar inexorabilă a temperaturii. Au fost construite oraşe subvondiene dotate cu instalaţii de întreţinere a vieţii. Generaţii după generaţii s-au mulţumit cu acest paliativ, până ce, acum două sute de ani, un grup de tineri savanţi a lansat chemarea: „Să ne întoarcem la suprafaţa planetei!” Privită mai întâi cu neîncredere, ideea s-a dovedit a fi un nesecat izvor de energie, într-o eră de eforturi titanice. Luptând pentru fiecare metru pătrat, vondienii au brăzdat pustiul cu zone fertile. Vondiul extras din adânc le-a îngăduit să creeze focare de căldură dedesubtul fâşiilor de vegetaţie şi să rezolve problema ploilor artificiale. Atmosfera a devenit mai densă şi temperatura a crescut cu câteva grade.

Acesta era stadiul în care se afla Vonda la sosirea primei expediţii terestre. Şi Steel izbutise să obţină sprijinul agenţiilor guvernamentale pentru o misiune de interes comun: obţinerea cantităţilor de vondiu necesare extinderii zborurilor în hiper-spaţiu.

— O persoană particulară are şanse mai mari de a-şi convinge interlocutorii, spusese el, cu o francheţe care-i impresionase pe cei care trebuiau să decidă. Eludăm şi împotrivirea organismelor internaţionale: „Nicio ţară nu trebuie să devină partenerul privilegiat de dialog al civilizaţiilor extraterestre”. Dacă reuşesc, împărţim beneficiul pe din două. Dacă nu, rămân cu cheltuiala.

Steel construi o mini-astronavă şi-l angajă pe Robert Harvey, unul dintre cei mai experimentaţi piloţi navigatori, participant la prima expediţie pe Vonda. Zborul se încheie fără niciun incident. Iar acum...

Pil Von asculta impasibil pledoaria lui Steel. Purta pe piept semnul distinctiv al vârstei a treia: două elipse întretăiate. Părul lui, roşu aprins odinioară, avea acum o culoare incertă, mohorâtă. Tijele ochilor se mişcau fără vlagă.

— Sunt lucruri de mare folos, stărui Steel.

— Anume?

— Automobile, avioane... Am putea să le fabricăm aici, cu materia primă locală.

Se auzi un sunet slab, ca un mic hohot de râs. Dar vondienii nu ştiau să râdă.

— Să renunţăm la vomburile noastre?

Traducătorul nu era programat să redea inflexiunile ironice: vomburile evoluau cu aceeaşi uşurinţă pe sol şi în văzduh. „Ce naiba l-ar putea clinti pe acest sfinx păros?” se întrebă Steel. Vru să-i vorbească despre confortul terestru, dar îşi aminti la timp de salteaua-minune, de uşile care se deschideau singure, de lumina care izvora din pereţi...

— V-aş putea procura o astronavă, sau mai multe, ca să cuceriţi şi voi spaţiul.

— Trebuie să ne recucerim planeta – şi va dura câteva secole.

Steel se văzu silit să-şi joace ultima carte: uraniul. Dar Pil Von se arătă la fel de puţin interesat:

— Vondiul ne dă toată energia de care avem nevoie.

Steel înţelese că nu mai are ce pierde. Scoase din trusa cu care venise la întâlnire un aparat de proiecţie miniatural.

— Uraniul e în stare şi de altceva, spuse el.

Imaginile tridimensionale prinseră viaţă în camera austeră: un torent de flăcări mistuind oraşele vondiene, trupuri surprinse de moarte în poziţii tragice şi groteşti, păduri întinzându-şi spre cer braţele calcinate... Steel reuşise să obţină copii după filmele aduse de prima expediţie şi le încredinţase unui maestru al efectelor speciale. Acum îşi spunea că rezultatul merita suma exorbitantă pe care o plătise: Pil Von privea, încremenit, spectacolul. Socoti că e cazul să amplifice şocul vizual:

— Vondiul ne este atât de necesar, încât nişte oameni fără scrupule ar putea...

Tijele ochilor cu pupile purpurii se întoarseră spre el.

— ...ar putea să încerce să-l obţină prin forţă, reluă Steel. Nu e mai bine să încheiem o tranzacţie amicală?

Proiecţia nu se terminase, dar Pil Von făcu doi paşi şi opri aparatul. Apoi rămase nemişcat şi tăcut, strivit parcă de oroarea imaginilor dispărute. Steel crezu că e bine să speculeze momentul de slăbiciune:

— Du-mă în faţa Marelui Consiliu – şi n-am să uit că mi-ai înţeles bunele intenţii!

— Într-adevăr, spuse, încet, vondianul. E timpul să mergem.

Vombul îi lăsă în dreptul unei clădiri cu linii sobre. Pil Von urcă cele câteva trepte cu neaşteptată vioiciune şi se opri lângă vondienii din faţa uşii masive. Erau mai înalţi şi mai solizi decât cei întâlniţi de Steel până atunci şi purtau un fel de uniforme violete. „Trebuie să fie semnul distinctiv al gărzii Marelui Consiliu". După un scurt conciliabul, se întoarseră toţi către urmaşul corsarului din îndepărtatele mări terestre.

John Archibald Steel călca grav şi măsurat, stăpânindu-şi violenta satisfacţie a triumfului asupra obstinaţiei lui Pil Von şi a scepticismului unor înalţi funcţionari de la Washington. Şi fiecare pas îl apropia de uşa în faţa căreia îl aşteptau vondienii cu braţele întinse, uşa deasupra căreia câteva semne strălucitoare alcătuiau cuvântul OSPICIU.

P.S. Steel a fost încredinţat lui Robert Harvey, după un tratament menit să-i tempereze pornirile agresive. Pe Pământ, s-a consacrat fabricării unei mase plastice care să poată concura vornul. Mai ales că monopolul călătoriei în hiper-spaţiu încetase, odată cu sintetizarea substanţei necesare saltului, în câteva laboratoare de pe cele două maluri ale Atlanticului.

PLOAIA DE SEARĂ

Se întorceau de dincolo de Proxima, cu ochii incendiaţi de văpaia altor sori. Şi nerăbdarea lor gonea spre ţărmul încă nevăzut, mai iute decât Leviatanul acoperit de cicatricele atâtor întâlniri primejdioase.

Dan credea că ştie totul despre Pământ, din sunetele şi imaginile înscrise în memoria computerelor: zgârie-norii, clocotul stadioanelor, simunul şuierând în deşert...

Tatăl său, pilotul, îl prevenise că planeta putea să aibă alt chip:

— Înţelegi tu? Pentru noi au trecut cincisprezece ani. Pentru cei de acasă...

— Ştiu, zâmbise Dan, neîncrezător. Einstein... Viteza şi timpul...

Dar Einstein avusese dreptate. Pe cosmodromul din Africa de Nord veniseră să-i întâmpine rudele lor din nu se ştie a câta spiţă. Îşi mişcau cu graţie trupurile statuare, radiau o sănătate explozivă şi se amuzau să repete, cu uimită afecţiune:

— Unchiule Dan!...

Băiatul privea în jur, nedumerit. Aici ar fi trebuit să stăpânească nisipul, dar lanurile îşi clătinau săbiile subţiri până la orizont. „Fata Morgana?” Făcu câţiva paşi, se aplecă şi simţi răcoarea verde mângâindu-i obrajii.

Ar fi vrut să vadă Sahara de sus, ca să se convingă că nu fusese un miraj. Dar aerodina zvâcni dintr-un salt până la stratosferă, începându-şi apoi lunecarea prelungă spre rachetodromul din Carpaţi.

Îi aştepta un vehicul ca o lacrimă albastră şi băiatul se bucură la gândul că-l vor lăsa, poate, să ţină şi el volanul, să încerce „beţia vitezei” despre care citise în microfilmoteca astronavei. Nu văzu însă nimic care să semene cu un volan. Se aşezară comod, şi Vald, cel mai tânăr dintre nepoţi, spuse, fără să ridice glasul:

— Spre oraş.

Maşina porni să devoreze, tăcută, şoseaua lucitoare. Culmile împădurite o însoţiră un timp – şi se resemnară. Dan le urmări cu o vagă tristeţe retragerea în ceaţă spre orizontul tot mai depărtat.

Discuţia se înfiripa greu. Atleticii strănepoţi nu ştiau, nu voiau să intre în pielea mentorilor din vechile utopii. Iar părinţii lui Dan nu se puteau opri să evoce chipuri şi întâmplări care încremeniseră, pentru ei, într-un prezent perpetuu.

În dreapta şoselei crescu, treptat, o cupă uriaşă.

— Un radiotelescop! exclamă Dan.

— Seamănă cu primele tipuri, încuviinţă fata de lângă el, scuturându-şi părul tăiat scurt.

— Seamănă?

— E tot un reflector parabolic, dar colectează microundele emise de sateliţi.

— Poţi s-o crezi pe Ionda, interveni Vald. E dispecer şef al Grupului Energetic Solar!

— M-ar fi interesat mai mult un radiotelescop, se încăpăţână Dan.

— Sunt destule... pe orbita lui Pluto! râse Vald. Dacă nu te-ai săturat de preumblări cosmice...

Băiatul ar fi vrut să riposteze, dar maşina albastră stopă lin. Ajunseseră la marginea unui parc imens, în care se pierdeau câteva trotuare mobile, acum în repaos. Se urcară pe cel mai leneş – şi mecanismul ascuns se trezi din somnul său metalic.

În parc era linişte, o linişte vie, ritmată de ampla respiraţie vegetală. Dan întrebă în şoaptă, nerăbdător să-şi confrunte amintirile livreşti cu o realitate palpabilă:

— Mai e mult până la oraş?

Nu înţelese hazul celorlalţi decât când i se spuse că, de fapt, „parcul”... Mirarea (dezamăgirea?) nu avu când să se precizeze. Coborâră de pe trotuarul mobil pe o alee care despica bariera verde, ducând până în faţa unei clădiri cu linii zvelte, armonioase.

— Să intrăm, propuse cineva.

Pătrunseră în holul inundat de miresmele tari ale esenţelor tropicale. O pasăre-liră îi privi enigmatic şi fâlfâi alene de pe o creangă pe alta.

Hotărâră să facă un popas. Îndată răsăriră din podea fotolii care păreau de marmură, dar le îmbrăţişară, elastice, trupurile.

— E casa voastră? întrebă mama lui Dan, privind cu încântare în jur.

— Câtă vreme locuim în ea, răspunse Ionda.

— Şi după aceea?

— Sunt destui cei care vor să lucreze sau să se odihnească în Transilvania. Iar noi vom merge, poate, pe Lună...

Băiatul n-avea astâmpăr. Vald îi făcu un semn complice:

— Deocamdată să mergem dincolo.

În încăperea alăturată, mobilele erau sculptate în acelaşi material înşelător. Un gest abia schiţat şi peretele-frigider se deschise, lăsând să iasă o măsuţă încărcată cu gustări şi răcoritoare. Gustară şi se răcoriră, măsuţa se întoarse la locul ei şi cel mai tânăr nepot se interesă dacă unchiului său îi place fotbalul.

— Am văzut câteva meciuri, pe bandă, răspunse Dan, rezervat. Nu-i uşor să alergi nouăzeci de minute...

— Nu trebuie neapărat să alergi.

Lumina care izvora din pereţi începu să scadă. Apoi spaţiul camerei deveni brusc neîncăpător.

Jucătorii evoluau parcă în imediata lor apropiere. Vedeau elicele micilor aparate de zbor individual ca nişte corole rotindu-se nebuneşte în coliviile lor discoidale. Lovit pieziş, balonul urma traiectorii imprevizibile în drumul către porţile ancorate în văzduh.

Meciul se sfârşi cu o jerbă de artificii trasând pe boltă rezultatul. Sunetele şi imaginile tridimensionale pieriră.

Mai târziu, urcară toţi pe acoperişul terasă – şi de acolo, în cer. Nu prea departe, câteva avioane descriau un ciudat carusel în amurgul sângeriu. În urma lor, şuviţe subţiri de aburi se împleteau în pânze tot mai dese.

— E ora ploii de seară, murmură Ionda.

Norii acopereau acum oraşul, ca domul opalescent al unei gigantice meduze. Avioanele dispăruseră. Antena Centrului Meteo se învăpăie o clipă, lansând în văzduh un trident orbitor. Lovită în plin, meduza îşi desfăcu miriadele de tentacule argintii, care începură să lovească fuzelajul transparent al elicopterului.

— Să coborâm! strigă Dan.

— Ţi-e rău? se îngrijoră maică-sa.

— Nu e nicio primejdie, îl asigură Vald. Pilotul automat...

— Să coborâm!

Nu aşteptă ca rotorul să-şi oprească definitiv turaţiile. Se năpusti pe larga spirală a scării interioare, străbătu în goană camera cu sunete şi imagini, holul înmiresmat... Ajuns afară, se opri o clipă ca să-şi scoată încălţămintea, şi porni cu picioarele goale prin iarbă. Mergea fără ţintă... cu ochii pe jumătate închişi, ascultând cântecul ploii.

OAMENI ŞI STELE

I

Conferinţa de presă fusese lungă şi monotonă. Surprinşi de plecarea precipitată a *Albatrosului,* reporterii răsfoiseră în grabă vechile colecţii de ziare, în căutarea unor întrebări mai neobişnuite pentru interviul din după-amiaza aceleiaşi zile. E adevărat că entuziasmul confraţilor din generaţia trecută le-ar fi putut oferi destule resurse. Cum avuseseră însă toţi aceeaşi idee, întrebările semănau ca două rachete gemene.

Un englez uscăţiv, care-şi scutura mereu câte un imaginar fir de praf de pe reverul hainei, se străduise să fie mai original:

— Cum veţi rezolva problema curăţeniei corporale? Îmi închipui că rezervele de apă abia ajung pentru alimentaţie.

— Domnul Harris poate să fie liniştit, răspunsese Matei Cincu. Cu ajutorul duşului ultrasonic ne vom înfăţişa în chip civilizat marţienilor.

Şi cum Harris nu părea convins, Bill îi pusese sub nas mâinile sale imaculate:

— Efectul duşului de dimineaţă. Mai tare ca orice săpun englezesc!

Mustrat din ochi de profesorul Gromov, Bill rămăsese tăcut în timpul celui de-al doilea „incident” al conferinţei de presă. În drum spre Viena, însă, răbufnise:

— Teribil imberbul, dom’le!... Aş putea să jur că se ocupă de *Colţul pescarului amator* şi că l-au trimis pe el, ceilalţi fiind în vacanţă.

„Imberbul”, un tânăr reporter al unui obscur ziar franţuzesc, se apucase să polemizeze cu Gromov în problema motoarelor atomice. Reluând argumente vechi de mai bine de douăzeci de ani, susţinuse că „astfel de mijloace sunt periculoase” şi că „savanţii ar face mai bine să se ocupe de perfecţionarea motoarelor clasice”.

— „Cataracta”, murmurase profesorul, potrivindu-şi ochelarii. Şi cum ziariştii voiau să afle cu orice preţ semnificaţia acestui cuvânt, le spusese, cu un surâs ironic în colţul gurii: La sfârşitul secolului trecut, un confrate al stimatului meu oponent vizita Expoziţia Universală. Pe-atunci făceau mare vâlvă noile lămpi cu incandescenţă... Ştiţi ce-a scris jurnalistul? Vă redau textul cuvânt cu cuvânt – merită să fie memorat: „Este neapărat necesar să ne opunem dezvoltării invenţiei, care va fi primul izvor al multor neplăceri, ca, de pildă, cataracta; dimpotrivă, avem tot interesul să sprijinim singurul sistem de iluminat pus la punct, iluminatul cu gaz...”

Imberbul se făcuse nevăzut, într-un hohot general. Profitând de această clipă de destindere, Larsson le strecurase colegilor care stăteau lângă el, la tribună:

— Ce-ar fi să ne repezim până la Viena? În seara asta e premiera baletului *Robotul îndrăgostit*.

— Ai reţinut bilete? îl întrebase Matei, sceptic.

— Bilete?... Mă subapreciezi, tinere! Direcţia teatrului ne-a pus la dispoziţie o lojă.

— Direcţia sau directoarea? intervenise Bill.

Iar Matei intrase imediat în joc:

— Probabil că ai luat legătura prin videofon... ca s-o convingi mai uşor.

— Ia lăsaţi-vă de prostii!

Dar îndărătul acestui protest se ghicea o undă de orgoliu satisfăcut.

*

Larsson privea neclintit spre cortina care nu se ridicase încă. Nu răspunse la o întrebare directă şi Matei îi atinse braţul, ca să-l facă atent. Sub stofa subţire, muşchii încordaţi tremurau.

— Sven, ce-i cu tine?

Inginerul tresări:

— Cum?... A, nimic. Mă gândeam la ceva.

Stânjenit fără rost, Matei se pregătea să închege o discuţie neutră. Îl salvă foşnetul greu al cortinei. Apoi uită şi de Larsson şi de ceilalţi, în faţa spectacolului straniu de pe scenă.

Pe un schelet de oţel erau prinse foi subţiri de aur, argint şi platină, lucind stins în lumina difuză a sălii. Deodată, un reflector se aprinse undeva, în stânga. Trezite parcă de raza lui puternică, foile porniră să vibreze mărunt, lovindu-se una de alta. Întregul schelet se aplecă într-acolo, cu un freamăt aspru.

Matei simţi nevoia să-şi audă glasul:

— Un truc ingenios. Celule fotoelectrice.

— O aiureală! îl repezi Bill. Am văzut o chestie asemănătoare pe Broadway. Nu face să-ţi pierzi timpul nici pe gratis!

— În orice caz, nu-i un spectacol prea potrivit pentru relaxare, murmură Gromov, atent ca întotdeauna să nu rănească pe nimeni.

Larsson nu încercă să se dezvinovăţească pentru ideea lui nefericită. Coşmarul metalic părea să-l fi răscolit mai adânc şi altfel decât pe ceilalţi. Cu chipul crispat, se ridică brusc şi ieşi din lojă. După un scurt moment de ezitare, colegii săi îi urmară pilda. În acea ultimă seară petrecută pe Pământ trebuiau să rămână împreună.

Larsson îi aştepta pe culoar, trăgând nervos dintr-o ţigară cu miros de miere proaspătă. Avea o figură atât de posomorâtă, încât Bill propuse, în obişnuita lui manieră explozivă:

— Ce-ar fi să mergem în Prater?

*

Cabina se prăbuşea pe panta mult înclinată a toboganului. Imaginea ei, răsfrântă în oglinda lichidă, îi venea fulgerător în întâmpinare. Matei se cramponă de speteaza scaunului din faţă. „Acum!” Imaginea se sfărâmă şi pieri. Continuând să lunece pe şinele de metal, cabina despica straturile fluide cu botul său ascuţit. Aşezaţi pe stâncile de pe fund, îndrăgostiţii făceau semne prieteneşti cosmonauţilor, clătinându-şi căştile globulare. Mai departe, într-un colţ rezervat lor, copiii se jucau de-a prinselea, încălecaţi pe mici velomotoare subacvatice.

Înainte de a intra în barul automat, profesorul privi peste umăr lacul în care se cufunda o altă cabină.

— Acceleraţia e mult mai mică decât la centrifugă şi totuşi mi s-a tăiat răsuflarea, spuse el.

— Şi mie, mărturisi Matei. Pesemne fiindcă aici suntem în „civil”.

Larsson le aruncă o privire plictisită şi intră în bar. Când îl ajunseră din urmă, era aşezat la o masă cubică, în mijlocul căreia lucea claviatura distribuitorului automat.

— Ce bem? întrebă Bill.

— Am auzit că s-a lansat un nou cocktail: căpşuni, ananas şi lapte de cocos, sugeră Matei.

— Te rog să mă slăbeşti cu inovaţiile tale! se burzului Larsson. În seara asta vreau un pahar de „propergol”!

Şi, odată cu ultimul cuvânt, apăsă furios pe una din clape. Trapa se deschise şi o cupă de cristal îşi făcu apariţia pe masă. Alcoolul dinăuntru avea o splendidă nuanţă violetă.

— Un singur pahar, Sven, spuse încet profesorul. Mâine noapte pornim.

II

Cosmonava îi aştepta, cu botul aţintit spre stele. Dacă nu i-ar fi fost teamă de ironiile tovarăşilor săi, Matei ar fi mângâiat uşor, cu vârful degetelor, carcasa ei lucitoare. De pe platforma ascensorului îmbrăţişă cu privirea cerul opalin, clădirile cosmodromului, rachetele poştale şi de pasageri... Într-o străfulgerare, înţelese că părăsea toate aceste lucruri şi altele, încă mai apropiate, pentru multă vreme – poate pentru totdeauna. Trăise până atunci mirajul neîntrerupt al marii plecări. Probele din ce în ce mai grele la care fuseseră supuşi, miile de pagini acoperite cu scheme, formule şi ecuaţii – totul se topea în imaginea *Albatrosului* ţâşnind spre cer într-o erupţie de flăcări. Şi acum, în clipa despărţirii, ochii îi întârziau asupra frumuseţilor peste care lunecaseră de atâtea ori cu nepăsarea obişnuinţei.

Megafoanele îşi lansară din nou chemarea imperioasă: „Părăsiţi împrejurimile rampei de lansare! Ultimul electrocar se retrage peste cinci minute!” Vrând parcă să dea mai multă greutate cuvintelor, fasciculele de lumină ale reflectoarelor încetară să mai mături terenul, concentrându-se asupra grupului dominat de statura înaltă a lui Sven Larsson. Erau acolo reporteri care nu se îndurau să-şi părăsească „prada”, admiratoare cu braţele încărcate de flori...

Inginerul zâmbi încă o dată în faţa telecamerelor Terravisionului, se smulse din cercul vânătorilor de autografe şi se îndreptă spre ascensor. Zâmbetul îi stăruia pe buze, dar era un zâmbet mecanic, contrastând cu neliniştea care-i împăienjenea ochii.

„Nu-i nimic, o să-i treacă, gândi Matei. Avem destul timp pentru asta.”

Ascensorul se opri fără zgomot. Dinspre crângul de mesteceni veni o adiere abia simţită. Matei o sorbi până în adânc şi păşi peste prag, încercând să-şi oprească tremurul buzelor.

*

Strâns în combinezonul *anti-g,* Matei era neputincios ca o crisalidă în leagănul ei de mătase. Braţele, picioarele, corpul întreg îi era strivit sub povara crescândă a acceleraţiei. Fiecare inspiraţie îi cerea un efort dureros.

Cadranele de deasupra lui pluteau parcă în ceaţă. Îşi spuse, întâi, că e fumul unui incendiu care mocneşte în pântecul cosmonavei. Vru să strige, dar nu izbuti să scoată niciun sunet. Nu era în stare nici să-şi coboare pleoapele.

Îşi pierduse aproape cunoştinţa, când vibraţia uriaşului proiectil îşi schimbă ritmul şi apăsarea începu să se micşoreze. Peste câteva minute, motorul tăcu. Încă ameţit, Matei auzi vocea pilotului:

— Mister Gromov!

— ...

— Profesore! De ce nu răspunzi?

Gromov râse încet – un râs fără vlagă, ca un ecou depărtat:

— Te-ai speriat, Bill? Abia m-am dezmeticit.

— Cum te simţi? Să vin la dumneata?

— Nu, nu! Ai destulă bătaie de cap cu aparatele. Sven şi Matei sunt mai aproape.

— Dar tac amândoi!

Matei izbuti să rupă cercul de fier care-i strângea gâtlejul.

— Astronomul e la post, şopti el. Să vedem ce-i cu Sven.

Bill răsuflă uşurat:

— Dacă ţi-ai revenit şi tu...

Pe Pământ, în timpul probelor speciale, Larsson se arătase a fi cel mai rezistent la creşterea bruscă a vitezei. Acum zăcea nemişcat, cu fruntea acoperită de broboane mari de sudoare. Bill smulse un bisturiu din trusa medicală, tăie cu mişcări febrile crusta elastică de crilon şi-şi lipi urechea de pieptul inginerului. Inima bătea – abia auzit, ca aripile unui fluture, dar bătea.

III

În această etapă a călătoriei, rolul pilotului era mai mult de a supraveghea bunul mers al aparatelor. Măiestria lui avea să se arate mai târziu, în timpul operaţiilor complicate ale „amartizării", când aprecierea complexului de factori interni şi externi nu putea fi lăsată doar pe seama creierului electronic.

Cu toate acestea, nici pilotul şi nici ceilalţi membri ai expediţiei nu-şi petreceau zilele într-un „dolce farniente". Spaţiul restrâns neîngăduind îmbarcarea tuturor specialiştilor necesari, echipajul fusese nevoit să-şi însuşească într-un timp record cunoştinţele care ar fi necesitat ani de studiu. În chip firesc, învăţătura continua şi pe cosmonavă. Matei, de pildă, doctor în astronomie, îşi completa cunoştinţele de botanică – în special de floră polară şi din pustiuri, care se dezvoltă în condiţii oarecum asemănătoare celor de pe Marte. Înainte de a deveni specialist în comunicaţii la mare distanţă, Larsson urmase medicina. În virtutea acestui fapt, i se încredinţase sarcina de a supraveghea starea sănătăţii colegilor săi. Iar profesorul Gromov, o somitate în domeniul construcţiei de cosmonave, umpluse rafturile dulapului lui din perete cu tratate de mineralogie, asupra cărora stătea aplecat zile întregi.

Necesităţile unei convieţuiri îndelungate ceruseră şi altfel de specializare. Înainte de a părăsi Pământul, hotărâseră că mesele zilnice vor fi pregătite de

fiecare, prin rotaţie. Urmaseră chiar un curs rapid şi sumar de artă culinară. Dar orice artă presupune măcar o fărâmă de talent, şi eşecurile tovarăşilor săi îl convinseseră pe Matei să-şi asume funcţia de bucătar unic.

E drept că sortimentul limitat de materii prime nu-i prea îngăduia să-şi dea frâu liber fanteziei, pe care o folosea însă din plin pe ecranul miniatural al cineciberului cosmonavei.

Fiind vorba despre o invenţie foarte recentă şi pentru a tempera exagerările din unele articole de aşa-zisă popularizare, ne vom îngădui să descriem pe scurt cineciberul, mai ales că el a jucat un anume rol în declanşarea dramei de la bordul *Albatrosului*. Ideea de „colaborare” între spectatori şi complexul cibernetic, idee lansată de unii gazetari prea entuziaşti, nu are niciun temei real. Cineciberul nu este decât o maşină perfecţionată. Caracterul ei absolut inedit constă în faptul că spectatorii sunt în acelaşi timp scenarişti, regizori, pictori-decoratori şi actori ai spectacolului. Aşezaţi comod în fotolii, ei determină mişcarea personajului pe care l-au „creat” şi-i furnizează textul. Spectacolul poate fi întrerupt şi rulat după dorinţă, complexul cibernetic păstrându-l întipărit în circuitele memoriei sale. Şi cum spectatorii nu ştiu cine se ascunde îndărătul fiecărui personaj, acţiunea se desfăşoară multă vreme sub semnul neprevăzutului şi al fanteziei fără limite spaţio-temporale.

Cineciberul se afla încă în faza experimentală, dar cosmopsihologii ceruseră cu insistenţă ca *Albatrosul* să fie înzestrat cu unul dintre primele aparate. „Zborul spre Marte nu seamănă cu cele de până acum, spuneau ei. Prăbuşirea îndelungată în genunile cosmice poate genera o stare de nelinişte perpetuă, sau, dimpotrivă, o inerţie a proceselor nervoase, datorită scăderii tonusului scoarţei cerebrale. În ambele cazuri, cineciberul constituie un remediu de neînlocuit. El oferă cosmonauţilor cea mai eficientă destindere activă.” Şi cosmonauţii îşi petreceau, într-adevăr, o mare parte a timpului liber în faţa ecranului.

Ezitaseră îndelung înainte de a trimite primul impuls către ansamblurile de celule moletronice. Simţeau că nu pot închega o poveste banală şi nici o aventură cu lovituri de teatru în cascadă.

Într-un târziu, Matei crezu că a găsit soluţia şi schiţă un fundal de nisipuri roşietice. Cineva despică imediat pustiul cu un canal pe care-l făcu să se piardă la orizont. Un al treilea întunecă bolta şi o împodobi cu două Luni de cleştar.

Aparatul fusese încercat în prezenţa echipajului imediat după instalare. Dar specialiştii se mulţumiseră să-şi imagineze câteva elemente izolate şi statice – un om, o casă, o floare... Acum, iluzia vieţii era desăvârşită.

Nisipurile împrumutaseră lumina sateliţilor marţieni, pe fundul canalului sticlea un fir de apă şi memoria sonoră a complexului cibernetic, stimulată de gândul cuiva, sublinia tăcerea cu un murmur îndepărtat de vânt. Apoi apăru primul personaj.

Marţianul se apropia încet de canal, plutind parcă pe deasupra nisipurilor. Era o făptură umanoidă, de statură potrivită, cu o faţă triunghiulară pe care luceau doi ochi imenşi, ca două petale de aur. De-a curmezişul pieptului său îngust era petrecută o eşarfă cu sute de broderii strălucind în toate culorile curcubeului. Se apropia încet şi degetele îi alergau pe broderii, umplând văzduhul cu un freamăt melancolic.

Prezenţa Marţianului făcea şi mai dezolantă pustietatea dimprejur. Matei reacţionă energic. Pe cer se ivi o coloană de flăcări şi o cosmonavă semănând cu *Albatrosul* coborî nu departe de canal. Uşa metalică se deschise şi... Cineva i-o luă înainte astronomului. În pragul uşii apăru o siluetă subţire.

„Ăsta-i Sven, îşi spuse Matei. Nu poate fără... Şi nici măcar n-a îmbrăcat-o în costum spaţial!”

Înciudat, proiectă imediat personajul pe care-l concepuse. Era Bătrânul Lup de Spaţiu, care o trase înapoi pe Cosmonaută şi-i întinse costumul. Dar ea ridică din umeri („Încăpăţânatul de Sven!”) şi inspiră adânc aerul cu miresme necunoscute.

Cei doi pământeni aşteptară o clipă, nehotărâţi, dar în prag nu se mai ivi nimeni. Cel de-al treilea membru al expediţiei nu fusese zămislit. Sau poate că ultimul personaj nici n-avea să fie membru al expediţiei...

Ascensorul îi depuse pe solul roşietic. De pe celălalt mal al canalului, Marţianul îi privea neclintit. Doar degetele îi alergau parcă mai repede pe broderiile multicolore şi în freamătul melancolic se strecurase o undă de mirare.

Fata îi surâse. Surâse şi el, cu o gură ciudată, fără dinţi.

— Semeni cu un personaj dintr-o carte, îi spuse în chip de salut Bătrânul Lup de Spaţiu.

Şi spectacolul se întrerupse pentru pauza reglementară.

*

— Şah! rosti Matei cu o voce nesigură, speriat parcă de perspectiva neaşteptată a victoriei. Şi, cum era înzestrat cu o bună doză de autoironie, se asemui acelui amator de şah din Vasiuki, căruia nu-i venea să creadă că l-a învins pe „marele maestru” Ostap Bender.

Larsson aşteptase mutarea cu ochii aţintiţi în gol. Pe faţa lui mare, acoperită până sub ochi de barba nerasă de o săptămână, nu se puteau citi

decât oboseală şi indiferenţă. Privindu-l mai stăruitor, Matei băgă de seamă că părul inginerului, frumosul lui păr blond, lucind odinioară ca o cască de aur, căpătase o nuanţă ternă, cenuşie.

— Şah! repetă Matei, ridicând glasul.

Larsson tresări şi îşi întoarse privirea asupra tablei pe care piesele erau prinse ca nişte gâze în insectar. Nu-i trebui mult ca să înţeleagă că matul era inevitabil. Strânse fără vlagă mâna lui Matei, îşi desfăcu centura care-l ţinea legat de fotoliu şi vâsli prin aer spre uşă.

Matei îl privea fără nicio urmă de entuziasm. I se părea că înfrângerea lui Larsson – prima înfrângere de când jucau împreună – are o semnificaţie îngrijorătoare.

Sven Larsson urcase vertiginos treptele consacrării oficiale, cucerind într-un an titlul de maestru internaţional. Printre succesele lui se număra şi câştigarea cu un punctaj record a concursului Euroviziunii. Matei îşi amintea fotografia în care o italiancă suplă înmâna cununa de lauri învingătorului. O cunună ale cărei simbolice frunze fuseseră înlocuite cu bancnote răsucite în chip deosebit de artistic.

Lăsând la o parte asemenea exhibiţii discutabile, Larsson era într-adevăr un şahist remarcabil. Lăudându-i tenacitatea şi prudenţa, specialiştii îi pronosticau un viitor strălucit. Un gazetar scrisese chiar că, dacă marţienii joacă şah („şi nişte fiinţe inteligente trebuie să joace şah, indiferent de originea lor planetară!”), atunci pământenii vor fi reprezentaţi cu cinste.

Fără să aibă cunoştinţele teoretice şi forţa de joc a suedezului, Matei îi ţinuse adesea piept în orele libere ale programului de pregătire cosmonautică. Izbutise să-i smulgă două, trei remize şi ar fi fost fericit, dacă maliţiosul de Bill Ramsay n-ar fi susţinut că Larsson îi dăruise aceste mici satisfacţii ca să nu-i taie cheful. „Doar tu ai să-i fii singurul partener, până s-o întâlni cu marţienii”, spunea Bill, făcându-i cu ochiul profesorului.

Pe cosmonavă, lucrurile se schimbaseră într-un mod surprinzător. Larsson câştiga duelul deschiderilor, datorită acelui reflex pe care-l dă cunoaşterea temeinică a variantelor principale, se pierdea în jocul de mijloc şi era silit să se întrebuinţeze serios ca să termine la egalitate. Iar acum...

Matei se uită la ceasul prins în perete şi se ridică. Venise vremea să-l înlocuiască pe Ramsay la postul de comandă.

IV

— Mă întreb dacă Larsson... murmură Gromov, pe gânduri.

— Să lăsăm întrebările pe altă dată! îl întrerupse Bill. Iartă-mă, profesore, dar acum trebuie luate măsuri hotărâte – altfel va fi prea târziu!

Tăcură, amintindu-şi înfioraţi lucruri cărora nu le dăduseră destulă importanţă. Căci purtarea lui Larsson ar fi trebuit să-i neliniştească mai de mult.

După cum se ştie, echipajul *Albatrosului* era alcătuit din cei mai încercaţi colaboratori ai Centrului internaţional de cercetare a spaţiului cosmic. Ar fi fost deci de aşteptat ca fiecare să pună întreaga lui capacitate în slujba reuşitei expediţiei. Dar Larsson îşi îndeplinea obligaţiile în silă şi se refugia în cuşeta lui, unde se trântea cu faţa la perete şi stătea ore întregi într-o ciudată amorţire. Doar cineciberul mai reuşea să-l învioreze.

Profesorul Gromov căută o explicaţie:

— Poate că suportă mai greu ca noi drumul.

— Larsson? se miră Matei. Cel mai rezistent în timpul antrenamentelor?

— Nu uita şocul de la decolare! interveni Bill.

— ...şi faptul că ne aflăm în cosmos de o lună, adăugă profesorul.

Chiar de a doua zi, în programul cotidian fură introduse exerciţii menite să desăvârşească adaptarea la condiţiile imponderabilităţii. Erau, de fapt, primele jocuri cosmonautice – chiar dacă modelul lor terestru putea fi uşor recunoscut. Primul era un fel de înot aerian. Participanţii se aşezau la un capăt al cabinei şi porneau să vâslească cu braţele prin aer, plutind spre capătul opus. Suplul şi dinamicul Bill trecea mai totdeauna „linia de sosire” înaintea celorlalţi. Al doilea joc – un fel de luptă liberă – cerea şi el mai multă îndemânare decât forţă. Pornind de la centrul cabinei, combatanţii se străduiau să-l facă pe adversar să atingă unul din pereţi. Revelaţia turneului o constitui Gromov, care-şi mai aducea aminte de isprăvile copilăriei petrecute într-un sat de pe malul Donului.

Din păcate, exerciţiile nu avură niciun efect asupra lui Larsson. După câteva încercări făcute fără tragere de inimă, se înfurie: „Aţi dat în mintea copiilor!” Şi refuză categoric să mai ia parte la întreceri, însingurându-se mai vădit ca până atunci.

Hotărâră că inginerul trebuie antrenat în activităţi care să-l smulgă din plasa gândurilor întunecate. Matei declară că va fi nevoit să se dedice mai mult studiului fenomenelor cereşti. „Aparatele semnalează o intensitate a bombardamentului cu radiaţii cosmice şi schimbări în compoziţia spectrului aştrilor din constelaţia Lebedei”, explică el. Şi, în concluzie, îl rugă pe Larsson să-l înlocuiască la îngrijirea instalaţiei hidroponice.

După o vreme, profesorul se plânse că-l dor ochii.

— Nici nu-i de mirare! pufni Larsson. Dacă stai toată ziua cu nasul în cărţi!

— Ai fi vrut să stea cu nasul în pernă, ca tine? ripostă Bill.

Ar mai fi spus şi altele, dar Matei îl opri cu un semn. Chirurgia nu-i întotdeauna cea mai potrivită metodă terapeutică.

Ca să-şi îndeplinească planul de studiu, profesorul îl rugă pe Bill să-i citească măcar un ceas, două pe zi. Pilotul se afla însă într-o perioadă de verificare a motoarelor, aşa că lectura căzu tot în sarcina lui Larsson. Acesta încercă să opună rezistenţă, dar era cel mai puţin ocupat şi până la urmă închină steagul.

*

Al patrulea personaj nu întârzie să descindă dintr-o astronavă sferică. Venea din sistemul planetar al lui Sirius şi avea misiunea să studieze formele superioare de viaţă din sistemul solar. Întâmplarea i le scosese de la început în cale – dar el nu se bucură, pentru că nu ştia să se bucure. Era un robot.

După câteva tentative infructuoase, Matei renunţă să mai ghicească identitatea ascunsă a celorlalte personaje. Înţelese că acţiunile şi tiradele lor contradictorii se datoresc unei reguli elementare a jocului, pe care o urma şi el, de altfel, cu tot mai multă îndemânare. Căci farmecul cineciberului consta, printre altele, în posibilitatea de a lăsa personajele să evolueze oarecum liber, potrivit şi cu logica fiecărei împrejurări. Aşa că Bătrânul Lup de Spaţiu admiră vestigiile civilizaţiei marţiene prezentate de trubadurul cu ochi de aur, se îndrăgosti de Cosmonaută şi se certă cu Robotul pe tema superiorităţii respectivelor civilizaţii. Încercă chiar să-i înveţe şah, sperând că, totuşi, Larsson se va trăda. Dar Marţianul îşi flutură degetele prelungi prin aer, începând o nouă poveste despre vremea când planeta era acoperită cu păduri şi oraşe, Cosmonauta declară că preferă tricotajul, iar Robotul îl ascultă cu o politeţe încremenită, ca să-i spună până la urmă că releul inutilităţii n-a lăsat să treacă nimic spre memoria lui electronică.

Între timp *Albatrosul* îşi continua drumul spre Marte. Pe marea hartă planetară, punctul luminos care indica poziţia cosmonavei se deplasa imperceptibil, urmând făgaşul însemnat cu roşu aprins. Prin hublourile de borazon, transparente până la a da senzaţia de inexistenţă, astrele scânteiau nemişcate, ca o profuziune de pietre scumpe ţintuite pe perna de catifea neagră a bijutierului. Albastrul înşelător al oceanului atmosferic dispăruse. De jur împrejur stăpânea întunericul dens, apăsător, palpabil – un ocean şi acesta, dar un ocean în ale cărui ape insulele se află risipite până la depărtări pe care mintea nu le poate cuprinde. Iar cosmonauţilor li se părea că totul e neclintit în jur, că ei înşişi au încremenit pe veci, într-un punct eliberat de tirania binefăcătoare a legilor Universului...

V

Creatorul *Albatrosului,* profesorul Gromov, căutase multă vreme cea mai rezistentă armură cosmică şi se oprise la un aliaj de cadmiu şi beriliu, topit în vid şi turnat într-o atmosferă de argon. Dispus în straturi succesive, acest aliaj avea să reziste grindinei particulelor mărunte. Cât despre particulele mari, trupul cosmonavei era împănat cu antene radar, care semnalau apropierea lor şi determinau astfel o uşoară abatere din drum, pentru a le evita. La încercările făcute pe Pământ, mecanismele funcţionaseră fără greş. În inimile cosmonauţilor stăruia însă un fior de nesiguranţă, acum, înaintea verificării hotărâtoare: întâlnirea cu un roi de meteoriţi. Cum dimensiunile lui nu îngăduiau să poată fi ocolit în întregime, *Albatrosul* avea să execute un dans cu figuri complicate printre particulele mari, expunându-se totodată bombardamentului celorlalte.

În preajma întâlnirii, Larsson îi surprinse încă o dată. Era cel mai calm dintre toţi, destins şi surâzător, cum nu-l mai văzuseră decât pe Pământ.

— Ce i s-o fi întâmplat? se miră Matei, urmărind din ochi silueta inginerului care se îndrepta fluierând spre cabina de comandă. Dacă am avea alcool la bord...

— Şi n-avem? îl întrerupse Bill, bătăios. Cheia de la dulapul cu medicamente se află totdeauna în buzunarul lui!

Gromov schiţă un gest de nemulţumire, intervenind în discuţie:

— Mergeţi prea departe, băieţi!

Bill ar fi vrut să riposteze, dar Larsson se înapoie şi le aminti că e ora cineciberului.

— Să nu întârziem, spuse el. Peste două ceasuri...

Peste două ceasuri aveau să întâlnească roiul de meteoriţi.

Spectacolul începu într-o notă de uşoară nelinişte. Marţianul îşi înmulţise gesturile şerpuitoare. Cosmonauta vorbea mai mult ca de obicei, Bătrânul Lup de Spaţiu privea mereu la ceas... Numai Robotul rămăsese acelaşi. Se mişca pe ecran cu pasul lui greoi, scoţând diferite obiecte bizare din astronava sferică.

«Ce faci?» îl întrebă Cosmonauta.

«Vreau să păstrez imaginea chipurilor voastre.»

Ceilalţi se întoarseră spre el.

«De ce tocmai acum?» se miră Bătrânul Lup de Spaţiu.

«Pentru că abia acum sunteţi voi, cei adevăraţi.»

«Nu înţeleg», susură Marţianul, mângâind broderiile sonore.

— Ba înţelegeţi prea bine!

Era vocea lui Larsson. Inginerul îşi scosese calota psihoconvertizorului şi-i privea cu un surâs sfidător.

— Ce te-a apucat, Sven? se încruntă pilotul.

— Nimic deosebit, Bill; vreau să trăiesc. Gloria după care alergăm costă prea scump!

Larsson apăsă butoanele situate pe braţele fotoliului său. Eliberat din strânsoarea brâurilor elastice, se înălţă brusc spre tavan, cu capul în jos.

— Ce-i cu dumneata, Sven? Ce vrei să faci? se alarmă profesorul.

— Ce trebuia făcut mai de mult! răspunse inginerul, pornind spre uşă. Am ajuns la capătul liniei şi întoarcem. Dacă vrea cineva să coboare...

Dezmeticindu-se, Bill şi Matei se aruncară asupra lui, aproape în aceeaşi clipă. Dar suedezul, care-i pândea cu coada ochiului, se răsuci pe jumătate în aer şi scoase mâna din buzunarul drept. Se auzi o bubuitură. Bill păli şi-şi duse mâna la umăr. Matei şovăi o clipă – destul pentru ca Larsson să închidă uşa pe dinafară. Se repezi atunci la butonul de comandă al micului servomotor, dar mecanismul nu voia să asculte. Uşa era blocată. Erau, toţi trei, prizonierii inginerului.

*

— N-are rost să căutăm explicaţii alambicate! exclamă pilotul, iritat de durerea pe care o simţea în umăr. Laşi au fost şi au să fie cât lumea!

Gromov clătină din cap:

— Simplifici, Bill.

— Dacă zborul nostru ar fi putut fi urmărit pe ecranele televizoarelor, spuse Matei, din colţul său, Larsson ar fi rămas acelaşi. Curajul lui, atât cât îl avea, se hrănea din lumina reflectoarelor şi a flashurilor, din admiraţia pe care o citea în ochii tuturor.

— Mi-e teamă că n-ai să poţi comunica nimănui subtilităţile astea, mormăi Bill.

Tăcură o vreme, apoi Matei gândi cu voce tare:

— Ar fi un mijloc de a-l împiedica...

Profesorul şi pilotul tresăriră. Îşi bătuseră capul până atunci, fără să găsească o soluţie. Ca să-şi croiască drum prin uşa metalică, le-ar fi trebuit un aparat oxihidric, sau un exploziv – şi n-aveau la îndemână nici măcar un ciocan şi o daltă.

Situaţia era într-adevăr desperată. Larsson se afla în cabina de comandă, efectuând, desigur, calculele necesare pentru a întoarce cosmonava spre Pământ. Asta însemna nu numai spulberarea tuturor nădejdilor care însoţeau expediţia. O greşeală infimă ar fi avut drept urmare primejduirea vieţii întregului echipaj. Părăsind ruta calculată cu minuţiozitate în birourile Centrului internaţional, *Albatrosul* putea să ajungă la cheremul forţelor oarbe ale Cosmosului. Şi atunci...

Matei reluă, cu mai multă hotărâre:

— Dacă aş ieşi prin camera-ecluză...

— Ei, poftim! bombăni pilotul. Dumnealui îi arde de plimbări spaţiale!

În ochii profesorului licări însă o luminiţă de înţelegere.

— Continuă, Matei.

— E numai o ipoteză. Mă întreb dacă nu s-ar putea pătrunde în interiorul cosmonavei printr-una dintre duzele motoarelor auxiliare.

— Nu-mi amintesc exact diametrul duzelor, spuse Gromov.

— Şi dacă Larsson a isprăvit calculele şi pune în funcţiune motorul? interveni Bill.

— Un risc există, desigur, recunoscu Matei, înfiorându-se. Dar mai bine să mori într-o frântură de secundă, decât...

— Îţi faci iluzii, dragul meu! Costumul spaţial e rezistent, iar jetul de gaze te-ar azvârli departe de cosmonavă. Agonia ar dura mai puţin decât a noastră, dar ai îndura-o singur... SINGUR!

Bill tăcu, istovit, şi încercă să desfacă un pachet de ţigări. Cu o singură mână era greu. Profesorul îl ajută şi-i întinse apoi bricheta aprinsă. Flacăra pâlpâi o clipă, se strânse într-o mică sferă palidă şi se stinse.

Abia atunci îşi dădură seama că uruitul aproape imperceptibil al ventilatoarelor încetase. Scoţând din funcţiune servomotorul uşii metalice, Larsson defectase pesemne, fără să-şi dea seama, circuitul de aerisire al cabinei. Şi fără asta, în absenţa gravitaţiei, nu numai flacăra, ci şi oamenii se înăbuşă, după un timp.

Ultimele ezitări ale lui Matei se spulberară.

— Am să încerc, spuse el, încet. Ajutaţi-mă să mă îmbrac.

VI

Pompele fixate în pereţii camerei-ecluză înghiţiră ultimul strop de aer. Trapa exterioară se deschise. Matei făcu un pas, încă unul şi tălpile sale magnetice se lipiră de trupul *Albatrosului*.

Autorii *Manualului de cosmonautică* nu uitaseră să arate cum trebuie să acţionezi când picioarele îţi sunt legate de un vehicul interplanetar prin invizibilul flux magnetic, iar restul corpului pluteşte liber în spaţiu. Dar ceea ce părea foarte simplu se dovedea acum din nou a fi nespus de complicat. La fiecare mişcare, Matei se legăna într-o parte şi într-alta, nesigur ca un copil care abia a învăţat să meargă. Despre orientare nici nu putea fi vorba, atâta timp cât poziţia îi era nestabilă – lăsând deoparte faptul că orbecăia într-o beznă pe lângă care nopţile pământene par adevărate orgii de lumină.

Hotărî să înceapă prin a-şi regăsi echilibrul şi se întinse încet, cu precauţie, de-a lungul cosmonavei. Apoi aprinse becul de pe cască şi încercă să descopere una dintre duzele motoarelor auxiliare. Zări, nu prea departe,

un capăt de cilindru şi porni într-acolo. Înainta centimetru cu centimetru, respirând din ce în ce mai greu, acoperit cu un giulgiu de sudoare îngheţată. Printr-un ciudat proces de dedublare, se vedea de sus, lunecând pe suprafaţa lucioasă a *Albatrosului,* ca o omidă uriaşă cu excrescenţe informe.

Ajuns la gura duzei, trebui să-şi acorde un răgaz de odihnă. Era stors de puteri şi o sete cumplită îi ardea buzele. Se strădui să-şi alunge din minte viziunea obsedantă a unei mâini care se apropie încet de butonul triunghiular... „Ce-or fi făcând Bill şi profesorul? De nu s-ar infecta rana..."

Întârzie cu bună ştiinţă clipa verificării lărgimii cilindrului. Poate că tentativa lui desperată avea să se năruie încă de aici. Şi unde va mai găsi energia necesară să se întoarcă la camera-ecluză?...

Cilindrul era însă destul de larg. Ajutându-se cu mâinile şi cu picioarele, Matei se târî ca într-un coşmar fără sfârşit, până ce se izbi cu casca de un obstacol neaşteptat. La lumina becului, văzu cu groază că deschizătura prin care gazele ajungeau în duză n-avea decât câţiva centimetri diametru – un cerculeţ întunecat în mijlocul unei plăci masive de metal.

Toate eforturile lui păreau zadarnice. Şi atunci, pierzându-şi o clipă minţile, îşi făcu vânt şi se năpusti, cu capul înainte, asupra obstacolului.

Placa de metal cedă. O lumină roşie, violentă – semnalul de alarmă – începu să pulseze în camera de comprimare a gazelor. Matei rămase o vreme nemişcat, neînţelegând ce se întâmplase. Pe urmă văzu un fel de capac prins numai într-o parte, şi comandat de un resort puternic.

Lăsând să se închidă în urma lui trapa înşelătoare, îşi spuse că, dacă inginerul ar apăsa butonul triunghiular, presiunea gazelor l-ar strivi, cu toată rezistenţa costumului spaţial. „Cel puţin nu aş cunoaşte supliciul agoniei în singurătate."

Trebuia să se pregătească acum pentru ultima încercare. Nu-şi făcea niciun fel de iluzii asupra modului în care avea să decurgă întâlnirea cu Larsson. Singura lui şansă era să-l surprindă şi să-l imobilizeze. O loterie cu un singur număr câştigător.

Dându-şi seama că încordarea nervoasă care-l susţinuse până atunci e aproape stinsă, Matei hotărî să isprăvească într-un fel. Clătinându-se pe picioare, se îndreptă spre camera de control şi începu să caute mecanismul de declanşare a trapei metalice. Nu-l găsise încă – ochii îi erau răniţi de pulsaţiile roşii, degetele îi tremurau – când trapa se deschise şi Larsson apăru, îmbrăcat şi el într-un costum spaţial.

Dezmeticindu-se cel dintâi, inginerul făcu un pas înainte, întinse braţele şi-l apucă pe Matei de umeri, strângându-l ca într-o menghină. Pătruns de oboseală până la ultima fibră, astronomul nici nu încercă să-i opună rezistenţă.

Larsson îl sili să îngenuncheze şi, ţinându-l cu o mână de fier, se pregăti să-i desprindă casca de pe umeri. Privind placa rotundă îndărătul căreia pândea ventuza opacă a abisului cosmic, Matei înţelese ce pieire înfricoşată îi hărăzise fostul său partener de şah. Cu o tresărire supremă, se smulse din strânsoare, străbătu împleticindu-se cei câţiva paşi până la camera de control şi intră prin trapa rămasă deschisă. Mai avu putere să închidă şi să blocheze trapa şi se prăbuşi în negurile care-l chemau de atâta vreme.

...Toc! Toc! Toc!

Ciocanul profesorului desprinde aşchii dintr-o stâncă purpurie, brăzdată de vine subţiri, argintii. Cad încet, rotindu-se ca frunzele copacilor de pe Terra şi, când ating solul marţian, se prefac în omizi uriaşe, care se târăsc lăsând urme strălucitoare.

Toc! Toc!

Unde a dispărut profesorul?... Lângă stânca purpurie nu mai e decât Bill Ramsay. Se loveşte cu pumnii în piept şi strigă: „Singur în spaţiul cosmic!... Singur! Singur!...” Iată-l şi pe Larsson, în spatele unui tun minuscul. Aprinde fitilul cu o brichetă-revolver şi rânjeşte: „Şah-mat!” Obuzul zvâcneşte fără zgomot din ţeava scurtă. Lovit în umăr, Bill descrie o traiectorie ciudată. Silueta lui se dizolvă parcă în lumina sângerie. I se mai aude doar vocea îngânând ca o părere: „Singur... Singur... Singur...”

Toc! Toc!

Matei gemu încet. Fiecare bătaie îi răsuna dureros în creier. Întredeschise ochii şi văzu chiar lângă obrazul lui podeaua acoperită cu un strat gros de vilen. Vru să se ridice, dar amorţeala îi prinsese încheieturile în brăţări de puf căptuşite cu milioane de vârfuri de ac.

Toc! Toc! Toc!

Bătăile veneau din camera de comprimare a gazelor... Larsson!

Amintirile proaspete se învălmăşiră deodată în capul lui Matei: „Bill şi profesorul mă aşteaptă... Sau poate nu mă mai aşteaptă. Ventilatoarele s-au oprit...”

Izbuti să se ridice, dar toropeala îl cuprinse iar, ca o apă înşelătoare din îmbrăţişarea căreia abia putu să se smulgă. Cu un gest copilăresc, îşi lipi urechea de peretele despărţitor şi-şi ţinu răsuflarea. Nimic. Doar duduitul ritmic al sângelui în artere. „O fi leşinat... Să deschid!... Dar dacă stă la pândă?...”.

Se întoarse şi cercetă camera, căutând parcă un răspuns. Privirea îi alunecă asupra panoului comenzilor auxiliare şi se opri, atrasă de luciul mat al unui buton triunghiular. În mod reflex, din adâncurile memoriei ţâşniră

frazele învăţate pe de rost: *„În cazul defectării comenzilor principale de la postul de pilotaj, cosmonauţii se pot folosi de comenzile auxiliare aflate în camera de control. Pe panou, ordinea este aceeaşi: 1) maneta de cuplare a motorului atomic, 2) butonul triunghiular care pune în funcţiune motoarele auxiliare...”*

Matei tresări: „Un singur gest şi... N-ar suferi deloc: presiunea gazelor l-ar strivi într-o clipă!”

Îşi smulse privirea de pe butonul triunghiular şi se trezi parcă dintr-o halucinaţie. Gândul de dinainte îi apăru monstruos. Revăzu fruntea calmă a inginerului aplecată asupra tablei de şah, degetele lui prelungi pianotând pe măsuţă în timp ce el, Matei, se căznea să găsească ieşirea dintr-o situaţie desperată. Îşi aminti de o noapte pe care o petrecuseră amândoi pe terasa observatorului astronomic, visând la straniile peisaje marţiene...

Matei începea să fie furios pe propria sa nehotărâre: „În primul rând, trebuie să-i eliberez pe ceilalţi! Vom hotărî împreună ce-i de făcut cu Larsson!”... „Şi dacă nu-l mai găseşti în viaţă? Poate că soarbe acum ultimele molecule de oxigen”... „N-are decât! Toate se petrec din vina lui!” Dar la sfârşitul acestui dialog tăcut, mâna i se întinse parcă fără voie spre mecanismul de declanşare a trapei.

Panoul de metal porni să se mistuie în locaşul din perete, în timp ce aerul din camera de control se năpustea în camera de comprimare. Împotrivindu-se şuvoiului nevăzut, Matei îl zări pe inginer cu o frântură de secundă prea târziu. Capacul rotund al duzei era ridicat şi din costumul spaţial al lui Larsson nu se mai vedeau decât casca şi braţele diforme. Iar la capătul braţului drept strălucea un revolver al cărui ochi întunecat privea în ochii lui Matei. Acesta aplecă instinctiv capul, apăsând totodată pe butonul de închidere a trapei. Ochiul întunecat scăpără ameninţător. Undeva, în spate, glonţul se ciocni de un corp metalic.

Matei se trezi din nou pe podea. Pereţii încăperii se aplecară parcă spre el şi aerul se preschimbă într-un înveliş de plumb, paralizându-i mişcările.

Glonţul lovise butonul triunghiular.

EPILOG

La lumina becului de pe cască, Matei zări o aşchie lucitoare înfiptă în trupul *Albatrosului* – amintire a trecerii cosmonavei prin roiul de meteoriţi. O smulse şi o puse cu grijă în buzunarul costumului spaţial. Profesorul Gromov avea să-i mulţumească pentru această primă piesă a colecţiei sale de minereuri extraterestre.

Readus pe orbită, *Albastrosul* îşi urma drumul spre Marte. De jur împrejur stăpânea întunericul dens, apăsător, palpabil. Undeva, în

întunecimea fără de început şi fără de sfârşit, se afla trupul lui Larsson. Jetul de vapori pe care-l declanşase glonţul destinat lui Matei îl aruncase departe de astronavă. Iar ceilalţi nu mai avuseseră posibilitatea să-l caute; pilotul automat preluase comanda *Albatrosului,* călăuzindu-l prin roiul de meteoriţi.

Inginerul rămăsese singur sub astrele care scânteiau nemişcate. Avea să rătăcească de-a pururi pe cărările cosmice sau avea să fie spulberat de-o stea căzătoare, risipindu-se în abisul de-a cărui nesfârşire se înspăimântase.

Matei suspină şi porni spre camera-ecluză. Curând, trapa exterioară se închise şi prin fante începu să năvălească aerul dătător de viaţă. Apoi panoul metalic lunecă fără zgomot şi în dreptunghiul de lumină se iviră siluetele familiare ale celor care-l aşteptau.